Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

№ 28 (2923)
ЧОРШАНБА
4 ФЕВРАЛЬ 1976 й.
Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлади
Баҳоси 3 тийин

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

Кеча Тошкентда Ўзбекистон Компартиясининг XIX съезди очилди. Съезд Марказий Комитетнинг ҳисоботи юзасидан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидовнинг ва Ўзбекистон Компартияси ревизия комиссияси ҳисоботи юзасидан ўртоқ К. Каримовнинг докладларини тинглади.

Докладлар юзасидан музокаралар бошланди.

Съезд бугун ўз ишини давом эттирмоқда.

Суратда: Ўзбекистон Коммунистик партиясининг XIX съезди мажлислар зали.

А. Авазов ва А. Горокрик фотоси (ЎзТАГ фотохроникаси).

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ XIX СЪЕЗДИ

1976 йил 3 февраль республика тарихига Ўзбекистон Коммунистик партиясининг XIX съезди очилган кун бўлиб ёзилиб қолади. Ишчилар ва колхозчилар, меҳнаткаш зиёлилар республика коммунистларининг анжуманини кутиб олиш учун яхши тайёргарлик кўрдилар. Бу анжуман КПСС XXV съезди арафасида Совет Ўзбекистонининг ўнинчи беш йилликдаги янги марраларини белгилаб беради.

Ўзбекистон Компартиясининг аввалги съездидан буён беш йил ўтди. Бу муддат унча катта бўлмаса ҳам ана шу йиллар республика ҳаётида муҳим из қолдирди. Экономика беқиёс даражада мустаҳкамланди. Қишлоқ хўжалигида жуда катта ўзгаришлар юз берди. Фан янги чўққиларга кўтарилди, меҳнаткашларнинг моддий ва маданий турмуш даражаси юксалди.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Леонид Ильич Брежнев Тошкентда Ўзбекистон ССРга Халқлар дўстлиги орденини топшириш вақтида сўзлаган нутқида бундай деган эди: «Ўзбекистон Компартияси КПССнинг катта ва жанговар отрядидир... Республикангизнинг ҳозирги ва келажакдаги ҳамма ютуқлари Ўзбекистон Коммунистик партиясининг гоявий-сиёсий ва ташкилотчилик фаолияти билан чамбарчас боғланган. Республика коммунистларининг қарийб ярим миллион кишилик армияси партиямиз ленинчи Марказий Комитетининг содиқ таянчи бўлиб келди ва бўлиб қолаверади».

Ўзбекистон коммунистлари хўжалик ва маданий қурилишнинг ҳамма соҳаларида ҳормай-толмай қилган ишлари билан улуғ Ленин ишига чексиз содиқ эканликларини намойиш қилмоқдалар, КПСС XXIV съезди ўртага қўйган вазифаларни шараф билан ҳал этмоқдалар. Улар меҳнаткашларнинг коммунизм йўлидаги курашининг олдинги сафларида бордилар ва бормоқдалар.

...Эрталаб соат 10. Ўзбекистон Компартияси XIX съездининг делегатлари Санъат саройи залига тўпланишди. Булар орасида партия ветеранлари ва ҳозирги кунда уларнинг ишини муносиб давом эттираётган кишилар, саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг новаторлари, фан ва маданият арбоблари, партия, совет ва жамоат ташкилотларининг ходимлари, Совет Армиясининг вакиллари бор.

Съездни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов очади.

Ўзбекистон партия ташкилоти XVIII съезддан буён ўтган давр ичида бир қанча раҳбар ходимлардан жудо бўлди. Булар орасида А. Абдураҳмонов, Х. М. Ғофуров, В. Н. Қодиров, П. В. Каймаков, А. Г. Кочубеев, М. З. Мирзааҳмедов, И. М. Мўминов, Н. М. Муродов, А. Э. Ниёзов, А. А. Саркисов, Ф. Х. Хўжаевлар бор. Партия ташкилоти шу давр ичида бошқа бир қанча ўртоқлардан ҳам жудо бўлди. Съезд делегатлари бир минутлик сукут сақлаб, уларнинг хотирасини ҳурматлаб эсга олдилар.

Областларнинг партия ташкилотлари делегациялари вакиллари кенгашининг таклифига биноан съезд президиуми бир овоздан сайланади.

Съезд президиуми

Абдалин А. С.	Жалолов М.	Мамбетов У.	Осетров Т. Н.	Усмонхўжаев И. Б.
Абдуллаева Р. Ҳ.	Жўраева Б.	Марцинюк И. В.	Петров А. А.	Хайдуров В. А.
Абдураҳмонова Н. И.	Дугина А. Д.	Маткаримов М.	Раҳимов Б. Р.	Ҳамроев Н. Р.
Айтмуратов Е.	Ешимбетов Д.	Матчонов Н. М.	Раҳимова Р. Ҳ.	Хван Ман-гим Г.
Алиев Э.	Зоидов М. А.	Маҳмудов Н. М.	Рашидов Ш. Р.	Хўжаев А. А.
Анисимкин И. Г.	Истомин Б. М.	Муртазоев Қ. М.	Рўзумбетов Н.	Хўжаев А. Р.
Архангельский В. А.	Қодиров А. М.	Мусахонов М. М.	Содиков О.	Худойберганов М.
Аҳмедов Қ. А.	Камолов К. К.	Муҳамедов И. Ф.	Салимов О. У.	Худойбердиев Н. Ж.
Охунова Т.	Камолов М.	Нешумов Ю. А.	Сивец В. Н.	Худойназаров О.
Белоножко С. Е.	Каримов А. К.	Нордман Э. Б.	Сирожиддинов С. Ҳ.	Ҳусанова Н.
Габриельянц Г. А.	Каримов К.	Нуъмонов К. (Яшин)	Смирнов В. И.	Хусенова К.
Ғойипов Р. Ғ.	Кобякова Т. И.	Одилов А.	Султонова С. У.	Шамсуддинов Ф. Ш.
Ғафуржонов Э. Ғ.	Курбонов Й. Р.	Орлов Г. М.	Тоиров С. М.	Шчукин Н. О.
	Ломоносов В. Г.		Турсунов М. Т.	Йўлдошева Н.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Леонид Ильич Брежнев бошчилигидаги Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг ленинчи Марказий Комитетининг Сиёсий бюросини Ўзбекистон Компартияси XIX съездининг фахрий президиумига сайлаш тўғрисидаги таклиф гулдурос, давомли қарсаклар билан кутиб олинади. Ҳамма ўрнидан туради. Залда «Ленинчи Марказий Комитетга шон-шарафлар!», «Ура!», «КПССга шон-шарафлар!», табрик хитоблари янграйди.

Съезднинг секретариати бир овоздан сайланади.

Съезд секретариати

Авезова А.	Ислямов А.	Мўйдинова С.	Сулаймонов И.	Ҳамроқулов С. Х.
Очилов И.	Қосимова Р. У.	Мимрина В. К.	Тоиров Қ. Т.	Хайруллаев Ш. К.
Жуков А. И.	Қўсбергенова Ж.	Пирмонов С.	Тетуев Ш. Ж.	Чориев Д.
Зинин Т. Г.	Красников Б. А.	Рустамова К.	Ҳасанов А.	Эргашева Р.
Исломов Э.	Кузьмин В. П.	Соатов Т. С.		

Делегатлар бир овоздан редакцион комиссияни сайладилар.

Съезднинг редакцион комиссияси

Абдураззоқов У. А.	Боймиров Т.	Искандаров М. И.	Кислов В. В.	Раҳматуллаев Б.
Аъзамов З.	Головачев И. И.	Эшчонов Р.	Мелибоева Т.	Тимофеев Н. Ф.
Аслиддинова Х. Ю.	Елагин В. Н.	Қориев М. Қ.	Ниёзов Ш.	Умаров Ҳ.
Бобоназаров Р.	Есенбоев З. И.	Куксенко В. П.	Петров В. Н.	Ҳасанов Ж.
				Юсупов П. Ю.

Мандат комиссияси ҳам бир овоздан сайланади.

Съезднинг мандат комиссияси

Абдуллаев Р.	Есин В. П.	Кудрявцев С. В.	Орлов Г. М.	Файзиев Ш.
Бобохонов М.	Ефимков А. А.	Маҳмудова Н. М.	Пайғамов А.	Ҳамидов И. А.
Бекбергенов Д.	Козимов В. О.	Михайлов В. К.	Петров А. П.	Хўжаев А. М.
Бекжонов Л. У.	Касавченко Г. В.	Мусин И. Х.	Раҳматов М. Р.	Элбоев Б.
Вашурин В. И.	Карасева А. М.	Насриддинов Ғ. Н.	Собиржонов А. С.	Эргашева Г.
Жуманазаров М.	Керимов С. К.	Новицкий Б. А.	Ступин И. С.	Ёқубова М.
Дулин К. П.	Қўчқоров И.	Нурумбетов Қ.		

Съезднинг кун тартиби тасдиқланади.

СЪЕЗДНИНГ КУН ТАРТИБИ

1. Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг ҳисобот доклади — докладчи КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ш Р Рашидов

2. Ўзбекистон Коммунистик партияси ревизия комиссиясининг ҳисобот доклади. — докладчи ревизия комиссиясининг раиси ўртоқ К Каримов.

3 КПСС Марказий Комитетининг «1976—1980 йилларда СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари» ҳақида партия XXV съездига лойиҳаси тўғрисида доклад — докладчи Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг раиси ўртоқ Н. Ж. Худойбердиев.

4. Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети ва ревизия комиссиясини сайлаш.

Съезд ишларининг регламенти тасдиқланади.

Раислик қилувчи В. Г. Ломоносов Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг ҳисобот докладини қилиш учун КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидовга сўз беради. Доклад зўр эътибор билан тингланди ва бир неча бор қарсаклар билан бўлиниб турди.

Танаффусдан кейин мажлисга Н. М. Матчонов раислик қилди. Съезд Ўзбекистон Компартияси ревизия комиссиясининг ҳисобот докладини тинглади Комиссия раиси К Каримов шу ҳақда доклад қилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва ревизия комиссиясининг ҳисобот докладларини муҳокама қилиш бошланди. Докладлар юзасидан музокараларда Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари М. М. Мусахонов, Фарғона область партия комитетининг биринчи секретари Ф. Ш. Шамсуддинов сўзга чиқдилар.

Съезднинг навбатдаги мажлисида Н. Ж. Худойбердиев раислик қилди. Музокараларда Қорақалпоғистон область партия комитетининг биринчи секретари Қ. Камолов. Навоий кон-металлургия комбинатининг директори А. А. Петров. Самарқанд область партия комитетининг биринчи секретари Б. Р. Раҳимов, Наманган шойи газламалар комбинатининг йигирувчиси Л. Д. Қаландарова. Қизил Байроқ орденли Туркистон ҳарбий округи қўшинларининг қўмондони генерал-полковник С. Е. Белоножко, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, республика Госпланини раиси Қ. А Аҳмедов, Жиззах областидаги Кичанов номли совхоз бригада бошлиғи А. Валиев. Сирдарё область партия комитетининг биринчи секретари В. А. Хайдуров катнашдилар.

Кечқурунги мажлисда Т. Н. Осетров раислик қилди. Музокараларда Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президенти О. Содиқов сўзга чиқди.

Съезд мандат комиссиясининг раиси Г. М. Орлов докладини тинглади. Мандат комиссиясининг доклади бир овоздан тасдиқланди.

Мажлисда ҳисобот докладларини муҳокама қилиш давом эттирилди. Музокараларда Қўқон пайпоқ тўқув-ип йигирув комбинати партия комитетининг секретари А. Ф. Епифанова, Ўзбекистон ССР мелиорация ва сув хўжалиги министри С. М. Мамарасулов, Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари А. А. Хўжаев, Хоразм областидаги Ал-Хоразмий номли совхоз директори Н. В. Ким, Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалиги министри А. А. Уркинбоев сўзга чиқдилар.

Украина, Қозоғистон, Грузия, Озарбайжон, Латвия, Тожикистон, Литва, Туркманистон, Эстония Компартиялари Марказий Комитетларидан, КПСС Иваново область комитетидан, Москва шаҳридаги Жданов райони партия ташкилотидан, Греция Компартияси Тошкент партия комитетидан Ўзбекистон Компартиясининг XIX съезди номига табрик телеграммалари келди.

Съезд номига республика меҳнат коллективларидан кўплаб табрикномалар ҳамда уларнинг план ва мажбуриятларини муддатидан илгари бажарганликлари ҳақидаги рапортлар олинди.

Съездни республика ёшларининг вакиллари табрикладилар.

Ўзбекистон Коммунистик партиясининг XIX съезди ўз ишини давом эттирмоқда. (ЎзТАГ).

КОМПРЕССОРСОЗЛАР МУВАФФАҚИЯТИ

Тошкентдаги «Компрессор» заводининг меҳнатчилари Ўзбекистон Компартиясининг XIX съездини пландан ташқари маҳсулот ишлаб чиқариш билан кутиб олдилар. Корхона меҳнаткашларининг фидокорона меҳнати туфайли съезд очиладиган кунгача қўшимча равишда бешта серунум машина ишлаб чиқарилди.

Корхонада «Экономикани ва халқ фаровонлигини янада юксалтириш йўлида ишлаб чиқариш самарадорлигини ва иш сифатини оширайлик!» деган шиор остида авж олдирилган социалистик мусобақа ана шу муваффақиятга эришишга ёрдам берди.

Компрессорсозларнинг меҳнат вахтаси шу кунларда ҳам давом этмоқда. Завод коллективи КПСС XXV съезди шарафига пландан ташқари яна бешта компрессор ишлаб чиқаришга қарор қилди.

(ЎзТАГ).

Тонгги газеталарда

◆ Франция Коммунистик партияси Марказий Комитетининг таклифига биноан Парижда меҳмон бўлиб турган КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари А. П. Кириленко бошчилигидаги Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг делегацияси кеча Пер-Лашез қабристонида бўлиб, Франция ва халқаро коммунистик ҳамда ишчилар ҳаракатининг атоқли арбоблари М. Торез ва Ж. Дюкло қабрига, шунингдек, коммунарлар деворига гулчамбарлар қўйишди.

КПСС делегацияси шу куниёқ Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ва Совет давлатининг асосчиси В. И. Лениннинг Мари-Роз кўчасидаги квартира-музейини зиёрат қилди.

◆ 1976 йил 3 февралда Совет Иттифоқида Ернинг навбатдаги сунъий йўлдоши — «Космос—800» учирилди.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ XIX СЪЕЗДИГА ҲИСОБОТ ДОКЛАДИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ш. Р. РАШИДОВ доклади

Ҳурматли делегат ўртоқлар!

Ўзбекистон Коммунистик партиясининг XVIII съездидан кейин салкам беш йил вақт ўтди. Бу давр Ватанимиз учун чинакам тарихий аҳамиятга эгадир

Шу йилларда мамлакатимизнинг бутун ижтимоий-сиёсий ҳаёти КПСС XXIV съезди ғоялари ва қарорларининг қудратли таъсири остида ривожланди. Партия хўжалик ва маданий қурилишнинг ҳамма соҳаларида улуғвор фаолиятни авж олдирди, халқнинг буюк ижодий кучларини, социалистик жамиятимиз замиридаги битмас-туганмас имкониятлар ва резервларни ҳаракатга келтирди. Натижада мамлакатнинг ишлаб чиқарувчи кучларини, иқтисодий ва мудофаа қудратини, меҳнаткашларнинг турмуш даражасини янада анча оширишга эришилди. Ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлар, зиёлиларнинг илҳомбахш меҳнати билан жуда катта миллий бойликлар вужудга келтирилди.

КПСС Марказий Комитети партия XXIV съезди томонидан ишлаб чиқилган ва ривожланган социалистик жамиятнинг янги имкониятлари ҳамда талабларига мос келадиган, илмий асосланган социал-иқтисодий программани қатъият ва изчиллик билан муттасил амалга оширди.

Тўққизинчи беш йиллик ўзининг кўлами, изчиллиги ва вазифаларнинг мураккаблиги жиҳатидан совет давлати тарихидаги энг муҳим беш йилликлардан бири бўлди. Шу йилларда халқ хўжалигининг ҳамма тармоқлари юксак суръатлар билан ривожланди. Мамлакатда саноат ишлаб чиқариши ҳажми 43 процент, миллий даромад 28 процент кўпайди. Капитал маблағ 500 миллиард сўмга етди.

Партиямизнинг аграр сиёсати изчиллик билан амалга оширилди. Беш йиллик планнинг қишлоқ хўжалиги моддий-техника базасини мустаҳкамлашга оид асосий топшириқлари муваффақиятли бажарилди .Об-ҳаво шароитлари бениҳоя ноқулай келишига қарамай деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотининг ҳамма асосий турларини кўпайтириш таъминланди. Шуларнинг ҳаммаси халқ фаровонлиги даражасини анча юксалтириш имконини берди. Аҳоли жон бошига тўғри келадиган реал даромадлар ўтган беш йил мобайнида 24 процент кўпайди. 56 миллион совет кишиси ўз уй-жой шароитларини яхшилаб олди. Халқ маорифи, маданият, соғлиқни сақлаш, социал таъминотга қилинган харажатлар кўпайди. Илм-фан янада юқори поғонага кўтарилди.

Ватанимиз коммунизмнинг моддий-техника базасини барпо этишда яна бир катта қадам қўйди.

Совет жамиятини социал-сиёсий жиҳатдан ривожлантиришда янги катта муваффақиятларга эришилди. Ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлар ва халқ зиёлиларининг бузилмас иттифоқи янада мустаҳкамланди. Социалистик миллатлар тобора равнақ топиб бир-бири билан янада яқинлашди. Халқларнинг буюк дўстлиги ва қардошлиги давлатимиз қудратли кучининг илҳомбахш манбаи, коммунизмни муваффақиятли қуришнинг негизи ва гаровидир. СССРда одамларнинг янги тарихий бирлиги — совет халқи мустаҳкам қарор топиб, ўзининг жанговар ва синалган авангарди — Коммунистик партия теварагида метиндек жипслашди.

Қудратли Ватанимиз, ривожланган социализм мамлакати бутун дунёнинг кўз ўнгида ўзининг улуғвор салобати билан, ўз ажойиб халқининг барқ уриб яшнаган таланти билан намоён бўлмоқда, социалистик тузумнинг буюк афзалликларини яққол ва равшан намойиш қилмоқда. Буни биз Октябрь ғояларининг, ленинча сиёсат донолиги ва Буюк ҳаётий кучнинг, Коммунистик партия раҳбарлиги донишмандлигининг яққол мужассами деб биламиз.

Ўтган беш йиллик ташқи сиёсатни амалга ошириш жиҳатидан ҳам энг самарали беш йиллик бўлди. КПСС XXIV съезди ишлаб чиққан ва социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари қўллаб-қувватлаган Тинчлик программаси ҳозирги жаҳон халқаро муносабатларига жуда катта таъсир ўтказди ва ўтказмоқда. Бу программанинг изчиллик билан амалга оширилганлиги жаҳондаги вазиятда катта ижобий силжишлар бўлишига олиб келди. халқаро кескинликни юмшатиш жараёнини активлаштирди ва чуқурлаштирди. Халқаро майдондаги кучларнинг нисбати социализм, тинчлик ва тараққиёт фойдасига янада кўпроқ ўзгарди

Партиямизнинг ер юзида мустаҳкам тинчлик ўрнатиш ишига қўшган катта конструктив ҳиссасини планетадаги ҳамма тараққийпарвар халқлар эътироф этишди. КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Леонид Ильич Брежневнинг АҚШ, ГФР, Франция, Англия ва бошқа мамлакатлар ҳукуматларининг бошлиқлари билан сиёсий алоқалари, мунтазам учрашувлари ва музокаралари тинчлик учун курашнинг муҳим омили бўлди. КПСС Марказий Комитети, унинг Сиёсий бюроси кескинликни юмшатишга муқаррар тус бериш, урушни инсоният ҳаётидан бутунлай соқит қилишдан иборат олижаноб тарихий вазифани ҳал этиш учун жуда катта куч-ғайрат сарфламоқдалар.

Бутун совет халқи каби республика коммунистлари, ҳамма меҳнаткашлари ҳам партиямизнинг ички ва ташқи сиёсатини қизғин маъқуллаб, қўллаб-қувватламоқдалар, КПСС Марказий Комитетининг фаолиятини юксак баҳоламоқдалар. Биз шуни зўр мамнуният ва астойдил миннатдорчилик билан қайд этамизки, партия билан давлатнинг ички ва ташқи сиёсатидаги ҳамма энг йирик мақсадлар ва вазифалар содиқ ленинчи, ҳозирги замоннинг атоқли сиёсий арбоби — КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Леонид Ильич Брежнев ташаббуси билан ҳамда унинг актив иштирокида ишлаб чиқилиб, амалга оширилди.

КПСС XXV съезди мамлакат ҳаётида янги тарихий босқич бўлади. Бу съезд партия билан бутун совет халқининг ўтган даврдаги бунёдкорлик фаолиятини якунлайди, мамлакатни коммунизм сари тобора ривожлантириш йўлларини белгилаб беради.

Мамлакатимизда партиянинг ҳар бир съездига ҳозирлик кўриш қудратли сиёсий кампанияга айланиб кетади, бу кампанияда коммунистларгина эмас, бутун совет халқи ҳам қатнашади. Ўзбекистон меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитетининг ўнинчи беш йилликда СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари тўғрисидаги лойиҳасини зўр қизиқиш ва баланд ватанпарварлик руҳи билан ўрганмоқдалар. Шу муҳим сиёсий ҳужжатнинг ҳар бир сатрида партиямиз ленинча бош йўли яққол ифодалаб берилган, мамлакат халқ хўжалигини муттасил юксалтиришнинг, халқ турмуш даражасини оширишнинг муфассал программаси баён этилган. Партиянинг улуғвор планлари совет кишиларининг қалбини Ватанимизни янада равнақ топтириш ва унинг қудратини мустаҳкамлаш учун ифтихор ва қувонч туйғуларига лиммо-лим тўлдиради.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ўзининг навбатдаги съездини бирлашган ва метиндек жипслашган ҳолда, халқ билан чамбарчас боғланган ҳолда кутиб олмоқда. Партия коммунистик қурилишнинг янги тажрибаси билан бойиди. Унинг халқаро майдондаги обрў-эътибори беқиёс кўтарилди, унинг совет жамиятининг раҳбар кучи сифатидаги роли янада кўпроқ ошди.

Ўзбекистон меҳнаткашлари КПСС XXV съездини бутун совет халқи билан бир сафда туриб кутиб олмоқдалар. Республика ишчилари, колхозчилари, зиёлиларининг фидокорона меҳнати туфайли экономика ва маданиятнинг ҳамма соҳаларида катта-катта муваффақиятларга эришилди. Марказий Комитет Ўзбекистон Компартияси съездининг делегатларига ўз бурчини бажарганлигидан ғоят мамнун бўлган ҳолда шуни маълум қиладики, тўққизинчи беш йилликнинг ҳамма асосий вазифалари бажарилибгина қолмай, шу билан бирга анча кўп миқдорда ошириб ҳам бажарилди.

Ўзбекистон Коммунистик партияси — КПССнинг ажралмас таркибий қисмидир, унинг содиқ ва жанговар отрядларидан биридир. Ўзбекистон Компартияси ўзининг XIX съездини ғоявий жиҳатдан янада чиниқиб, ташкилий жиҳатдан мустаҳкамланиб ҳамда хўжалик ва маданий қурилишнинг мураккаб замонавий вазифаларини ҳал этишга қодир ҳолда кутиб олди. Республика коммунистларининг сафлари КПСС ленинчи Марказий Комитети теварагида маҳкам жипслашгандир, уларнинг кучлари ва хоҳиш-иродаси ягона мақсадга — коммунизм қурилишига қаратилгандир.

Ўртоқлар, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг ҳисобот давридаги фаолиятини гапириб беришга ва ўнинчи беш йилликда республикани ривожлантириш тўғрисидаги айрим мулоҳазаларни айтиб ўтишга ижозат бергайсизлар.

Социалистик индустрия — халқ хўжалигининг энг асосий тармоғи

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Лениннинг индустрия — бутун халқ хўжалигини юксалтиришнинг негизи эканлиги тўғрисидаги таълимотига ва КПСС Марказий Комитетининг шу ҳақдаги йўл-йўриқларига амал қилиб, индустрияни ривожлантиришга доимо жуда катта эътибор бериб келди. Кўрилган катта тадбирлар натижасида республика саноати тўққизинчи беш йилликни муддатидан илгари, ўтган йил 10 сентябрда бажариб бўлди. КПСС XXIV съездининг Директивалари ҳамма асосий иқтисодий кўрсаткичлар бўйича бажарилди. Беш йиллик якунида саноатнинг қиёфаси ўзгарди, унинг структураси яхшиланди, илмий-техникавий даражаси ва самарадорлиги кўтарилди, шу асосда маҳсулот ишлаб чиқаришнинг анча юксак суръатларига эришилди.

Ўтган беш йил мобайнида ишлаб чиқариш ҳажми КПСС XXIV съезди Директиваларида кўзда тутилган 46-49 процент ўрнига 51 процентдан зиёд кўпайди. Пландан ташқари сал кам бир миллиард 700 миллион сўмлик саноат маҳсулоти реализация қилинди. Кўмир, газ қазиб олиш, электр энергия, цемент, қишлоқ хўжалик машиналари, пахта толаси, кўпгина халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш топшириқлари ошириб бажарилди. Ўтган беш йиллик мобайнида саноат маҳсулотининг ўсиши аввалги беш йилликдагига нисбатан икки баравар кўпайди. 1975 йилнинг бир ўзида бутун бешинчи беш йиллик мобайнида ишлаб чиқарилган миқдорда маҳсулот ишлаб чиқарилди. Кўриб турибсизки, ўсишимиз чакки эмас.

Электр энергетика, қора ва рангли металлургия, машинасозлик ва айниқса электроника ҳамда приборсозлик, химия саноати — яъни техника тараққиётини таъминлайдиган ва ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини оширадиган тармоқлар илдам ривожлантирилди.

Шу билан бирга, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳисобот даврида енгил, озиқ-овқат, гўшт-сут ва маҳаллий саноатни янада жадал юксалтириш учун бир қанча муҳим тадбирларни кўрди. Натижада халқ истеъмол қиладиган моллар ишлаб чиқариш беш йил мобайнида бир ярим баравардан зиёд кўпайди.

Саноат асосан фан-техника тараққиётини жадаллаштириш негизида ривожланиб борди. Ҳозир 210 та корхона, икки мингта участка ва цех тўла-тўкис автоматлаштирилди ҳамда механизациялаштирилди. Шу давр ичида машиналар, ускуналар, приборлар ва бошқа саноат маҳсулоти, шунингдек озиқ-овқат маҳсулотининг етти мингта ҳар хил янги турларини ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Мамлакатда биринчи марта Олмалиқ кон-металлургия комбинатида қора мисни кислород аланга ёрдамида эритиб олиш технологияси ишлаб чиқилиб, жорий этилди, бу эса илгари чиқариб ташланадиган ва атмосферани булғатадиган чиқитлардан олтингугурт кислотаси олиш имконини берди.

Ишлаб чиқаришни ташкил этишни такомиллаштириш, уни техника билан қайта қуроллантириш ва реконструкция қилиш асосида меҳнат унумдорлиги анча ошди. Масалан, 1970 йилда бир миллион сўмлик саноат маҳсулоти ишлаб чиқаришга 72 кишининг меҳнати сарфланган бўлса, 1975 йилда 59 кишининг меҳнати сарф бўлди.

Ишлаб чиқарилаётган маҳсулот сифати йил сайин яхшиланмоқда. Бизнинг машҳур тўқимачилик машиналаримизга, пахтани қоп-қанорсиз ташийдиган прицепларимиз, лифтларимиз, турбокомпрессорларимиз, культиваторларимиз, трансформаторларимиз, киноаппаратларимизга, Мўйноқ балиқ консерва комбинати маҳсулотининг 24 турига, жами олти юз хил маҳсулотимизга давлат Сифат белгиси берилган.

Ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишга ихтирочилар ва рационализаторлар катта ҳисса қўшмоқда. Уларнинг таклифларини жорий этиш 630 миллион сўм маблағни тежаб қолиш имконини берди.

Ўзбекистон Компартиясининг ишлаб чиқарувчи кучларни ривожлантириш юзасидан амалга оширган тадбирлари орасида областларнинг иқтисодий ривожланиш даражасини тенглаштириб олиш ҳамда қишлоқ районларини ва кичик шаҳарларни индустриялаш тадбирлари катта социал аҳамиятга эга бўлди. Бу йўлни келгусида ҳам ўтказабериш керак.

Беш йиллик мобайнида саноатдаги асосий ишлаб чиқариш фондлари 1,7 баравар кўпайиб, етти миллиард сўмликдан ошиб кетди. Юздан ортиқ катта корхона ва цех қурилиб, ишга туширилди.

Айрим тармоқларни ривожлантириш натижалари тўғрисида қисқача гапириб ўтишга ижозат бергайсизлар.

Электр энергетика соҳасида сифат ва миқдор жиҳатидан айниқса катта ўсишга эришилди. Бу соҳада фойдали иш коэффициенти юксак бўлган замонавий агрегатлар кенг қўлланилмоқда. Кейинги ўн йил мобайнида республика электр станцияларининг қуввати икки ярим баравар ошди. Ўтган беш йилнинг ўзида уларнинг қуввати икки миллион киловатт миқдорида кўпайди.

1975 йилда иккита энг катта электр станция — Тошкент ва Сирдарё ГРЭСлари ҳамма станцияларимиз 1970 йилда ҳосил қилган миқдордаги электр энергияни ишлаб чиқарди.

Яқинда мамлакатдаги энг катта очиқ компоновкали станция — Тошкент ГРЭСи доимий саноат эксплуатациясига топширилди. Сирдарё ГРЭСининг иккита блокини ишга тушириш планлаштирилган бўлса, унинг тўртта энергетика блоки ишлатиб юборилган, 27 минг километр электр линияси, шу жумладан 500 киловольт кучланишли 350 километр электр линияси қурилди.

Электроэнергетика базаси кучайганлиги минерал ўғит, металлургия, машинасозлик маҳсулоти ишлаб чиқаришни кескин кўпайтириш, катта ноёб электр насос станциялари ёрдамида сувни юқорига кўтариш йўли билан қўриқ ерларни ўзлаштиришни кенг кўламда ривожлантириш имконини берди. Беш йиллик мобайнида қишлоқ жойларда электр энергия истеъмоли 2,2 баравар кўпайди.

Ёқилғи саноати тармоқларида катта ўзгаришлар содир бўлди, бу тармоқлардаги ялпи маҳсулот ҳажми айниқса табиий газ ва кўмир ҳисобига 1,4 баравар ошди.

Химия саноатида минерал ўғит, олтингугурт кислотаси, химиявий тола, пластмасса ишлаб чиқарадиган янги қувватлар ишга туширилди. Ҳозир ишлаб чиқарилаётган ўғитларнинг деярли 30 проценти — одатдагидан анча самарали, юқори даражада концентратланган ўғитлардир. Беш йиллик мобайнида минерал ўғит ишлаб чиқариш икки миллион тоннадан зиёд кўпайди. Рўзғор химияси ғоят ривож топди.

Рангли металлургияда олтин, мис, рух, вольфрам, молибден ишлаб чиқаришни кўпайтириш жараёни активлаштирилди. Қимматбаҳо ва рангли металлар қазиб олишни кўпайтириш юзасидан партия XXIV съезди Директивалари бажарилди. Қаттиқ қотишмалар ва вольфрамли сим ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Зарафшон ва Ангренда олтин ажратиб оладиган янги комплекслар ишга туширилди уларда бу асл металлни ажратишнинг илғор технологияси жорий этилди. Қора металлургия муваффақиятли ривожланди.

Ўзбекистон сийнасидаги битмас-туганмас табиий бойликларнинг тинимсиз изловчилари — геологларимиз халқ хўжалигини ривожлантиришга катта ҳисса қўшмоқдалар. Олтин, мис, қўрғошин, вольфрам, табиий газ, плавик шпат запасларини кўпайтириш юзасидан белгиланган беш йиллик топшириғи ошириб бажарилди. Бир қанча катта янги конлар саноат йўли билан ўзлаштириш учун топширилди.

Машинасозликни техника билан қайта қуроллантириш давом эттирилди. Бешта янги замонавий завод қурилди, дастлабки беш йилликларнинг деярли ҳамма тўнғич корхоналари реконструкция қилинди. Тракторлар, пахта териш машиналари, пахта тозалаш ва тўқимачилик саноати ускуналари, механизация ва автоматлаш приборлари ва воситалари, рўзғор холодильниклари ишлаб чиқарадиган қувватлар анча кўпайтирилди. Махсус агрегат станоклар ишлаб чиқариш йўлга қўйилди.

Шунинг натижасида машинасозлик маҳсулоти қарийб икки баравар ортди, уни кўпайтиришнинг 70 процентдан ортиғига меҳнат унумдорлигини ошириш йўли билан эришилганлиги характерлидир. Кўпчилик заводларнинг маҳсулотлари ўзининг техникавий характеристикаси жиҳатидан дунёдаги энг яхши намуналар ва стандартлар даражасига кўтарилди ёки улардан ўзиб кетди.

Пахта тозалаш саноатини ривожлантиришга катта эътибор берилди. Беш йил мобайнида бу тармоққа 200 миллион сўм сарфланди. 21 та пахта тозалаш заводи, 56 та тайёрлаш пункти, 50 та қуритиш-тозалаш цехи қурилиб, энг янги техника билан жиҳозланди. Пахтани қайта ишлаш технологияси такомиллаштирилганлиги туфайлигина олий сифатли тола ишлаб чиқариш 1970 йилга нисбатан икки баравар кўпайди. Бизнинг совет толамиз ўзининг ҳамма кўрсаткичлари жиҳатидан дунёда энг яхши тола бўлиб халқаро бозорда чаққон сотилмоқда.

Партиянинг халқ турмуш даражасини янада ошириш йўли кенг истеъмол буюмлари ишлаб чиқарадиган тармоқларни янада интенсив ривожлантиришда ўз ифодасини топди. Республикада газламалар трикотаж, пойафзал, пайпоқ ва кийим-кечак, озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқариш кўпаймоқда, сифати яхшиланмоқда, турлари тинимсиз ортмоқда.

Енгил саноат ,озиқ-овқат саноати ва маҳаллий саноатни ривожлантиришга ярим миллиард сўмдан кўпроқ маблағ сарфланди. Бу — саккизинчи беш йилликдагидан 1,7 баравар ортиқдир. 40 тадан ортиқ янги корхона ишга туширилди ва 150 та ишлаб турган корхона реконструкция қилинди. Халқ истеъмол қиладиган моллар ишлаб чиқаришга автомат линиялар, анча илғор технология, хом ашё ва материалларнинг янги турлари жорий этилмоқда. Энди харидоргир маҳсулотлар тобора кўплаб ишлаб чиқарилмоқда.

Ўртоқлар! Саноатдаги, беш йиллик топшириқларини бажаришдаги муваффақиятлар равшан ва шубҳасиздир. Аммо, биз, коммунистлар фаолиятимиздаги ижобий якунларни кўриш билангина кифояланмаслигимиз керак. Ҳар бир корхонанинг ишини танқидий назар билан чуқур анализ қилиш, камчиликларни ҳас-пўшламай, балки уларни аниқлаш ва очиб ташлаш, социалистик хўжалигимиз замиридаги катта катта резервларни ишга солиш жуда муҳимдир.

Партия ўзининг иқтисодий сиёсатида ҳамиша асосий бўғинларни алоҳида аниқлаб келди ва аниқламоқда. Ҳозирги босқичда ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, меҳнат унумдорлигини жадал ўстириш ва маҳсулот сифатини яхшилаш ана шундай бўғинлардир. Партиямиз фаолиятида яхши ва фойдали анъанага айланиб қолган КПСС Марказий Комитетининг декабрь Пленумларида шу вазифалар неча марталаб таъкидлаб ўтилди.

Асбоб-ускуналарни иш билан максимал равишда таъминлаш, фондларнинг самарадорлигини ошириш — умуман самарадорликни ўстиришнинг энг кучли воситаларидан биридир. Бу проблеманинг муҳимлигини шундай бир оддий ҳисоб-китоб равшан кўрсатади. Асосий фондларнинг ҳар бир сўми самараси лоақал бир тийин кўпайтирилса, фақат шунинг ҳисобига 60 миллион сўмлик қўшимча маҳсулот олиш мумкин бўлади. Ҳолбуки Тошкент, Қашқадарё, Бухоро ва Хоразм областларининг корхоналарида Енгил саноат, Озиқ-овқат саноати, Маҳаллий саноат ва Бинокорлик материаллари саноати министрликлари системасида фонднинг самарадорлиги пасайди. Машинасозликнинг ўзидаги ҳамма асбоб-ускуналар икки смена ишлатилганида эди, қўшимча бир неча юз миллион сўмлик маҳсулот олиш мумкин бўларди. Кўпгина корхоналарда қувватлар жуда суст ўзлаштирилмоқда, кечикиб ишга туширилмоқда, тўла-тўкис фойдаланилмаётир. Масалан, Чирчиқ трансформатор заводида машина ва механизмлар қувватидан атиги 60 процент фойдаланилмоқда. Беш йиллик мобайнида корхона 4 миллион сўмликдан кўпроқ маҳсулотни бермади. Қарши бинокорлик материаллари комбинатида, Термиз, Андижон, Шарғун ва Ангрен заводларида ғишт ишлаб чиқарадиган янги технология линиялари бекор ётибди. Ҳолбуки, ғишт ҳамма жойда етишмаяпти. Бухоро ип газлама комбинатида, Гулистон тикувчилик фабрикасида ва бошқа кўпгина корхоналарда ҳам иш кўнгилдагидек эмас.

Қорақалпоғистон АССР, Бухоро, Жиззах, Наманган ва Фарғона областлари, Енгил саноат, Тайёрлаш министрликлари ва «Узглавводстрой» ишлаб чиқариш ҳажмини ўстириш юзасидан белгиланган беш йиллик топшириқларини бажармади. Минерал ўғит, химиявий тола, мебель, холодильник, кийим-кечак, трикотаж ва айрим турдаги бошқа маҳсулотлар ишлаб чиқариш плани бажарилмади.

Маҳсулот сифатини ошириш соҳасидаги иш натижаларини қониқарли деб бўлмайди. Ишлаб чиқаришнинг умумий ҳажмида Сифат белгиси олган маҳсулотлар салмоғи ҳали жуда оз. Эскириб қолган моделдаги машиналар, асбоб-ускуналар ва приборларни ишлаб чиқариш фактлари ҳамон давом этмоқда. Енгил саноат, озиқ-овқат саноати, маҳаллий саноат ва мебель саноати аҳолининг юқори сифатли озиқ-овқат ва саноат молларига бўлган талабини ҳали ҳам қондирмаётир.

Ҳозирги беш йиллик — сифат беш йиллигидир, бинобарин, кўнгилдагидек, намунали машиналар, станоклар ва механизмлар, хушбичим чиройли кийим-кечак, пойафзал тайёрлаш, хуллас саноатимизнинг ҳамма маҳсулотларини сифатли ишлаб чиқариш учун кураш барча партия, совет ва хўжалик ташкилотлари учун биринчи даражали аҳамият касб этмоқда.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети меҳнат унумдорлигини бутун чоралар билан ошириш зарурлигини доимо таъкидлаб келди. Бу соҳада ижобий силжишларга эришилган бўлса ҳам, аммо бу ўсиш бизни асло қониқтирмаслиги керак. Республикада ҳар йили олти корхонанинг бири шу энг муҳим кўрсаткич юзасидан белгиланган планни бажармаётир. Меҳнат унумдорлигини янада ошириш учун ёрдамчи ва сермеҳнат ишларни механизациялашга алоҳида эътибор берилиши зарур.

Ҳамма тармоқларни техника билан қайта қуроллантириш ва ишлаб чиқаришни интенсивлашни таъминлаш — саноат соҳасидаги бош вазифадир. Беш йиллик мобайнида саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш 35-39 процент кўпайтирилиши лозим.

Бу ўринда: биз ўсиш суръатларини тўққизинчи беш йилликда эришилган даражадан камроқ қилиб белгилаётганимиз йўқми? Бу — ўзига хос нафасни ростлаб олиш эмасми? — деган табиий бир савол туғилиши мумкин. Йўқ, ўртоқлар, бу — нафасни ростлаб олиш ҳам эмас, чекиниш ҳам эмас. Зеро, ўтган беш йилликда ўсишнинг ҳар бир проценти 70 миллион сўмни ташкил қилган бўлса, бу беш йилликда 120 миллион сўмга тенг бўлади. Бундан ташқари, саноат маҳсулотини кўпайтиришнинг салкам 90 проценти ва қурилиш-монтаж ишларини кўпайтиришнинг ҳаммаси меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига таъминланиши лозимлигини ҳам назарда тутмоқ керак.

Ўртоқлар! Халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида бўлгани каби, шу давр ичида транспорт ва алоқани қайта қуроллантириш ва техникавий жиҳатдан реконструкция қилиш соҳасида катта-катта тадбирлар амалга оширилди.

Юк обороти, меҳнат унумдорлигини ошириш, юк ташиш таннархини камайтириш топшириқлари бажарилди. Қўнғирот — Бейнов, Нукус — Тахиатош темир йўл линиялари фойдаланиш учун топширилди. Бу магистраллар мамлакатнинг Европа қисмига янги, анча қисқа йўл очди. Кўпгина магистралларда иккинчи йўлларни қуриш давом эттирилди. Темир йўл транспортида юк ташиш 51 процент кўпайди, 25 га янги ҳаво йўли очилди. Тошкент, Урганч, Мўйноқ ва Зарафшонда янги аэровокзаллар қад кўтарди. Қаттиқ қопламали автомобиль йўлларининг узунлиги 11 минг километр кўпайди.

Аммо ҳаёт транспортни янада жадал ривожлантиришни талаб қилмоқда. Автомобиль транспорти, Автомобиль йўллари қуриш ва фойдаланиш министрликлари, Ўрта Осиё темир йўли ва граждан авиацияси бошқармалари, бошқа министрликлар ва идоралар транспортнинг, ишлаб чиқариш-техникавий базасини мустаҳкамлаш юзасидан янада қатъийроқ чораларни кўришлари, вагонлар ва автомобилларнинг бекор туриши ва бўш юришини максимал равишда қисқартиришлари, юк ортиш-тушириш ишларига автоматлаш ва механизациялашни кенгроқ жорий этишлари, республика областлари ва районлари ўртасидаги транспорт алоқаларини анча яхшилашлари зарур.

Ҳамма алоқа воситаларининг, айниқса телефон алоқасининг ишини янада ривожлантириш ва яхшилашга жиддий эътибор берилиши лозим. Телефон иши хусусида кўпгина танқидий мулоҳазалар айтилмоқда. Алоқа министрлиги янги қувватларни тезроқ ишга тушириши, республика халқ хўжалиги ва аҳолисини алоқанинг ҳамма турлари билан тўлароқ таъминлаши керак.

Тўққизинчи беш йиллик вазифаларининг муваффақиятли ҳал этилиши кўп жиҳатдан капитал қурилишнинг юксак суръатлари ҳисобига таъминланди. Беш йиллик мобайнида салкам 19 миллиард сўм ўзлаштирилди. Бу — шундан аввалги иккита беш йиллик мобайнида ўзлаштирилган маблағ миқдорига деярли тенгдир.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети партия XXIV съездининг капитал маблағлар самарадорлигини ошириш ва уларни концентрациялаш тўғрисидаги, қурилиш муддатларини қисқартириш ва сифатини яхшилаш ҳақидаги қарорларини бажариш йўлини қатъият билан ўтказди.

Бу йўл яхши натижалар берганлигини айтиб ўтмоқ керак. Қисқа муддат ичида республикада XXIV съезд Директиваларида белгиланган катта-катта саноат, қишлоқ хўжалик комплекслари ва корхоналари қурилиб, ишга туширилди, ҳозир улар маҳсулот бериб турибди. Булар орасида Тошкент трактор, Самарқанд аммофос ва лифтсозлик, Наманган трансформатор заводлари, Бекобод сирланган идишлар комплекси, Бухоро ип газлама комбинати, Қўқон хром-чарм заводи ва Фарғона сунъий чарм комбинати, Урганч пиллакашлик фабрикаси, аҳоли учун кераклн моллар ишлаб чиқарадиган кўпгина корхоналар, Сергели, Оҳангарон чорвачилик комплекслари ва бошқа объектлар бор.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети қурилишнинг ишлаб чиқариш базасини ривожлантириш, қурилиш, монтаж ва лойиҳа ташкилотларини мустаҳкамлаш, уларда стабил коллективларни вужудга келтириш ҳақида алоҳида ғамхўрлик қилмоқда. Кўрилган тадбирлар орасида бинокорлик материаллари саноати ва қурилиш индустрияси корхоналарини интенсив кучайтириш ва техника билан қайта қуроллантириш катта аҳамиятга эга бўлди. Цемент ишлаб чиқариш 300 минг тонна, йиғма темир-бетон ишлаб чиқариш 900 минг куб метр, сопол пардоз материаллари ишлаб чиқариш уч баравар, мармар ва гранит ишлаб чиқариш тўрт баравар кўпайди. Қурувчилар меҳнатини техникавий қуроллантириш бир ярим баравар, уларнинг меҳнат унумдорлиги эса 30 процент ошди.

Илгари Қурилиш ва монтаж министрликлари ҳамда бошқармалари кўпинча мушкул аҳволга тушиб қолиб, штурмчиликка йўл қўйиб келган бўлсалар, энди ўзларини ўнглаб олдилар, бир маромда ишлайдиган, планларни муттасил бажарадиган бўлиб қолдилар.

Энди биноларни йирик блоклардан ва заводларда тайёрланган деталлардан конвейер усулида йиғиш ва монтаж қилиш тобора кенг жорий этилмоқда. Қурилиш майдончалари том маънода монтаж майдончаларига айлантирилди. Ҳозир деярли ҳамма саноат корхоналари, уй-жой биноларининг ва маданий-маиший объектларнинг ярмидан кўпроғи ана шундай индустриал, тезкор методлар ёрдамида қурилмоқда. Масалан, Олмалиқ химия заводининг ҳам биринчи, ҳам иккинчи навбати бир йил ичида қуриб битказилди. Кўп қаватли иморатлар йирик панеллар ёрдамида уч ой деганда тиклаб қўйилмоқда.

Эришилган муваффақиятларни муносиб баҳолаш билан бирга шуни ҳам айтиш кераккн, тўққизинчи беш йилликнинг капитал қурилишга доир топшириқлари ва, аввало, асосий фондларни ва ишлаб чиқариш қувватларини ишга тушириш топшириқлари тўла-тўкис бажарилгани йўқ. Қурилиш министрликлари ва идораларидаги пудратчи ташкилотларнинг деярли учдан бир қисми ишларнинг ҳажми ва меҳнат унумдорлигини ошириш давлат планини уддалай олмаяпти, янги қувватлар ва объектларни белгиланган муддатларда ишга туширишни таъминламаяпти. Материаллар, техника ва меҳнат ресурсларидан самарасиз фойдаланаётган, қўл меҳнатининг юқори даражада бўлишига йўл қўйиб келаётган, фан-техника тараққиёти ютуқларини ва илғор тажрибани етарли жорий этмаётган трестлар ҳали ҳам бор.

Кўпгина коллективлар Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Николай Злобин тажрибасини муваффақиятли қўлламоқдалар. Ҳозир республикада 600 га яқин бригада унинг методи асосида ишламоқда. Бу бригадалар жуда яхши натижаларга эришмоқдалар. Бундай бригадаларда меҳнат унумдорлиги одатдагидан икки баравар ва ундан ҳам юқоридир.

Қурилишни ташкил этишнинг янги формаси афзаллиги равшан кўриниб турган бўлишига қарамай, кўпгина трестлар бу прогрессив ишга дуруст эътибор бермаётирлар. Ҳамма қурилиш ва монтаж бригадалари бригада пудрати методига ўтказилиши лозим.

Капитал қурилиш суръатлари ва ҳажмини ўстириш учун шу беш йилликда бинокорлик материаллари саноати ва қурилиш индустриясини илдам ривожлантириш лозим. Шу системада бир талай корхоналар ишлаб турган асбоб-ускуналардан яхшироқ фойдаланиш ҳисобига материал ва конструкциялар ишлаб чиқаришни ҳамон етарли равишда кўпайтирмаётирлар.

Заказчи ролини бажараётган баъзи министрликлар ва идоралар, айниқса, Қишлоқ хўжалиги, Маҳаллий саноат, Маиший хизмат министрликлари капитал маблағларнинг кўпдан-кўп объектларга тарқатиб юборилишига ҳали ҳам йўл қўйиб келмоқдалар, қурилишларни лойиҳалар, асбоб-ускуналар ва кадрлар билан ўз вақтида таъминламаётирлар. Шунинг оқибатида кўпгина объектларни қуриш муддатлари нормативлардан анча узайиб кетиб, давлат маблағларининг нафсиз ётиб қолишига сабаб бўлмоқда.

Ўнинчи беш йилликда бир қанча муҳим объектларни қуриб битказиш, Ангренда янги электр станция қурилишини бошлаш, Нукус ва Андижонда йирик ип газлама комбинатларини қуриш химия саноати, машинасозлик, электрон, электротехника саноати, қора ва рангли металлургия саноати қувватларини кўпайтиришни таъминлаш лозим. Халқ истеъмол қиладиган моллар ишлаб чиқарувчи кўпгина корхоналар қурилади.

Республика Госстройи ва лойиҳа институтлари лойиҳа-смета ишини такомиллаштиришлари, техникавий жиҳатдан саводли, иқтисодий жиҳатдан асосланган ечимларнинг тайёрлаб берилиши учун масъулиятни оширишлари, лойиҳалар ва сметаларни ишлаб чиқиш ҳамда экспертиза қилиш сифатини яхшилашлари ва муддатларини қисқартиришлари, уларни қурувчиларга ўз вақтида етказиб беришни таъминлашлари зарур.

Қурилиш ва монтаж министрликлари ҳамда идоралари ишлаб чиқариш базаларини янада ривожлантириш ва техника билан қайта қуроллантириш юзасидан энг зарур чораларни кўришлари, ишларни индустриялаш даражасини ва меҳнат унумдорлигини оширишлари, оғир ва сермеҳнат ишларни механизациялаштиришлари керак.

Енгил ва мустаҳкам материаллардан ясалган конструкция ва буюмларни кенг қўлланиш ҳамда қурилиш практикасига жорий этиш, шаҳарда ҳам, қишлоқда ҳам саноат ва граждан бинолари объектлари ҳамда иншоотларини янгича, кўп қаватли, кенг ҳажмли, қулай қилиб қуриш зарур. Шуларнинг ҳаммаси куч ва маблағларни озроқ сарфлаб, тезроқ қуриш имконини беради.

Уй-жой қурилиши тўғрисида алоҳида гапириб ўтиш керак. Республикада уй-жой қурилиши тобора кенг кўламда олиб борилмоқда. Беш йил давомида биз 440 мингта квартира қурдик. Ўзбекистон территориясида аҳолисининг кўплиги жиҳатидан Фарғонага тенг келадиган 10 та янги йирик шаҳар қурилди, деса бўлади.

(Давоми учинчи бетда).

* (Доклад қисқартирилган стенограммадан босилмоқда).

ЎРТОҚ Ш. Р. РАШИДОВ ДОКЛАДИ

(Боши иккинчи бетда).

Ҳозирги вақтда қурилиш сифатига, квартираларни янада қулай планлаштиришга, проспектлар, кварталлар, жамоат биноларининг ташқи безагига кўпроқ эътибор бериш, бир хилдаги иморатлар қуришни, кўримсиз архитектуравий ечимларни барҳам топшириш учун анча катта имкониятлар бор. Бу соҳада етарли тажриба тўпланган. Кейинги вақтларда республикада қурилган кўпгина шаҳарлар, уй-жой массивлари, посёлкалар, комплексларда одамларнинг самарали меҳнат қилиши ва ҳордиқ чиқариши учун зарур бўлган ҳамма қулайликлар муҳайё қилиб қўйилган. Жозибадор архитектура ансамбллари барпо этилди. Тошкент ва Навоий шаҳарларини қуришда бу нарса айниқса яққол кўриниб турибди. Бунинг учун архитекторлар, лойиҳачилар, инженерлар, қурувчилар СССР Давлат мукофотлари билан тақдирланди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети кўрган тадбирлар натижасида қишлоқда уй-жой қурилиши кенгайиб, кучайиб бормоқда. Хуторлар тугатилмоқда. Кўпгина колхоз ва совхозлар шаҳар типидаги замонавий посёлкаларни барпо этмоқдалар, мактаблар, мактабгача тарбия ва даволаш муассасалари, маиший хизмат уйлари, маданият саройлари, спорт иншоотлари қурмоқдалар, яхши йўллар ўтказмоқдалар. Сирдарё районининг «Ленинград», Янгийўл районининг «Ленинизм» колхозларидаги посёлкалар, шунингдек Поп районидаги Ленин номли совхознинг Марказий Фарғона ерларидаги нообод жойда қурган ажойиб «Навбаҳор» посёлкаси ва бошқа посёлкалар комплекс қурилиш намунаси бўлиб хизмат қила олади.

Бироқ, уй-жой қурилишидаги, шаҳар ва қишлоқларни ободонлаштиришдаги катта-катта имкониятлардан тўла-тўкис фойдаланилмаётир. Андижон, Самарқанд, Сурхондарё ва бошқа айрим областлар уй-жой қурилиши беш йиллик планларини бажармадилар. Айрим уй-жой районлари қурилиши эски лойиҳалар асосида олиб борилмоқда, улардаги бинолар бир-бирига ўхшаб қолмоқда. Айниқса Чирчиқ, Урганч, Қарши, Наманган ва Самарқандда йирик панеллардан қурилаётган уйларнинг сифати замонавий талаблардан орқада қолмоқда. Марказий Комитет бу аҳволга ортиқ тоқат қилиб бўлмайди, деб ҳисоблайди.

Партия комитетлари, министрликлар ва идоралар, меҳнаткашлар депутатлари Советлари, қурилиш ва монтаж ташкилотлари ажратиб берилаётган ҳамма ресурслардан рационал фойдаланиш ҳамда шаҳар ва қишлоқларни қуриш ва реконструкция қилиш юзасидан белгиланган планларнинг бажарилиши учун масъулиятни оширишлари зарур.

Архитекторлар ва шаҳар қурувчилари бош планларга ҳамда замонавий шаҳарлар ва аҳоли пунктларининг архитектураси ва жиҳозланиши юзасидан қўйилаётган асосий талабларга қаттиқ риоя этилишини таъминлашлари лозим.

Шаҳарсозликка оид вазифаларнинг ҳаммаси комплекс ҳал этилиши, бинолар ва иншоотларни қуриш билан бирга уларнинг теварак-атрофини тўла ободонлаштириш, Ватанимиздаги ва жаҳондаги архитектура ютуқларини, Ўзбекистон ва қардош иттифоқдош республикалар халқ меъморчилиги меросини доимо ўрганиб, кенг жорий қилиш зарур. Шаҳар ва қишлоқларни ривожлантириш бош планларини, уй-жой ва маданий-маиший қурилиш учун янги типовой лойиҳаларни ишлаб чиқишни тезлаштириш керак.

Ҳозирги беш йилликда қурувчилар, монтажчилар, лойиҳачилар олдида мураккаб ва масъулиятли вазифалар турибди. Улар аввалги беш йилликдагига нисбатан 30 процент кўп капитал маблағ ўзлаштиришлари лозим.

Шак-шубҳа йўқки, Совет Ўзбекистонининг шонли ишчилар синфи аввалги йилларда бўлгани каби бошланиб кетган ўнинчи беш йилликда ҳам ўзининг қаҳрамонона, фидокорона меҳнати билан янги, янада юксак марраларга эришади.

КПСС аграр сиёсати—амалда

Ўртоқлар! Қишлоқ хўжалиги соҳасида Ўзбекистон партия ташкилоти ўзининг бутун куч-ғайратини КПСС аграр сиёсатини амалга оширишга сарфлади. Бу сиёсатнинг ҳозирги босқичдаги асосларини КПСС Марказий Комитетининг 1965 йил март Пленуми ишлаб чиққанлиги ҳамда партия XXIII ва XXIV съездлари ривожлантирганлиги маълум. Узоқ муддатга мўлжалланган бу комплекс, реалистик программа КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг ташаббуси билан ва унинг раҳбарлиги остида ишлаб чиқилди. Бу Программа ривожланган социализмнинг иқтисодий қонунларига, фан-техника революцияси ютуқларига маҳкам таянади, совет халқининг туб манфаатларига мос бўлиб тушади. Ўтган икки беш йиллик унинг ҳаётий кучи ва самарадорлигини кўрсатиб турибди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети деҳқончилик ва чорвачиликнинг етилган проблемаларини планли равишда, сабот ва изчиллик билан ҳал этди, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини техника тараққиёти, химиялаш, аввалдан экин экиб келинаётган ерларнинг ирригация-мелиорация ҳолатини яхшилаш ва янги ерларни ўзлаштириш, колхоз ва совхозларнинг моддий-техника базасини ҳар томонлама мустаҳкамлаш асосида комплекс ривожлантириш учун зарур бўлган катта-катта тадбирлар системасини амалга оширди.

Бу йўлнинг тўғрилиги тўла-тўкис исботланди. Қишлоқ хўжалигининг ҳамма тармоқларини муттасил юксалтиришга эришилди, уларнинг иқтисодий самарадорлиги оширилди. Қишлоқда туб социал-иқтисодий ўзгаришлар рўй берди. Ҳисобот даврида деҳқончилик ва чорвачиликни ривожлантириш соҳасидаги асосий якун ана шундан иборат.

Республика қишлоқ хўжалигининг ялпи маҳсулоти беш йил ичида салкам 30 процент кўпайди. Саккизинчи беш йилликка нисбатан пахта тайёрлаш 23 процент, дон — 15, шу жумладан шоли — 78 процент, маккажўхори 25 баравар, сабзавот-полиз маҳсулотлари, картошка, мева ва узум тайёрлаш бир ярим-икки ярим баравар ошди. Гўшт, сут, тухум, пилла, тамаки, каноп ва бошқа маҳсулотлар тайёрлаш ортди. Ўрмон хўжалиги кенгайтирилди.

Партия ташкилоти пахтачиликни ривожлантиришга илгаригидек асосий эътибор берди, чунки Ўзбекистон мамлакатни пахта билан таъминлаш учун асосий масъулиятни ўз зиммасига олган. Республика меҳнаткашлари «оқ олтин» етиштиришни кўпайтиришни Ватан олдидаги ўзларининг ватанпарварлик, интернационал бурчи деб биладилар. Донгдор пахтакорларимиз ёз жазирамасида ҳам, куз ёғингарчилигида ҳам куч-ғайратларини аямай, ҳормай-толмай қаҳрамонона, фидокорона меҳнат қилмоқдалар, меҳнат шавкати намуналарини кўрсатмоқдалар. Шу боисдан ҳам халқ пахтакорга бениҳоя зўр диққат-эътибор ва меҳр-муҳаббат билан қарамоқда, пахтакор деган ном мағрур янграмоқда.

Беш йиллик мобайнида пахтачиликда катта ижобий силжишлар содир бўлди. Пахтанинг вилтга чидамли янги навлари етиштирилиб, жадал кўпайтирилди ва деҳқончиликка жорий этилди. Ерларнинг ҳосилдорлигини ошириш соҳасида кўп иш қилинди, минерал ва органик ўғитлардан, гербицидлардан ва бошқа химиявий воситалардан фойдаланиш яхшиланди. Чигитни кенг қаторлаб экиш, пахта етиштиришни комплекс механизациялаш ва техника тараққиётининг бошқа тадбирлари негизида янги илғор технологияни жорий этиш катта роль ўйнади.

Беш йилнинг уч йилида об-ҳаво шароитлари ҳаддан ташқари ноқулай келган бўлишига қарамай, пахтачилик соҳасида катта муваффақиятларга эришилди. Беш йил ичида давлатга 24 миллион 500 минг тонна ёки партия XXIV съезди Директиваларида кўзда тутилганидан 2,3 миллион тонна кўп пахта сотилди. Саккизинчи беш йилликдагига нисбатан ялпи пахта ҳосили 4 миллион 600 минг тонна миқдорида кўпайди, шунинг 3 миллион тоннаси ҳосилдорликни ошириш ҳисобига олинди, пахта ҳосилдорлиги гектар бошига қарийб 4 центнер кўтарилди. Беш миллион тонналик марраданикки марта ўзиб кетилди. Районларнинг деярли ҳаммаси, колхоз ва совхозларнинг мутлақ кўпчилиги пахта етиштириш беш йиллик топшириқларини анча ошириб бажарди.

Беш йилликнинг якунловчи йилида беш миллион тоннадан кўпроқ ёки халқ хўжалик планида белгиланганидан 300 минг тонна ортиқ «оқ олтин» етиштирилди. Биринчи марта 240 минг тонна ғоят қимматбаҳо ингичка толали пахта тайёрланди.

Қорақалпоғистон АССР, Тошкент, Сурхондарё ва Хоразм областлари юксак социалистик мажбуриятларини шараф билан бажардилар. Катта пахта хирмони учун бошланган умумхалқ курашига ҳар бир область, ҳамма районлар муносиб ҳисса қўшди. Пахта ҳосилдорлиги гектар бошига 30 центнерга етди. Хоразм областининг пахтакорлари гектар бошига 39 центнер, Сурхондарё областининг пахтакорлари 33,6 центнер ҳосил кўтариб, энг юксак ҳосилдорликка эришдилар. Қорақалпоғистон АССР, Тошкент, Андижон ва Наманган областларида гектар бошига 30 центнердан ошиқ хирмон кўтарилди. 23 район гектар бошига 35-40 центнер ва ундан ҳам ортиқ пахта териб олди. 100 дан ортиқ колхоз ва совхоз 40-50 центнер ҳосилдорликка эришди.

Бу рақамларда пахтакорлар, механизаторлар, сув хўжалиги ходимлари, авиаторлар зўр ғайрат билан қилган бунёдкорлик меҳнати мужассамлашган. Шаҳарлар ва район марказларининг меҳнаткашлари, студентлар ва ўқувчилар қишлоққа бебаҳо ёрдам бердилар.

Катта пахта хирмони учун олиб борилган қаҳрамонона жангда қатнашган республиканинг барча меҳнаткашларига съезд номидан астойдил миннатдорчилик ва энг яхши тилаклар изҳор этишга ижозат бергайсизлар.

Бу муваффақиятлар ифтихор туйғусини уйғотади. Аммо, айни вақтда эришилган натижаларга танқидий баҳо бериш лозим. Айрим партия, совет ва қишлоқ хўжалик органлари, колхоз ва совхозлар пахтачиликка раҳбарлик қилишда катта нуқсонларга ва хатоларга йўл қўйдилар. Ўтган беш йилликда ҳар йили бир неча район, тахминан 100 колхоз ва совхоз пахта тайёрлаш халқ хўжалик планини бажармади, гектар бошига 25 центнердан оз пахта ҳосили олди. Уларнинг ўз қийинчиликлари, объектив сабаблари бор, албатта, об-ҳаво уларнинг ишини жуда чигаллаштирди. Бироқ, Леонид Ильич айтгандек, об-ҳаво ўз йўлига, иш ўз йўлига. Уларнинг ёнгинасида, баббаравар шароитларда бўлган хўжаликлар мўл ҳосил олишга эришдилар-ку, ахир.

Қолоқ участкаларда агротехника, ишларни ташкил этиш, меҳнат ресурсларидан, механизмлардан, сув ва ўғитдан фойдаланиш соҳасида бир талай хатоларга йўл қўйилганлигини фактлар кўрсатиб турибди. Баъзи раҳбар ходимлар ва партия ташкилотларининг секретарлари қийинчиликларни бартараф этишга енг шимариб киришмадилар, уларнинг характери ва иродаси бўшлик қилди. Экинзорлар устини том билан ёпиб бўлмайди. Табиий офатлар ва об-ҳаво қийинчиликларидан сақлайдиган гарантия йўқ. Бундан буён ҳам шундай офатлар ва қийинчиликлар бўлиши мумкин. Шу сабабли ҳеч ким енгил шароит бўлишига умид қилмаслиги керак.

Бизнинг вазифамиз — камчиликлардан сабоқ олиб, тўғри хулосалар чиқаришдан, ҳар бир қолоқ хўжалик, бўлим ва бригаданинг ишини холисона таҳлил этишдан, ҳосилдорлик паст бўлганлиги ва планлар бажарилмаганлигининг сабабларини чуқур ўрганишдан, қолоқликни бартараф этиб, республикадаги ўртача кўрсаткичлар даражасига чиқиб олишда ёрдам беришдан иборат. Бу — давлат аҳамиятига эга бўлган вазифадир. Бу — катта резервдир.

Ўнинчи беш йилликда пахтачилик янада анча ривож топади. Қарши даштида ингичка толали пахта етиштириладиган янги катта район барпо этилади. Беш йил мобайнида биз 28 миллион тоннага яқин — ўтган беш йиллик халқ хўжалик планида белгиланганидан 25 процент кўп пахта етиштиришимиз лозим. Бу — қийин, тиғиз пландир. Аммо у реал план бўлганлиги учун сўзсиз бажарилади. Партия ташкилотининг етуклиги ўсганлиги, юксак марраларни эгаллаб, бой тажриба орттирган пахтакорларнинг маҳорати ишончимизнинг гаровидир. Бизнинг ишончимиз қишлоқ хўжалигининг техника билан юксак даражада таъминланганлигига, сув хўжалиги қурилиши кенг қулоч ёйганлигига асосланади. Ўзбекистон Компартиясининг XIX съезди беш йиллик охирига бориб олти миллион тонналик маррага чиқиб олишдек анча масъулиятли вазифани ҳам тўла асос билан ўртага қўйиши мумкин.

Шу йилнинг ўзидаёқ ишни яхши бошлаш — 1974 йил рекордини такрорлаб, мамлакатга камида 5 миллион 300 минг тонна «оқ олтин» бериш лозим.

Пахтачиликни ривожлантиришда давлат республикага жуда катта ёрдам бермоқда. Шу беш йилликда Ўзбекистон қишлоқ хўжалигига салкам тўққиз миллиард сўм капитал маблағ ажратилади. Бу — ўтган беш йилликдагига нисбатан икки миллиард сўм кўпдир. Шу маблағнинг асосий қисми пахтачиликни янада юксалтиришга сарфланади. Техника, минерал ўғит, гербицид ва бошқа моддий-техника воситалари етказиб бериш кўпайтирилади, суғориладиган деҳқончилик анча кенгайтирилади.

Янги ерларни ўзлаштириш билан бирга, пахтачиликни интенсивлашга, бундан буён ҳам асосий эътибор бериш, далаларнинг ҳосилдорлигини муттасил ошириш, пахта етиштириш агротехникаси ва технологиясини такомиллаштириш, селекция ва уруғчилик ишини яхшилаш, пахтанинг касалликларга чидамли серҳосил, толаси юқори сифатли бўлган навларини ишлаб чиқаришга жорий этиш тадбирларини амалга ошириш, ўғитлардан самарали фойдаланиш зарур. Алмашлаб экишнинг роли жуда катта. Алмашлаб экиш тупроқ унумдорлигини оширишнинг, экинлар ҳосилдорлигини кўпайтиришнинг таъсирчан воситасидир, вилтни тугатишнинг, чорвачилик ем-хашак базасини мустаҳкамлашнинг, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши бошқа тармоқларини ривожлантиришнинг энг муҳим тадбиридир.

Республикада, айниқса Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XVII пленумидан кейин, алмашлаб экишни жорий этиш борасида кўп иш қилинди. Бедапоялар 15 минг гектардан зиёд ёки қарийб ярим баравар кенгайди. Бироқ, бир қанча область ва районларда алмашлаб экиш суст жорий этилмоқда. Область ва район партия комитетлари пахта-беда алмашлаб экишни планли равишда жорий этиб, шу тариқа ўнинчи беш йилликда ҳамма хўжаликларда алмашлаб экишни ўзлаштиришни ниҳоясига етказиш учун қишлоқ хўжалик органларига, колхоз ва совхозларнинг раҳбарларига талабчанликни оширишлари зарур.

Пахта етиштиришни кўпайтириш билан бирга чорвачилик, ғаллачилик, сабзавотчилик, боғдорчилик, токчилик ва полизчилик анча юксалганлиги республика қишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг ўзига хос хусусияти ва ижобий белгисидир, очиғини айтганда илгари бу тармоқлар жуда орқада қолиб келар эди. Энди қишлоқ хўжалигимиз муттасил, комплекс равишда ривожлана бошлади.

Ғаллакорлар беш йиллик мобайнида беш миллион 300 минг тонна, яъни саккизинчи беш йилликдагидан 22 процент кўп дон етиштирдилар. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети донли экинларни, айниқса шоли ва маккажўхорини суғориладиган ерларга экиш йўлини қатъият билан ўтказмоқда. Шоли билан маккажўхори бизнинг шароитимизда муттасил мўл ҳосил беради.

Беш йил мобайнида суғориладиган ерларда дон етиштириш кескин кўпайди. Бултур гектар бошига шоли ҳосилдорлиги 50 ва маккажўхори ҳосилдорлиги 59 центнерга етди. Қорақалпоғистон АССРда йирик шоликорлик райони ташкил этилди. Бу ерда 11 та ихтисослаштирилган шоликор совхоз тузилди. Автоном республика беш йиллик мобайнида 540 минг тоннадан кўпроқ, яъни саккизинчи беш йилликдагига нисбатан икки ярим баравар кўп шоли етиштириб берди. Республика Министрлар Совети, Госплани ва Қишлоқ хўжалиги министрлиги Қорақалпоғистон АССРда, Ўзбекистоннинг бошқа областларида шоликорликни янада жадал суръатлар билан ривожлантириш тадбирларини ишлаб чиқишлари лозим.

Дон хўжалигини бундан буён ҳам янада сабот билан ривожлантириш, беш йиллик охирига бориб дон етиштиришни уч ярим-тўрт миллион тоннага, бу йил эса икки миллион 200 минг тоннага етказиш керак. Бу эса республиканинг мамлакат ғалла ресурсларига қўшадиган ҳиссасини кўпайтириш, чорвачиликни ем билан таъминлашни яхшилаш имконини беради.

Ҳисобот даврида партия ташкилоти сабзавот, картошка, полиз маҳсулотлари, мева ва узумнинг ялпи ҳосилини кўпайтириш учун катта-катта тадбирларни амалга оширди. Беш йил ичида шу маҳсулотларни етиштириш бир ярим-икки баравар кўпайди, бултур эса уч миллион тоннадан ортди. Бу эса аҳолини янги мева ва сабзавот билан таъминлашни яхшилаш, уларни мамлакатнинг саноат марказларига кўпроқ юбориш имконини берди. Бу маҳсулотларни янада кўпроқ етиштириш, янги боғ ва токзорлар барпо этиш, катта-катта парниклар, теплицалар, омборлар ва музхоналар қуришни кенг тус олдириш лозим.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети чорвачиликни юксалтиришга алоҳида куч-ғайрат сарфлади. Бу тармоқнинг энг асосий проблемалари Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг IV ва XVI пленумларида, партия активи йиғилишларида, Марказий Комитет Бюроси ва секретариати мажлисларида кўриб чиқилиб, ҳал этилди. Кўпгина область ва район партия комитетларининг ҳисоботлари тингланди. Натижада кадрларимизнинг чорвачиликка бўлган муносабатида сезиларли бурилиш ясалди.

Чорвачиликни саноат негизига кўчириш соҳасида катта иш бошланди. Ҳамма областларда кўпгина чорвачилик бинолари ва паррандачилик фабрикалари қурилди, ишлаб турганлари реконструкция қилинди. Фермалардаги меҳнатни механизациялаш учун ва озуқа ишлаб чиқариш учун колхозлар билан совхозлар кўп миқдорда техника олди.

Чорвачиликнинг ем-хашак базаси мустаҳкамланди. Озуқа экинлари майдони кенгайтирилди, уларнинг ҳосилдорлиги оширилди. Яйловларга сув чиқариш ва уларнинг ҳолатини яхшилашга, сенаж ва силос иншоотлари, озуқа цехлари ва омихта ем заводлари қуришга катта маблағ сарфланди.

Шу тадбирларнинг ҳаммаси гўшт етиштиришни 37 процент, сут етиштиришни 58 процент, тухум етиштиришни икки баравар кўпайтиришга эришиш имконини берди. Кўпчилик колхоз ва совхозларда чорвачилик фойда берадиган тармоққа айланди, чорва ва парранда маҳсулдорлиги кўтарилди, сони кўпайди. 1970 йилга нисбатан ҳар бир сигирдан соғиб олинган сут 700 килограмм кўпайди. Бултур ҳар бир сигирдан салкам икки минг килограмм сут соғиб олинди. Интенсив боқиб семиртириш усули жорий этилганлиги натижасида давлатга сотиладиган қорамолнинг ўртача вазни 80 килограмм кўпайиб, 350 килограммга етди. Бу — яхши ўсишдир. Аммо республикамизда ҳар бир сигирдан — 3-3,5 минг килограмм сут соғиб олаётган ва қорамолнинг вазнини 500-600 килограммга етказиб давлатга топшираётган илғор районлар ва хўжаликлар бор. Бу соҳада резервлар ва имкониятлар кўплиги мана шунинг ўзидан кўриниб турибди.

Бизнинг вазифамиз Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг чорвачиликни ривожлантириш юзасидан ишлаб чиққан комплекс тадбирларини бекаму-кўст бажаришни таъминлашдан иборат. Шу беш йилликда мол гўшти, чўчқа ва парранда гўшти ҳамда тухум етиштиришни саноат негизига ўтказиш лозим. Чорва ва парранда маҳсулдорлигини ошириш учун янада сабот билан курашиш, гўшт ва қимиз берадиган йилқичиликни, қуёнчиликни, асаларичилик ва мўйначиликни ривожлантириш резервларидан тўла-тўкис фойдаланиш керак. Ветеринария хизматини яхшилаш, молларнинг касалга чалиниши ва нобуд бўлишини камайтириш зарур.

Ем-хашак базаси — чорвачиликни муваффақиятли ривожлантириш асосларининг асосидир. Ўнинчи беш йилликда беда ва бошқа озуқабоп экинлар ҳосилдорлигини ошириш, озуқабоп экинларни аралаштириб, такрор ва оралатиб экишни одат тусига киритиш, ем-хашак тайёрлаш ва ундан фойдаланишнинг илғор технологиясини жорий қилиш, пичан, сенаж, хлорелла, сервитамин талқон, айниқса донадор ва брикетланган озуқа ишлаб чиқаришни, концентрат қўшимчалар ва сут ўрнини босадиган маҳсулотлар тайёрлашни кўпайтириш керак.

Республикада кўл балиқчилигини ривожлантириш соҳасида кўп иш қилинди, аммо мавжуд резервларнинг ҳаммасидан фойдаланилгани йўқ. Фарғона, Андижон, Самарқанд ва Тошкент балиқ хўжаликларини реконструкция қилиш йўли билангина уларда балиқ етиштиришни икки баравар кўпайтириш мумкин.

Балиқ ресурсларини янада кўпайтириш мақсадида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети билан Ўзбекистон ССР Министрлар Совети яқинда Мўйноқ районида кўл ва ҳовузларда товар балиқ етиштирадиган хўжаликлар ташкил этиш тўғрисида қарор қабул қилди. Шундай қилинса, қўшимча равишда салкам етти минг тонна, яъни ҳозир Орол денгизининг жанубида олинаётган миқдорда балиқ олиш мумкин бўлади.

Тўққизинчи беш йиллик мобайнида пиллачилик муттасил юксалди. Давлатга 113 минг тоннадан кўпроқ пилла сотилди. Хом ипак етиштиришни кўпайтириш учун пиллачиликнинг моддий-техника ва озуқа базасини мустаҳкамлаш, уни саноат негизига батамом ўтказиш зарур.

Республикада сув хўжалиги қурилишининг катта программаси амалга оширилди. КПСС XXIV съездининг янги ерларни ўзлаштириш тўғрисидаги Директивалари бажарилди. Ярим миллион гектар қўриқ ер экинзорга айлантирилди. Янги ерларда 50 та совхоз ташкил этилди. Мирзачўлнинг ўзи ҳозиргача икки ярим миллион тонна пахта бериб, давлатнинг харажатларини тўла-тўкис қоплади. Қўриқ ерлардаги совхозлар йил сайин катта фойда бермоқда. Аммо қўриқ ерларнинг аҳамияти иқтисодий кўрсаткичлар билангина чекланмайди. Янги ерларга иродаси кучли, жасур кишилар кўчиб бориб, ўрнашиб қолмоқдалар. Қўриқ ерлар инсонни камолатга етказиб, унинг характерини чиниқтирмоқда.

Сувдан рационал фойдаланиш, дарёлар оқимини тартибга солиш учун Тахиатош, Оқдарё, Палман, Кармана гидроузеллари, Қарши магистрал канали, Боботоғ, Москва номли каналлар, Аму-Бухоро каналининг иккинчи навбати, Катта Наманган, Ульянов каналлари, шунингдек, катта-катта насос станциялари қурилиб, ишга туширилди. Магистрал коллекторлар ва зовур системаларини қуриш соҳасида кўп иш қилинди. Булар — жуда катта, ноёб гидротехника комплексларидир. Улар ҳақида халқ афсоналар тўқимоқда.

Ўнинчи беш йилликда сув хўжалиги қурилиши соҳасида улуғвор вазифаларни ҳал этиш кўзда тутилмоқда. Шу мақсад учун беш миллиард 700 миллион сўм, яъни тўққизинчи беш йилликдагига қараганда 23 процент кўп маблағ ажратилмоқда. Максимал самара олмоқ учун шу жуда катта маблағдан ўринли фойдаланиш ғоят муҳимдир.

Беш йиллик мобайнида асосан Қарши, Жиззах, Сурхон-Шеробод даштларида, Мирзачўл ва Қорақалпоғистонда 462 минг гектар янги ер комплекс ўзлаштирилиши лозим. 500 минг гектар ернинг мелиоратив ҳолати яхшиланиши ва 300 минг гектар ер обдон текисланиши, бир ярим миллион гектар яйловга сув чиқарилиши керак.

Жамики суғориш иншоотларини ёпиқ зовур ва коллектор тармоғига эга бўлган кенг миқёсдаги инженерлик системасига изчиллик билан айлантириш, суғориш системаларини ишлатиш муассасаларини такомиллаштириш, магистрал каналлар, насос станциялари, сув омборларини автомат усулда бошқаришга ўтказишни бутун чоралар билан жадаллаштириш зарур. Шу беш йилликда Андижон, Туямўйин, Толимаржон ва бошқа сув омборлари ишга туширилади. 1980 йилга бориб уларнинг жами ҳажми 10 миллиард куб метрдан ошиб кетади. Янги-янги сув омборлари, катта-катта гидроузеллар ва насос станциялари қурилиши авж олдириб юборилади.

Шу объектларнинг ҳаммаси зарбдор қурилиш бўлиши, сув хўжалиги қурилиши эса умумхалқ ишга айланиши лозим. Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги, «Главсредазирсовхозстрой», «Узглавводстрой» сув хўжалиги объектлари қурилишини юксак суръатлар билан олиб боришлари, область, район партия комитетлари эса, шу муҳим соҳа ишини доимий контроль қилиб туришлари, унга ёрдам беришлари, бу иш билан кун сайин, конкрет шуғулланишлари керак.

Химиялаш қишлоқ хўжалигини интенсивлашнинг, ер унумдорлигини оширишнинг таъсирчан воситасидир. Тўққизинчи беш йиллик мобайнида республика колхоз ва совхозлари 19 миллион тоннадан кўпроқ минерал ўғит олди. Ўғитдан фойдаланиш қишлоқ хўжалик маҳсулоти етиштиришни кўпайтириш имконини берди. Эндиги беш йилликда ўғит ва бошқа химиявий воситалар етказиб бериш янада кўпайтирилади. Улардан фойдаланиш самарадорлигини доимо ошириш лозим. Аммо, баъзи колхоз ва совхозларда ўғит тежабтергаб ишлатилмаётир. Ҳамма химиявий воситалардан тўғри, илмий асосланган ҳолда фойдаланиш, солинган ҳар тонна ўғит ҳисобига кўпроқ маҳсулот олишга эришиш зарур.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев республикада бўлган чоғида бизнинг эътиборимизни техника тараққиётини жадаллаштиришга, пахта етиштириш ва ҳосилни териш жараёнларининг ҳаммасини механизациялаш даражасини оширишга қаратди. Шунга биноан, Ўзбекистон партия ташкилоти пахтачиликни комплекс механизациялаш йўлини қатъият ва изчиллик билан амалга оширмоқда. Ҳозир республика қишлоқ хўжалигида 150 мингтадан кўпроқ трактор, 28 мингта пахта териш машинаси, юз минглаб бошқа қишлоқ хўжалик ва ер қазиш техникаси бор. Ҳайдаладиган ерларнинг ҳар 100 гектари ҳисобига энди 400 от кучига тенг машина — механизмлар тўғри келади, ўнинчи беш йилликда эса колхоз ва совхозларнинг техника билан таъминланиши янада ортади.

Бой ва қудратли техниканинг мавжудлиги, кенг профилдаги малакали кадрларнинг шайлиги туфайли пахтачиликдаги ва бошқа тармоқлардаги асосий ишларни механизациялаш имконияти туғилди. Энди биз ҳар йили 100 минг нафардан кўпроқ механизатор тайёрламоқдамиз.

Пахта териш технологиясида жуда катта ўзгаришлар содир бўлди. Ҳосилнинг ярмидан кўпроғи машинада терилмоқда. Беш йиллик мобайнида пахта теришни механизациялаш даражаси 43 процент кўтарилди. Пахта териш техникасини кенг қўлланиш туфайли пахта тайёрлаш суръатлари кескин ошди — республикада кундалик пахта тайёрлаш йиллик планнинг 3—4 процентигача, илғор районларда эса 6—8 процентигача етди ва ундан ҳам ошди. Кўпгина комплекс механизациялашган бригадалар жами ҳосилни 10—12 кунда териб бўлди, илғор механизаторлар эса мавсумда 300—400 тонна пахта териб, салкам 200 теримчининг ишини бажарди.

Бултур икки миллион 300 минг тонна пахта машинада терилди. Аввалги йилларда бўлгани каби, Тошкент области ва Сирдарё ҳамда Жиззах қўриқ областлари энг юксак кўрсаткичларга эришдилар.

Аммо, ҳамма жойда ҳам ишлар мана шундай кўнгилдагидек эмас. Бир қанча районлардаги партия ташкилотлари техникадан қониқарсиз фойдаланиш фактларига муросасозлик билан қарамоқдалар, қолоқ, консерватизм кайфиятида юрган, механизациянинг пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришдаги жуда катта ролини фаҳмламаётган колхоз ва совхоз раҳбарларига зарба бермаяптилар.

Кўпгина колхоз ва совхозларда меҳнат унумдорлиги ҳали суст ўсмоқда. Қашқадарё областида меҳнат унумдорлиги беш йил мобайнида атиги 15 процент, Сурхондарё областида —13 процент, Хоразм областида атиги 4 процент кўтарилди. Партия комитетлари техника тараққиётига тўсқинлик қилаётган раҳбарлардан қаттиқ жавоб талаб қилишлари зарур.

Ҳисобот даврида колхоз ва совхозларни ташкилий-хўжалик жиҳатидан янада мустаҳкамлаш, қишлоқ меҳнатчиларининг жамоат хўжалигини ривожлантиришдан моддий манфаатдорлигини ошириш йўлида катта қадам қўйилди. Жамоат хўжалигининг иқтисодий самарадорлиги йил сайин ошмоқда, ишчилар ва колхозчиларнинг даромадлари, меҳнат ҳақи кўпаймоқда. Пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг харид нархлари оширилганлиги бунга имкон берди.

Шу билан бирга айрим колхоз ва совхозларда ҳамон катта-катта нуқсонлар давом этиб келмоқда: меҳнат яхши ташкил этилмаган, хўжасизликка йўл қўйилмоқда, рентабеллик паст даражада турибди, маҳсулот таннархи эса қиммат, асосий ишлаб чиқариш фондларидан яхши фойдаланилмаётир, иқтисодий ва контроль-ревизия иши суст олиб борилмоқда.

Область ва район партия комитетлари, Қишлоқ хўжалиги министрлиги ва унинг жойлардаги органлари колхоз ва совхозларга раҳбарлик қилишни ҳар томонлама яхшилашлари, уларнинг экономикаси билан чуқур шуғулланишлари, уни атрофлича анализ қилишлари, камчиликларни тугатишда кўпроқ конкрет ёрдам беришлари керак.

Республика партия ташкилотларининг, совет, қишлоқ хўжалиги ва сув хўжалиги органларининг бутун куч-ғайрати қишлоқ хўжалигининг ўнинчи беш йилликдаги асосий вазифаларини муваффақиятли ҳал этишга қаратилиши — қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини янада ўстириш ва муттасил ривожлантириш таъминланиши, маҳсулот сифати анча яхшиланиши, меҳнат унумдорлиги, деҳқончилик ва чорвачилик самарадорлиги ҳар томонлама оширилиши, шу тариқа аҳолининг озиқ-овқат маҳсулотларига, саноатнинг эса хом ашёга бўлган эҳтиёжлари янада тўла-тўкис қондирилиши лозим.

Халқ хўжалигини бошқаришни такомиллаштирайлик

Ўртоқлар!

Жуда катта халқ хўжалигимизнинг миқёслари ўсиб бораётганлиги ва мураккаблиги, фан-техника революциясининг муваффақиятлари, йирик социал проблемалар ҳал этилаётганлиги экономикани бошқаришни ҳар доим такомиллаштириш зарурлигини қатъий талаб қилмоқда.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев шуни кўрсатиб ўтдики, бошқаришни такомиллаштириш аввало сиёсий ишдир, партиявий ишдир. Бунга тор идоравий позицияда туриб ёндашиб бўлмайди. Бошқарув яхши бўлган тақдирдагина янги капитал маблағлар ҳам, янги техника ҳам ишчилар, колхозчилар, зиёлиларнинг фидокорона меҳнати ҳам кўнгилдагидек самара беради. Ҳозирги кунда бошқарув фани—ғалаба қилиш фанидир.

Ўнинчи беш йилликнинг ғоят зўр вазифаларини ҳал этмоқ учун ишлаб чиқаришни ривожлантиришга, унинг самарадорлигини оширишга ва маҳсулот сифатини яхшилашга, ривожланган социализм экономикасининг афзалликларидан ва имкониятларидан тўлиқ фойдаланишга бутун бошқарув системаси ўтказаётган таъсирни кучайтириш зарур.

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети ҳисобот даврида бошқарувни яхшилашга, хўжалик механизмини такомиллаштириб боришга қатъият билан ва планли равишда интилиб келди.

Социалистик бошқарувнинг энг зўр дастаги бўлган планлаштиришнинг бу ишдаги аҳамияти катта. Кейинги вақтларда республика Госплани ўз фаолиятини сезиларли равишда яхшилади, халқ хўжалигини ривожлантиришнинг туб масалаларини ҳал этишга табиий-иқтисодий ва меҳнат ресурсларидан фойдаланишга, ишлаб чиқарувчи кучларни жойлаштиришга самаралироқ таъсир ўтказадиган бўлиб қолди. Планлаштиришнинг илмий даражаси оширилди. Мана шуларнинг ҳаммаси республика экономикасини юксалтиришга, шубҳасиз, ижобий таъсир ўтказмоқда.

Шу билан бирга жуда мураккаб ва муҳим иш бўлган планлаштириш жараёни бошқарув системасидаги ҳозирча мушкул ўринлардан бири бўлиб қолмоқда.

Республика Госплани ва унинг жойлардаги органлари, министрликлар ва идоралар республиканинг ишлаб чиқарувчи кучларини ривожлантириш ва жойлаштиришни планлаштириш ва унинг узоққа мўлжалланган планларини тузиш ишида кенг истиқболни кўзлаб комплекс равишда ҳаракат қилишлари зарур. Ўзбекистоннинг табиий ва меҳнат ресурсларидан яхшироқ фойдаланишни кўзда тутиш, бунинг учун энг қулай шарт-шароитларга эга бўлган тармоқларни жадал ўстиришни таъминлаш керак.

Перспектив ва йиллик планлаштиришни яхшилай бориш, узоққа мўлжалланган планларни беш йиллик ва йиллик планлар билан пухта боғлаб тузиш керак. Бизнинг планларимиз яхши балансланган, барқарор ва оптимал планлар бўлиши лозим.

Баъзи министрликлар ва идораларнинг айби билан йўл қўйилган камчиликлар натижасида йиллик планларнинг кўпинча қайта кўриб чиқилаверишига тоқат қилиб бўлмайди. Ўзларининг план топшириқларини камайтиришга бутун воситалар билан ҳаракат қилаётган раҳбарлар ҳали ҳам бор. Министрликлар ва идоралар эса уларнинг айтганига қулоқ солмоқдалар. Бутун бир йил давомида айрим корхоналарнинг планларини камайтираверадилар, бошқа корхоналарнинг планларини эса асоссиз равишда кўпайтираверадилар. Планни тўғрилаяпмиз деб кўпинча сиртдан қараганда ишни яхши бажараётгандек бўлиб кўринадилар. Бунинг натижасида хом ашё, ускуналар етарли миқдорда етказиб берилмайди ва, табиийдирки, бошқа турдош корхоналарнинг ишини қийинлаштираверади. Шу сабабли, баъзи заводлар ва фабрикалар, бутун-бутун комбинатлар ва бирлашмалар бир маромда ишламаяпти, керакли маҳсулотни камроқ бермоқда. Оқибат натижада давлатга катта зарар етмоқда.

План ҳамма бўғинлар учун, ҳар бир ходим учун қонун бўлиб қолиши лозим. План топшириқларининг бажарилиши устидан контролликни кучайтириш зарур. Интизомли равишда ижро этиш. Ленин айтганидек, «хўжалик механизми ҳақиқатан соат сингари ишлайдиган бўлиши учун» зарур шартдир.

Республика Госплани, министрликлари ва идоралари капитал маблағлар сарфлашни планлаштиришни тубдан яхшилашлари, капитал маблағларни, аввало, ишга тушириладиган объектларни ниҳоясига етказишга, ишлаб турган корхоналарни техника билан қайта қуроллантиришга ва реконструкция қилишга, шунингдек фан-техника тараққиётини жадаллаштиришни таъминлайдиган тармоқларни ривожлантиришга сарфлашлари лозим.

Партия, совет, хўжалик ва жамоат ташкилотлари ҳар бир меҳнат коллективининг реал, тиғиз планлар қабул қилишига, ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини ва маҳсулот сифатини оширмоқ учун барча резервлардан фойдаланишга эришишлари лозим.

Бизда резервлар ва имкониятлар, халқ хўжалигини янада ривожлантиришнинг ҳал этилмаган катта проблемалари ҳали кўп.

Масалан, рангли металлургия маҳсулотини ишлаб чиқаришни кескин равишда кўпайтириш. Олмалиқ кон-металлургия комбинатидаги қувватларни икки баравар ошириш учун реал имконият бор. Республика Госплани, Фанлар академияси, министрликлар ва идоралар мис, қўрғошин ва рух запаслари бўлган янги конларни ўзлаштиришнинг комплекс планларини илмий прогнозлар асосида ишлаб чиқишлари керак. Сурхондарё областидаги Хандиза, Тошкент областидаги «Дальнее» ва Жиззах областидаги «Учқулоч» конлари мана шундай конлардандир. Мутахассисларнинг фикрича, буларни ўзлаштириш учун қилинадиган сарфларнинг ўрни уч йил ичида қопланиши мумкин.

(Давоми тўртинчи бетда).

ЎРТОҚ Ш. Р. РАШИДОВ ДОКЛАДИ

(Боши 2 ва 3-бетларда).

Иш манфаатлари қора металлургияни ҳам интенсив равишда ривожлантиришни талаб қилмоқда. Бекобод металлургия заводини реконструкция қилиш йўли билан пўлат ва прокат ишлаб чиқаришни беш баравар кўпайтириш мумкин.

Қишлоқ хўжалигида катта перспектив проблемалар мавжуд. Мирзачўл, Жиззах, Қарши, Сурхон-Шеробод даштларининг, Марказий Фарғона, Қорақалпоғистон даштларининг жуда катта майдонлари ҳамда бошқа областлардаги янги ерлар ўзлаштирилаётганлиги муносабати билан сув танкислиги тобора кўпаяверади. Республика Госплани, Фанлар академияси, илмий тадқиқот институтларимиз мамлакат олимлари билан ҳамкорликда ишлаб ва уларнинг ёрдами билан сув таъминотини кўпайтиришнинг балансланган перспектив планларини ишлаб чиқишни ўйлаб кўришлари керак.

Биз чўлларга ҳужум бошлаб юбордик. Партиянинг иродаси, инсоннинг ақл-заковати ва олижаноб меҳнати билан Қизилқум ўзлаштириладиган ҳамда қум чўллари гулзор ва экинзорларга айлантириладиган вақтлар келади. Илгари одамлар фақат орзу қилишлари мумкин бўлган вазифаларни ҳозирги кунда биз ўз олдимизга мақсад қилиб қўйиб ҳал қилмоқдамиз.

Қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини механизациялаш даражаси ошиб бораётганлиги сабабли бўшаб қолаётган катта-катта меҳнат ресурсларидан фойдаланиш проблемаси тобора муҳим масала бўлиб қолмоқда. Мана шуни ҳисобга олиб, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Министрлар Совети кичик шаҳарларда, район марказларида ва ишчилар посёлкаларида саноатни ривожлантириш тўғрисида яқинда қарор қабул қилдилар. Қишлоқларда корхоналар қуриш ишлаб чиқарувчи кучларни тағин ҳам планли ва рационал равишда ривожлантиришга имкон беради. Қишлоқларда қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлаб берадиган, маҳаллий хом ашёдан қурилиш материаллари ва халқ истеъмол моллари ишлаб чиқарадиган корхоналар барпо қилишни планлаштириш керак. Мана шуларнинг ҳаммаси иқтисодий аҳамиятгагина эга бўлиб қолмасдан, шу билан бирга катта социал аҳамиятга ҳам эга.

Халқ хўжалигига раҳбарликни такомиллаштириш ишида республика партия ташкилоти ишлаб чиқаришни концентрациялаш ва марказлаштиришнинг замонавий формаларини жорий қилишга, ихтисослаштиришни чуқурлаштиришга, бошқарувнинг ташкилий структурасини яхшилашга катта аҳамият бермоқда.

Партия Марказий Комитети ва Республика ҳукумати бир қанча министрликлар бўйича бошқарув схемаларини кўриб чиқдилар ва тасдиқладилар. Ўрталик бўғинларни тугатиш ва бошқарувнинг икки-уч бўғинли системасига ўтиш асосида бошқарувнинг ташкилий структураси тобора соддалаштирилмоқда.

Ҳозирги вақтда республикада 42 та бирлашма ишлаб турибди. 246 та майда ёрдамчи корхоналар ва ташкилотлар тугатилди. Шу туфайли бошқарув аппарати анча қисқарди, бу аппарат учун қилинаётган ҳаражатлар эса йилига бир миллион сўмдан кўпроқ миқдорда камайтирилди.

Йирик бирлашмалар асосий фондлардан, меҳнат ресурслари ва материаллардан кичикроқ корхоналарга нисбатан самарали фойдаланмоқдалар, фан-техника тараққиётини тезлаштириш ва меҳнат коллективларининг социал ривожланишини жадаллаштириш вазифаларини муваффақиятлироқ ҳал қилмоқдалар. Битта мисолни айтиб ўтаман. Бундан бир неча йил муқаддам тарқоқ олтита кичик корхона негизида «Малика» трикотаж фирмаси ташкил этилган эди. Шу фирмада бошқарув ва ишлаб чиқариш жараёнларининг ҳаммаси марказлаштирилди. Бу эса бўлимлар ва цехларнинг қарийб ярмисини тугатишга, маъмурий аппарат штатларини анча қисқартиришга имкон берди.

Мана энди бунинг натижаларини кўриб турибмиз. Ишлаб чиқариш ҳажми икки баравар кўпайди, бу ўсишнинг 90 проценти меҳнат унумдорлигини ошириш йўли билан қўлга киритилди. Фондларнинг бераётган самараси 1,6 баравар кўпайди. Фирма республикада ишлаб чиқарилаётган трикотаж маҳсулотининг ярмидан кўпроғини бермоқда, бу маҳсулотларнинг 20 таси Сифат белгисига эга. Бундай муваффақиятларни фақат йирик бирлашмаларгина қўлга кирита олади.

Республикада қишлоқ хўжалигини янада ихтисослаштириш ва концентрациялаш борасида катта ишлар қилинмоқда. Пахтачилик колхозлари ва совхозларида асосий тармоқдан ташқари сут чорвачилиги, пиллачилик, шунингдек хўжаликнинг ички истеъмоли учун мева ва сабзавот етиштириш тармоқлари қолдирилди. Ҳозир кўпгина колхозлар ва совхозлар, бутун-бутун районлар шоликорлик, қоракўлчилик билан шуғулланишга, мева-сабзавот ва гўшт-сут маҳсулоти етиштиришга ихтисослаштирилмоқда. Чўчқачилик ва паррандачиликни ихтисослаштириш ниҳоясига етай деб қолди.

Кейинги йилларда ўнлаб колхозлараро, давлат-кооператив бирлашмалари ва аграр-саноат комплекслари ташкил этилди ва муваффақиятли ишлаб турибди.

Яқинда «Узплодовошчвинпром» бирлашмаси ташкил этилди, бу бирлашма 116 та ихтисослаштирилган совхозни ва маҳсулотни қайта ишлайдиган 34 та корхонани ўз ичига олади. Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети бу янги бирлашма арзон ва юқори сифатли маҳсулот етиштиришни анча кўпайтиради, деб кутишга ҳақлидир.

Иш тажрибаси шуни кўрсатиб турибдики, ихтисослаштириш ва концентрациялаш даражасининг оширилиши, колхозлараро ва давлат-колхоз иқтисодий алоқаларининг ривожлантирилиши ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини оширишга актив ёрдам берибгина қолмасдан, шу билан бирга шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги муҳим тафовутларни йўқотиш, социалистик мулкнинг иккала формасини бир-бирига яқинлаштириш, қишлоқ хўжалик меҳнатини индустриал меҳнат турларига айлантириш сингари муҳим социал жараёнларга ҳам актив таъсир қилади.

Айни вақтда шуни айтиб ўтиш керакки, ишлаб чиқариш бирлашмаларини ташкил этиш ишлари бизда ҳали ҳам суст бормоқда. Баъзи жойларда идоралараро тўсиқлар бу прогрессив ишга халақит бермоқда. Ихтисослаштириш ва концентрациялашда эски вивеска ўрнига янгисини осиб қўйиш билан чекланиш фактлари ҳам бор. Турдош корхоналарни дадиллик билан йириклаштира бериш, ҳар бир тармоқда ишлаб чиқаришни концентрациялаш ва ихтисослаштиришдан энг кўп самара олишга зўр бериб ҳаракат қилиш зарур. Бирлашмалар ва комбинатлар тузиш йўлини қунт билан, оқилона равишда ва қатъият билан ўтказиш лозим. Келгусида булар бутун ижтимоий ишлаб чиқаришнинг хўжалик ҳисобида ишлайдиган асосий бўғинлари бўлиб қолиши лозимлигини ҳисобга олиш керак.

Фан-техника тараққиётини бошқаришни такомиллаштириш республика партия ташкилотларининг ишида муҳим ўрин олиб турибди. Ишлаб чиқаришнинг техникавий даражаси фан муваффақиятлари билан кўпроқ белгиланмоқда. Фаннинг тараққий этишини эса ишлаб чиқариш муваффақиятлари тобора кўпроқ белгилаб бермоқда. Илмий-ишлаб чиқариш бирлашмалари бу муҳим вазифани ҳал этишга ёрдам бермоқда. Бундай бирлашмалар корхоналарни илмий тадқиқот институтларини лойиҳалаш ташкилотларини, экспериментал заводларни ва лабораторияларни ўз ичига олади. Амалий тадқиқотлар ўтказишдан тортиб, фан ва илғор практиканинг энг янги муваффақиятларини жорий этишгача бўлган проблемалар бундай бирлашмаларда комплекс равишда ҳал этилаверади.

Масалан, «Узгидрогеология» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси ҳал этган илмий ечимлар жорий қилиниши натижасида бир йилнинг ўзидагина 10 миллион сўмлик иқтисодий самара олинди.

Фанни ишлаб чиқариш билан чамбарчас боғлашнинг бундай мисоллари оз эмас. Бироқ, бу ишда ҳам камчиликлар бор. Баъзи корхоналар, конструкторлик бюролари, тармоқ институтлари замонавий ускуналар буюмлар ва материалларнинг янги намуналарини яратиш ва уларни ишлаб чиқаришга жорий этишда суст ҳаракат қилмоқдалар. Ҳамиша ҳам кутилганидек самарали ишлаётганлари йўқ.

Чунончи, Ўрта Осиё қишлоқ хўжалик экономикаси илмий-тадқиқот институти давлатдан катта-катта маблағ олаётган бўлса ҳам, аммо унинг бераётган самараси ҳозирча оз. Бунинг сабаби шуки, бу институтда мустақил структуравий бўлинмаларни кўпайтиришга берилиб кетмоқдалар, илмий кучлар ва маблағларни сочиб юбормоқдалар, ишда параллелизмга ва бир неча кишининг айни бир ишни бажаришига йўл қўймоқдалар. Институтда 42 та мустақил бўлим ва сектор бор, уларнинг ҳар бирида ўрта ҳисобда тўрттадан киши ишлайди. Кўпинча айрим шахсларнинг диссертация ёқлашлари учун уларнинг манфаатларини кўзлаб иккинчи даражали майда мавзулар устида тадқиқотлар олиб борилмоқда, сўнгра эса бу диссертациялар лозим бўлган равишда қўлланилмай қолиб кетмоқда.

Илмий ходимлар, институтлар ва лабораторияларнинг куч-ғайратини катта-катта халқ хўжалик вазифаларини ҳал этишга самарали ёрдам берадиган, айниқса фан-техникани тараққий эттириш вазифаларини ҳал этишга ёрдам берадиган энг актуал, ҳаётий муҳим проблемаларни ишлаб чиқишга қаратиш зарур.

Бутун-бутун тармоқларда, шунингдек айрим корхоналарда ҳам бошқаришнинг автоматлаштирилган системаларини ишлаб чиқиш ва жорий қилиш ҳозирги пайтда тобора кўпроқ аҳамият касб этмоқда. Бу чоранинг самарадорлиги,— Энергетика ва электрлаштириш министрлиги мисолида кўриниб турибди. Бу министрлик 1974 йилда республикада биринчи бўлиб автоматлаштирилган бошқарув системасини жорий қилди. Бу система энергетика системаларини ташкилий-иқтисодий бошқаришнинг оператив ва диспетчерлик ишларининг 80 дан кўпроқ вазифасини ҳал қилмоқда ва ходимлар сонини қисқартириш, ишлаб чиқаришни бошқаришни соддалаштириш ҳисобига йилига бир миллион сўмдан маблағни кўпроқ тежамоқда. Ҳозирга вақтда учинчи бўғин электрон-ҳисоблаш машиналари ҳамда ахборотларни олиш ва ишлаб чиқаришнинг ривожланган системалари негизида автоматлаштирилган бошқарув системасининг иккинчи навбати барпо қилинмоқда. Бу автоматлаштирилган система ишлаб чиқаришни планлаштиришнинг, анализ қилиш ва бошқаришнинг, электр ва иссиқлик энергиясини, моддий ресурсларни тақсимлашнинг, капитал қурилишларга пул ажратиб бериш ва бу ишларни бажаришнинг конкрет вазифаларини ҳал қилиб берадиган бўлади.

Чкалов номидаги авиация ишлаб чиқариш бирлашмасида ишлаб чиқаришни бошқаришнинг автоматлаштирилган системаси ишлаб турибди ва шундай система электро-кабель заводида ўзлаштирилмоқда. Ҳаммаси бўлиб республикада ишлаб чиқаришни бошқаришнинг 70 та автоматлаштирилган системаси жорий қилинди, 76 та ҳисоблаш марказлари ташкил этилди.

Ўзбекистон партия ташкилоти КПСС XXIV съездининг қарорларига амал қилиб, меҳнаткашларни ишлаб чиқаришни бошқаришга кенг жалб этиш тўғрисида доим ғамхўрлик қилмоқда. Марказий Комитет ҳузурида, область, шаҳар ва кўпгина район партия комитетлари ҳузурида фан-техника тараққиётига кўмаклашиш советлари тузилди ва ишлаб турибди. Республикада иқтисодий таълимнинг табақалаштирилган системаси вужудга келтирилди.

Партия ташкилотлари доимий ишлайдиган ишлаб чиқариш кенгашларининг, меҳнаткашлар коллективлари умумий йиғилишларининг ишини активлаштиришлари зарур. Меҳнаткашларнинг ижодий ташаббускорлигини тағин ҳам кенгроқ ривожлантириш мақсадида моддий ва маънавий стимуллардан кенгроқ фойдаланиш зарур.

Бошқаришни такомиллаштириш билан бирга, иқтисодий тежашни бутун чоралар билан кучайтиришга ҳар доим тинимсиз эътибор бериш керак. Хўжасизлик ва исрофгарчиликка йўл қўймаслик, хом ашё ва материаллардан, электр энергия ва ишчи кучидан, ишлаб чиқариш фондларидан, техникадан, ер ва сув ресурсларидан тежаб-тергаб самарали фойдаланиш зарур. Бу—бизнинг партиявий бурчимиздир. Бунинг замирида катта резервлар бор, биз бу резервлардан тўла фойдаланишга мажбурмиз. Бошқарув ҳаражатларига қилинаётган сарфларни ҳам жуда қаттиқ тежаш зарур.

Халқ хўжалигини бошқариш механизмини такомиллаштириш борасида партия белгилаб берган йўлни амалга оширишда муайян мақсадни кўзлаб, планли равишда ва изчиллик билан иш олиб бориш экономикамизни жадал ривожлантиришнинг, ўнинчи беш йиллик топшириқларини муваффақиятли бажаришнинг гаровидир.

Халқ фаровонлигини ошириш— партиянинг олий қонуни

Ўртоқлар! Экономика тез суръатлар билан ривожлантирилаётганлиги халқнинг моддий ва маънавий эҳтиёжларини тўлиқроқ қондиришга имкон берди. Партия сиёсатининг моҳияти ҳам мана шунда. Беш йиллик мобайнида жуда катта моддий бойликлар яратилди. Совет кишиларининг турмуши янада яхшироқ, бадавлат ва маданийроқ бўлиб қолди.

Республиканинг миллий даромади йилдан-йилга ўсиб бормоқда. Ҳисобот даври мобайнида миллий даромад 41 процент кўпайди. Бултур Ўзбекистон 1970 йилдагига нисбатан кунига 10 миллион сўмдан зиёд миллий даромад олиб турди. Бу даромаднинг қарийб бешдан тўрт қисми халқнинг турмуш даражасини оширишга сарфланди.

КПСС XXIV съездининг қарорларига мувофиқ ишчилар, хизматчилар, колхозчилар, врачлар, ўқитувчилар, мактабгача тарбия муассасаларининг тарбиячилари меҳнатига тўланаётган ҳақ анча оширилди. Моддий ишлаб чиқариш соҳасида ишлаб турган ва ўртача ҳақ тўланаётган ходимлар иш ҳақининг, тариф ставкаларининг ва мансаб окладларининг минимал миқдори кўпайтирилди. Аҳолининг реал даромадлари салкам 1,3 баравар ошди.

Шу билан бир вақтда халқ фаровонлигини юксалтиришда тобора кўпроқ муҳим роль ўйнаётган ижтимоий истеъмол фондлари ҳам 1,6 баравар кўпайди. Шу фондлар ҳисобидан ишчилар, хизматчилар ва колхозчиларнинг пенсиялари ва нафақалари, олий ўқув юртлари студентларининг ва ўрта махсус ўқув юртлари ўқувчиларининг стипендиялари оширилди, Улуғ Ватан уруши инвалидларига ва ҳалок бўлган хизматчиларнинг оилаларига қўшимча имтиёзлар бериладиган бўлди.

Шуни уқтириб ўтиш муҳимки, давлат чакана нархлари стабил даражада сақланиб қолгани ҳолда, аҳоли даромадлари ўсиб борди. Халқ манфаатларини кўзлаб амалга оширилган мана шу катта социал чоралар тўғрисида қувониб ва фахрланиб гапирмоқдамиз. Меҳнаткашларнинг бахт-саодати тўғрисида қилинаётган доимий ғамхўрлик учун совет кишиларининг жонажон Коммунистик партияга миннатдорчилиги бениҳоя чексиздир.

Шу йиллар ичида Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети уй-жой масаласини ҳал этишга энг кўп эътибор бериб келди. Беш йил ичида икки миллион 800 мингга яқин киши ўзларининг уй-жой шароитларини яхшилаб олдилар. Улар ҳамма қулайликларга эга бўлган, хоналарнинг жойланиши яхшиланган, чиройли қилиб қурилган уйлардан квартиралар олдилар.

Ўнинчи беш йилликда шаҳарлар ва аҳоли пунктларида иморатлар қуришга ва уларни реконструкция қилишга, ободонлаштиришга тағин ҳам кўпроқ маблағ ажратилади. Партия, совет, хўжалик органларининг вазифаси шуки, улар мана шу капитал маблағлардан тағин ҳам самаралироқ фойдаланишлари, одамларнинг ҳаёти ва дам олиши учун барча зарур қулайликларни яратиб беришлари лозим.

Хуллас, совет кишисининг бахт-саодати тўғрисида гап борганида биз ҳар доим мумкин қадар кўпроқ ғамхўрлик қилишимиз, куч ва ғайрат сарфлашимиз ва меҳрибон, сезгир бўлишимиз зарур.

Тўққизинчи беш йилликда аҳолининг пул даромадлари ўсиб борганлиги натижасида давлат ва кооператив савдосининг чакана товар обороти 46 процент кўпайди. Озиқ-овқат ва саноат молларининг структураси яхшиланди, хиллари кўпайди, сифати оширилди. Аҳоли модали ва хушбичим кийимларни, моделли пойафзалларни, шунингдек узоқ фойдаланишга мўлжалланган молларни — холодильниклар, кир ювиш машиналари, электропилесослар, радиоприёмниклар, телевизорлар, мебеллар ва бошқа маданий-маиший ҳамда рўзғор буюмларини кўпроқ сотиб оладиган бўлиб қолди. Савдонинг ишлаб чиқариш базасини ривожлантиришга, уни замонавий ускуналар билан таъминлашга 360 миллион сўм сарфланди.

Республикада — рўзғор ишидаги меҳнатни енгиллаштириш ва қисқартириш вазифаси бирма-бир ҳал этилмоқда Уларнинг ҳаммаси кўпинча ижтимоий секторнинг кучи билан амалга оширилмоқда, бу эса одамларни дам олиш ўқиш, маданий савиясини ва профессионал маҳоратини ошириш учун бўш вақтларини кўпайтиришга имкон бермоқда Ота-оналар болалар тарбиясига кўпроқ вақт ажратишлари мумкин.

Шу билан бирга меҳнаткашлар савдо ва умумий овқатланиш, кундалик харид моллари билан таъминлаш соҳасида ҳаққоний эътирозлар билдирмоқдалар. Баъзи ходимларнинг ношудлиги натижасида магазинлар, ошхоналар ва ресторанларда саноат буюмларининг ва озиқ-овқат маҳсулотларининг ҳамма хиллари ҳамиша ҳам топилавермайди. Савдо хизмати кўрсатиш маданияти ҳали ҳам паст.

Ўнинчи беш йилликда савдо ва умумий овқатланишни янада ривожлантириш аҳолининг кенг истеъмол қилинадиган саноат молларига, юқори сифатли озиқ-овқат маҳсулотларига, ўсиб бораётган талабини узлуксиз ва тағин ҳам тўлиқроқ қондириш борасида катта чора ва тадбирлар амалга оширилади.

Савдо министрлиги, «Ўзбекбирлашув», маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари замонавий магазинлар, ошхоналар, кафелар, музхоналар, омборлар, мева ва сабзавот сақланадиган бинолар, бошқа савдо корхоналари ва ёрдамчи корхоналар қуришни кенг авж олдиришлари керак. Аҳоли учун энг қулай ва янги савдо қилиш формаларини активроқ ривожлантириш ва такомиллаштириш, ўз-ўзига хизмат магазинларини кўпайтириш, харидорларнинг мол сотиб олиш учун кетадиган вақтини камайтиришга эришиш лозим.

Савдо билан саноат ўртасидаги амалий алоқаларни мустаҳкамлаш зарур. Корхоналарнинг фаолияти халқ истеъмол молларининг ҳажми, хили ва сифати борасида савдо ташкилотлари бераётган буюртмалар билан чамбарчас боғланган ҳолда ташкил этилиши лозим. Аҳоли кўп талаб қилаётган хушбичим ва модали буюмлар ишлаб чиқаришни ҳар доим кўпайтиришга тобора қунт билан ҳаракат қилиш керак. Жуда яхши фирма магазинлари ташкил этаётган ишлаб чиқариш бирлашмаларининг ташаббусини қўллаб-қувватлаш зарур. Социалистик жамиятимизга хос бўлган юксак эстетик дидни тарбиялаш ва айниқса ёшларда бундай дидни вужудга келтириш жуда муҳимдир.

Умумий овқатланишни бундан буён ҳам ривожлантира бериш ва яхшилаш, ишчилар ва студентлар ошхоналарини, мактаб буфетларини, кафе ва ресторанларни замонавий ускуналар билан жиҳозлаш, уларни ярим фабрикатлар билан таъминлашни яхшилаш лозим. Бу ишга кам эътибор бераётган ҳамда корхоналарда, муассасаларда, ўқув юртларида, колхозлар ва совхозларда умумий овқатланишни яхшилаш борасида йўл қўйиб бўлмайдиган даражада сусткашлик қилаётган раҳбарларимиз бор. Бундай аҳволга тоқат қилиб бўлмайди. Савдо ва умумий овқатланиш соҳаси доимо партия, совет ва жамоат ташкилотларининг диққат-эътиборида бўлмоғи лозим. Бу иш, ўртоқлар, катта сиёсий ва давлат аҳамиятига эга бўлган ишдир.

Маиший хизмат кўрсатиш соҳаси йил сайин кенгайиб бормоқда. Бу соҳанинг моддий-техникавий базасини ривожлантиришга ўтган беш йил давомида 85 миллион сўм пул сарфланди. Аҳолига коммунал хизмат кўрсатиш яхшиланди.

Шу билан бирга маиший ва коммунал хизмат кўрсатиш соҳаси аҳолининг ортиб бораётган талабларини унчалик тўла равишда қондираётгани йўқ. Шаҳарларда ва аҳоли пунктларида уй-жой фондини сақлашга ҳали ҳам етарли эътибор берилмаётир, авария-ремонт хизмати яхши ташкил этилган эмас. Аҳолини иссиқлик, газ ва водопровод суви билан таъминлашда узилишлар рўй беришига йўл қўйилмоқда. Бу муҳим соҳа ходимларининг профессионал маҳоратини оширишда сусткашлик қилинмоқда, шунинг учун ҳам кўрсатилаётган хизматларнинг сифати юксак даражада эмас.

Айрим қурилиш ташкилотлари коммунал ва маиший корхоналарни ўз вақтида ишга туширишнинг муҳимлигига етарли эътибор бермаётирлар. Натижада шу мақсадлар учун давлат томонидан ажратилаётган маблағлар тўла равишда ўзлаштирилмай қолиб кетмоқда.

Ҳисобот даврида Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, республика партия ташкилотлари жамоат транспортининг ҳамма турларини ривожлантириш борасида конкрет чоралар кўрдилар. Республика пойтахтида, область ва район марказларида автобуслар парки кўпайтирилди, кўпгина янги маршрутлар очилди. Шаҳарларимиз кўчаларида шинам ва қулай автобуслар, трамвай ва троллейбуслар пайдо бўлди. Ўтган беш йил ичида автомобиль ва ҳаво транспорти билан саккизинчи беш йиллик йилларидагига нисбатан бир ярим баравар кўп йўловчи ташилди.

Айни вақтда шуни уқтириб ўтиш керакки, айниқса Тошкентда ва республиканинг бошқа бир қанча катта шаҳарларида транспорт проблемаси ҳануз тўлиқ ҳал этилмаган масала бўлиб турибди. Метрополитен Тошкентда транспорт хизмати кўрсатишни анча яхшилашга имкон берадиган жуда муҳим чора бўлади.

Тошкент метрополитени архитектура-бадиий нуқтаи-назардан ҳам, амалий нуқтаи-назардан ҳам мислсиз иншоот бўлади. Метронинг дастлабки тўққиз станцияси жануби-ғарбий саноат зонасини Халқлар дўстлиги проспектидан оммавий уй-жой бинолари қурилаётган районлар орқали ўтиб, Революция хиёбони билан боғлайди. Бу муҳим зарбдор объектнинг биринчи навбатини Улуғ Октябрнинг олтмиш йиллиги кунигача ишга тушириш учун ҳамма чораларни кўриш керак.

Ҳамма шаҳарларда, районлар ва аҳоли пунктларида транспорт хизматини кескин равишда яхшилашни, шаҳар транспортини, шаҳарлараро ва шаҳар атрофи транспортини тағин ҳам жадалроқ ривожлантиришни турмуш қатъий талаб қилмоқда. Хусусий автомашиналар кўпайиб бораётганлиги сабабли шундай машиналарга хизмат кўрсатиш ҳажмини ва турларини кўпайтириш керак. Аҳолининг почта, телефон ва телеграф алоқаси хизматига бўлган талабини ҳам тўлиқроқ қондириш зарур.

Совет кишиларининг соғлиғини сақлашнинг юксак даражадаги инсонпарварлик системаси социализмнинг жуда муҳим ғалабасидир. Ҳисобот даврида Ўзбекистонда аҳолига медицина хизмати кўрсатиш ва социал таъминотни янада яхшилаш борасида катта чора ва тадбирлар кўрилди. Соғлиқни сақлаш муассасаларини ривожлантиришга бундан олдинги беш йилликдагига нисбатан икки баравар кўп капитал маблағ сарфланди. Юзлаб янги касалхоналар, поликлиникалар, профилакторийлар, дам олиш уйлари, пионер лагерлари қурилди. Ҳозир республика касалхоналарида 145 минг жой бор. 138 минг мутахассис одамларнинг сиҳат-саломатлиги тўғрисида ғамхўрлик қилмоқда.

Бироқ, даволашнинг сифати пастлиги, тез ёрдам бериш яхши ташкил этилмаганлиги тўғрисида меҳнаткашлар кўпинча ҳақли шикоятлар қилмоқдалар. Медицина хизмати кўрсатишни яхшилаш, айниқса янги қурилишлар бўлаётган районларда амбулатория-клиника муассасалари қуришни кенгайтириш, соғлиқни сақлашнинг моддий-техникавий базасини мустаҳкамлаш учун барча зарур чораларни кўриш керак. Ҳозирги замон фанининг муваффақиятларини, диагностика ва даволашнинг янги методларини медицина практикасига кенг жорий қилиш, касалликларнинг олдини олиш чораларини кучайтириш зарур. Меҳнаткашларнинг сиҳат-саломатлиги ва дам олиши тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилиш партия, совет, касаба союз ва медицина органлари, муассасалар, корхоналар, колхоз ва совхозлар раҳбарларининг бурчидир.

Социал таъминот системасини, пенсия ишини доимо такомиллаштириш, партия, меҳнат ва революция ветеранларига, Улуғ Ватан уруши инвалидларига жуда кўп диққат-эътибор бериш керак.

Ўтган беш йил ичида республикада болалар боғча ва яслилари анча кўпайди. Ҳозир мана шу болалар боғчалари ва яслиларида аввалгига қараганда икки баравар кўп бола ўсмоқда ва тарбияланмоқда.

Мактабгача тарбия муассасаларини ривожлантиришга бундан буён ҳам энг кўп эътибор бериш зарур. Болалар боғчаларини, айниқса, шаҳарларда кескин равишда кўпайтириш керак, чунки шаҳарларда болалар боғчаларига талаб ҳали ҳам кўп. Бу ишда корхоналар, министрликлар ва идораларнинг маблағларидан етарли равишда фойдаланилмаётир. Маориф ва соғлиқни сақлаш ходимлари болалар билан олиб борилаётган тарбиявий ишни такомиллаштирмоқ, уларни яхши овқатлантирмоқ ва уларга медицина хизмати кўрсатишни яхшиламоқ учун бутун куч ва билимларини сарфлашлари зарур.

Республикада шаҳар аҳолиси билан қишлоқ аҳолисига кўрсатилаётган маданий-маиший хизмат даражасини тенглаштиришга тобора кўпроқ эътибор берилмоқда. Бироқ, бу ишда ҳали ҳал этилмаган проблемалар бор. Илгари қишлоқларни электрлаштириш ва радиолаштириш, уларни телевизион кўрсатишлар билан таъминлаш вазифаси олдимизда турган бўлса, эндиликда бу иш ниҳоясига етказилганидан кейин биз қишлоқ турмушини қайта қуришнинг тағин ҳам чуқурроқ проблемаларини ҳал этишга ўтишимиз мумкин ва лозим. Бу ишни ҳам тез суръатлар билан олиб бориш керак.

Қишлоқ турмуши маданиятини ошириш проблемаларига бағишланиб бултур Тошкентда бўлиб ўтган Бутуниттифоқ илмий-амалий конференцияси бу борада бутун мамлакатда, шунингдек Ўзбекистонда ҳам тўпланган тажрибани умумлаштириб берди. Конференция якунларига асосланиб, биз кенг тадбирларни ишлаб чиқдик ва амалга оширмоқдамиз.

Меҳнаткашлар турмуш маданиятини юксалтириш — биринчи даражадаги муҳим ишдир. Бу вазифани оператив ҳал этиш ва координациялаш учун партия Марказий Комитети, область, шаҳар ва район комитетлари ҳузурида аҳолининг турмуш маданиятини ошириш кенгашлари тузилди. Бундай кенгашлар меҳнаткашларнинг коллективларида ҳам ташкил этилмоқда. Бу кенгашлар шаҳарлар ҳамда аҳоли пунктлари қурилишини ва ободончилигини яхшилашга, аҳолига коммунал, маиший, савдо ва медицина хизмат кўрсатиш даражасини оширишга, янги социалистик одатлар ва расм-русмларни жорий қилишга кўмаклашмоғи зарур.

Биз энг инсонпарвар, энг демократик жамиятда яшамоқдамиз. Бизнинг жамиятда моддий ва маънавий бойликларнинг ҳаммаси инсон бахт-саодатига хизмат қилади. Жамият ва давлатнинг одамларга ғамхўрлик қилаётганлиги буюк социал ғалабадир. Совет кишиларининг фаровонлиги ва маданиятини тинмай ошираверишь — ленинча партиямиз сиёсатининг бош мақсадидир. Ўнинчи беш йилликда совет халқи турмушининг моддий ва маданий даражасини янада юксалтириш таъминланади, совет халқи ўзининг қувноқ ва бахтли ҳаётини ўз қўли билан, ўз таланти ва ақлу-заковати билан қурмоқда.

Идеология ишининг самарадорлигини ҳар томонлама оширайлик

Ўртоқлар! Бутун партия учун бўлгани каби республика партия ташкилоти учун ҳам ҳисобот даври идеология ишини янада кучайтириш ва янада такомиллаштириш, унинг самарадорлигини ошириш даври бўлди.

Шу йиллар мобайнида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, область, шаҳар, район партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари меҳнаткашларнинг коммунистик дунёқарашини шакллантиришга, меҳнат тарбиясини кучайтиришга, халқнинг билими ва маданиятини янада оширишга, халқни совет ватанпарварлиги ва социалистик интернационализм руҳида, буржуа идеологиясига нисбатан муросасизлик руҳида тарбиялашга асосий эътибор бериб келдилар.

Партиямиз илмий коммунизмнинг актуал проблемаларини назарий жиҳатдан янада чуқур ишлаб чиққанлиги меҳнаткашларни ғоявий-сиёсий жиҳатдан чиниқтиришни яхшилашга ёрдам берди. Партия XXIV съездининг ва КПСС Марказий Комитети Пленумларининг қарорлари, Марказий Комитетнинг бошқа ҳужжатлари, КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг асарлари ғоят катта аҳамиятга эга бўлди. Буларнинг ҳаммаси коммунистик қурилишнинг ҳозирги босқичида марксизм-ленинизм назариясини янги хулосалар ва қоидалар билан анча бойитди ва тўлдирди.

Марксизм-ленинизм классикларининг асарлари, сиёсий адабиётнинг жуда кўп бошқа нашрлари СССР халқларининг тилларида ғоят кўп нусхаларда нашр этилди, бу эса совет кишиларини ғоявий-сиёсий жиҳатдан тайёрлашни янада яхшилашга ёрдам берди. Карл Маркс ва Фридрих Энгельс асарлари ўзбек тилида босилиб чиқди, асарлар тўпламининг тўртинчи нашрини ўзбек тилида чоп қилиш ниҳоясига етказилди ҳамда Владимир Ильич Ленин асарлари тўла тўпламининг 20 томи, шунингдек атоқли партия ва давлат арбобларининг мақолалари ва нутқларининг тўпламлари ўзбек тилида нашр қилинди.

Коммунистларнинг, кенг меҳнаткашлар оммасининг илмий коммунизм назариясини ўрганишга қизиқиши ўсди. Ҳисобот даврида партия маорифининг барча шахобчаларида тингловчилар сони 170 минг нафар кўпайди ва қарийб 700 минг кишига етди. Партия маорифининг олий бўғинидаги тингловчилар сони 60 процент кўпайди. Партия ўқувининг структурасида ижобий ўзгаришлар рўй берди. Марксча-ленинча таълим проблематикаси анча кенгайтирилди. Сиёсий ўқув турмуш билан, коммунистик қурилиш практикаси билан тағин ҳам маҳкамроқ боғлаб олиб борилмоқда.

Коммунистларнинг назарий савияси ошганлиги натижасида уларнинг онглилиги, активлиги, ижтимоий ҳаётнинг ҳамма соҳаларига таъсири ҳам кучайди. Бундан буён ҳам шуни назарда тутиш керакки, сиёсий ўқувнинг мақсади фақат шу ўқиш билан шуғулланишдан, назариянинг қоидаларини ва хулосаларини шунчаки ёдлаб олишдан иборат эмас. Сиёсий ўқув жонли, ижодий ишдир. Унинг асосий вазифаси эса партиянинг эътиқодли жангчиларини, янги жамиятнинг фидокор қурувчиларини тарбиялашдан иборатдир. Бутун марксча-ленинча ўқув жараёни коммунистларга принципиалликни мустаҳкам сингдириши, уларнинг характерини қатъийлаштириши, иродасини кучайтириши, уларга революцион оптимизмни сингдириши ҳамда ёт қарашларга, қолоқ кайфиятларга, обивателчиликка ва бошқа салбий кўринишларга қарши курашмоқ учун коммунистларни билимлар билан қуроллантириши лозим.

Партия ташкилотлари сиёсий ўқувнинг савиясини бутун чоралар билан оширишлари, уни меҳнаткашлар коллективларининг конкрет вазифалари билан маҳкам боғлаб олиб боришлари, марксизм-ленинизм назариясини, партиямиз ҳужжатларини чуқур ўрганишни ҳар бир коммунистнинг, ҳар бир меҳнаткашнинг ҳаётий эҳтиёжи бўлиб қолишига қунт билан эришишлари лозим.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, партия комитетлари КПСС Марказий Комитетининг «Тошкент шаҳар партия ташкилотида раҳбар кадрларнинг марксча-ленинча ўқуви ва иқтисодий таълими тўғрисида»ги қарорини бажара бориб, раҳбар ходимларни ғоявий-назарий жиҳатдан чиниқтиришга кўпроқ эътибор берадиган бўлиб қолдилар. Раҳбар ходимларнинг ғоявий-назарий билимини оширишда марксизм-ленинизм университетларининг, партия активи мактабларининг ва назарий семинарларнинг роли оширилди.

Идеология иши онгли интизомни мустаҳкамлаш, меҳнаткашларнинг ижодий активлигини, ташаббускорлигини ва уюшқоқлигини ошириш, уларнинг ўз коллективларининг иши учун масъулиятини кучайтириш вазифаларига тобора кўпроқ мувофиқлаштирилмоқда. Шаҳар ва қишлоқ меҳнаткашларининг мутлоқ кўпчилиги социалистик мусобақада актив қатнашмоқда. Меҳнатга коммунистик муносабатда бўлиш ҳаракатига бир ярим миллион киши қўшилди. Беш йилликни, муқобил планларни муддатидан олдин бажариш учун кураш сингари мусобақа формалари жуда кенг ёйилди. Минглар шартномаси, турдош касбдагиларнинг меҳнат мусобақаси, муҳим воқеалар шарафига зарбдор вахталарда туриб ишлаш илғорларнинг бугунги муваффақияти эртага ҳамма учун норма бўлсин деган шиор остида ўтди.

Ишлаб чиқариш илғорлари ва новаторларининг, ватанпарварлик ташаббусларини бошлаб бераётган илғорларнинг муваффақиятларини пропаганда қилиш партия ташкилотларининг мусобақага раҳбарлик қилиш ишида тобора катта ўрин олмоқда. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Бюроси ва Секретариати илғор ишчилар ва колхозчилар юксак натижаларга қандай йўллар ва методлар билан эришаётганликлари тўғрисидаги ахборотларни тинглаб, уларнинг ташаббусларини маъқуллладилар ва қўллаб-қувватладилар, бебаҳо тажрибани ёйиш учун амалий чоралар кўрдилар.

Пахтакор республикаларнинг Иваново области, Болгариядаги Хасково ва Ямбол округлари меҳнаткашлари билан мусобақаси тўққизинчи беш йиллик планларини муваффақиятли бажаришга самарали таъсир ўтказди. Кишиларга меҳнат тарбияси бериш борасида ҳисобот даврида партия ташкилотлари олиб борган катта ва ҳар томонлама иш уларнинг онглилигини тағин ҳам кўпроқ оширди, уларнинг бутун кучларини янги жамият қуришга сарфлашга тайёр эканликларини кучайтирди, оммавий меҳнат ташаббускорлигининг юзага келишига ёрдам берди. Ватан бахт-саодати йўлида меҳнат қилиш ҳар бир кишининг ҳақиқатан ҳам шон-шараф ва шавкатли иши бўлиб қолди, бундай меҳнат одамларни тағин ҳам олижаноб қилмоқда, улар характерининг энг яхши жиҳатларини очиб бермоқда, бахтиёр ва хурсанд бўлиб, тўла мазмунли ҳаёт кечириш нималигини англаб олишларига имкон бермоқда.

Бизнинг мамлакатимизда меҳнаткашлар коллективларининг жуда катта муваффақиятларигина эмас, шу билан бирга айрим илғорларнинг ютуқлари ҳам сезилмасдан қолмайди. Уларнинг умумхалқ ишига ўз ишлари билан қўшаётган ҳиссалари КПСС Марказий Комитети томонидан юксак баҳоланмоқда. Буни КПСС Марказий Комитети, шахсан Леонид Ильич Брежневнинг мусобақа ғолибларига йўллаган ғоят самимий, жўшқин табриклари яққол кўрсатиб турибди. Бизнинг республикамизда Тошкент ГРЭСи, Чкалов номли Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси коллективлари, ёш маккажўхорикорлар ва механизаторлар, таниқли тўқувчи Лидия Казанцева мана шундай табриклар олишди. Бу табриклардаги меҳрибонлик сўзлари ва истаклари шу табрикномалар олган кишилар учунгина эмас, айни вақтда Ўзбекистоннинг барча меҳнаткашлари учун ҳам илҳом манбаи бўлиб хизмат қилмоқда.

(Давоми бешинчи бетда).

ЎРТОҚ Ш. Р. РАШИДОВ ДОКЛАДИ

(Давоми. Боши тўртинчи бетда).

Партия ва ҳукумат ишлаб чиқариш илғорлари ва новаторларининг хизматларига муносиб баҳо бермоқдалар. Тўққизинчи беш йилликда эришилган муваффақиятлари учун 140 киши Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвонига сазовор бўлди, 70 мингдан кўпроқ киши СССР орденлари ва медаллари билан, шу жумладан тўрт минг 180 киши Меҳнат Шуҳрати орденлари билан мукофотланди. Булар халққа хизмат қилишни ўз ҳаётининг моҳияти ва бурчи деб билган ҳақиқатан олижаноб кишилардир. Булар ишлаб чиқаришни ривожлантиришнинг янги йўлларини ва имкониятларини тинмай қидираётган кишилардир. Булар шундай ёрқин талантлардирки, уларнинг илҳомбахш меҳнати коммунистик меҳнат тусини олмоқда, бошқалар учун ўрнак бўлмоқда.

Мукофотланганларга ва Ўзбекистоннинг барча меҳнаткашларига самарали меҳнатлари учун съезд номидан чин кўнгилдан ташаккур айтишга ижозат бергайсиз, уларнинг самарали меҳнати КПСС XXIV съезди қўйган вазифаларнинг муваффақиятли ҳал этилишини таъминлади.

Республикамиздаги энг яхши коллективларнинг ва илғор кишиларнинг олижаноб интилишлари ва тажрибаларини бундан буён ҳам чуқур ўрганиш ва кенг ёйиш керак. Бизнинг муваффақиятларимиз меҳнат завқини ва коммунистик қурилиш практикасини нақадар ёрқин ва ишонтирарли қилиб очиб беришимизга, совет турмуш тарзини қай даражада барқарор этишимизга ва пропаганда қилишимизга кўп жиҳатдан боғлиқ эканлигини ҳар доим назарда тутиш керак.

Шу билан бирга оммага меҳнат тарбияси беришдаги камчиликларни қатъият билан бартараф қилаверишимиз, социалистик мусобақани ташкил этишдаги расмиятчиликни тугатишимиз, меҳнатни моддий ва маънавий рағбатлантириш воситаларидан тўғри фойдаланишимиз керак.

Партия ташкилотлари партия, давлат ва меҳнат интизомини мустаҳкамлаш масалаларига ҳар доим диққат ва эътибор бериб туришлари лозим. Ҳар бир ишлаб чиқариш коллективида юксак интизом, ишчанлик вазияти, камчиликларга нисбатан муросасизлик вазияти ҳукмрон бўлишини турмушнинг ўзи талаб қилмоқда. Идеология ишининг барча воситалари ва формаларини ишга солиб совет кишиларида фақат ўзларининг шахсий меҳнатлари ва ҳатти-ҳаракатлари учун эмас, шу билан бирга бутун коллективнинг муваффақиятлари учун масъулият ҳиссини тарбиялашимиз зарур, токи ҳар бир киши коммунизм қуриш улуғ ишининг тантанаси учун ўзининг бутун куч ва ғайратини сарфлаб меҳнат қиладиган бўлсин.

Бизнинг фахрланишга, пропаганда қилишга арзигулик ишларимиз кўп!

Социализм йиллари мобайнида мамлакатимизда ижтимоий ва маънавий турмушнинг янги укладн таркиб топди. Янги дунёқарашга эга бўлган, улуғвор мақсадларни идеал қилиб олган янги киши ўсиб етишди, уларга жаҳондаги барча соф виждонли кишилар зўр ҳурмат билан қарамоқда ва қойил қолмоқда. Одамларни воқелигимизнинг ижобий намуналари, ёрқин ибратли ишларимиз асосида тарбиялаш ғоявий-сиёсий ишимизда етакчи ўрин олиши лозим.

Совет ҳокимиятини ўрнатиш ва мустаҳкамлашда актив қатнашган, граждандар уруши ва Улуғ Ватан уруши даврида Улуғ Октябрь ғалабаларини қўлига қурол олиб ҳимоя қилган, дастлабки беш йилликлар даврида жонбозлик билан меҳнат қилган партия, уруш ва меҳнат ветеранларининг илҳомбахш образлари ҳар биримизнинг қалбимиздадир. Ленин гвардияси намояндаларининг, жанг ва меҳнат фронтлари ветеранларининг ҳаёти ва фаолияти ҳаммамиз учун Коммунистик партия ишига чексиз садоқат ва фидокорлик намунаси бўлиб хизмат қилмоқда.

Кейинги йилларда рўй берган муҳим тарихий воқеалар халқ хотирасида узоқ сақланиб қолади. Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ташкил этилганлигининг эллик йиллиги, Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Коммунистик партиясининг ҳамда бошқа иттифоқдош республикаларнинг ярим асрлик юбилейлари, совет халқининг фашизм устидан қозонган улуғ Ғалабасининг 30 йиллиги идеология ишини тағин ҳам кучайтириб ва кенгайтириб юборди, совет кишиларида ўз Ватани учун, ўз халқи учун, ўз халқининг улуғ бунёдкорлик ишлари учун, қаҳрамонона ўтмиши учун фахрланиш ҳисларини кучайтирди ва ўткирлаштирди.

Қаҳрамонларга чексиз ҳурмат-эҳтиром ифодаси тариқасида бир юз ўттиздан кўпроқ ёдгорлик ва обидалар қурилди, ўнлаб «Ғалаба» боғлари ва парклари ташкил этилди.

Номаълум солдат суяклари топилиб дафн этилганлиги, Тошкентдаги ёдгорлик, қардошлар қабристони реконструкция қилинганлиги сира такрорланмайдиган, қалбимизда чуқур из қолдирадиган ва асло унутилмас воқеалар бўлди.

Меҳнаткашларни, айниқса ёшларни Коммунистик партия ва совет халқининг шонли революцион, жанговар ва меҳнат традициялари руҳида, юксак хушёрлик ва Ватанни ҳимоя қилишга, халқ билан армия бирлигини бутун чоралар билан мустаҳкамлашга ҳамиша тайёр туриш руҳида қунт билан тарбиялашни бундан буён ҳам зўр бериб давом эттириш зарур. Бутун совет кишилари каби Ўзбекистон меҳнаткашлари ҳам Совет Армиясини севадилар, у билан фахрланадилар ва Ватанимизнинг мудофаа қудратини мустаҳкамлаш учун ўз кучларини аямайдилар.

Садоқат билан қилаётган хизматлари учун съездимиз номидан, республиканинг барча коммунистлари ва меҳнаткашлари номидан Қизил Байроқ орденли Туркистон Ҳарбий округи жангчиларига ва улар орқали бутун шавкатли Совет Армияси ҳамда Ҳарбий-Денгиз Флотига сидқидилдан ташаккур айтишга ҳамда жанговар ва сиёсий тайёргарликда уларга янги-янги муваффақиятлар тилашга ижозат бергайсиз.

Республикада ДОСААФ кўнгиллиларининг сафлари ўсиб бормоқда. Ҳозирги вақтда улар — республикамизнинг тўрт миллион нафардан кўпроқ ишчи, колхозчи, хизматчи ва ўқувчиларини ўз сафларида бирлаштириб турибдилар. Қизил Байроқ орденли Туркистон Ҳарбий округининг Ғалабанинг 30 йиллиги арафасида очилган музейи ҳарбий ватанпарварлик тарбиясини кучайтиришда катта роль ўйнамоқда. Комсомол, мактаб ва олий ўқув юртларининг ёшларни Ватанни ҳимоя қилишга тайёрлаш борасида олиб бораётган ишлари маъқулланишга сазовордир.

Инсонни ҳар томонлама мукаммал қилиб ривож топтириш ишида жисмоний тарбия катта аҳамиятга эга. Партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотлари, физкультура ва спорт комитети меҳнаткашлар коллективлари, ўқув юртларида ва меҳнаткашларнинг истиқомат жойларида физкультура-спорт ишларини яхшилаш чораларини кўришлари, спортнинг ҳамма турларини ҳар томонлама ривожлантиришлари лозим. Физкультура ва спорт одамларнинг кундалик турмушига мустаҳкам сингиб кетиши учун ҳамма чораларни кўриш керак.

Ўртоқлар! Совет турмуш тарзи социалистик қонунчиликни ва ҳуқуқ тартиботни мустаҳкамлаш билан узвий равишда боғлангандир. Республика партия ташкилотлари куч-ғайрат сарфлашлари натижасида жамият манфаатларига зид, ножўя ҳаракатлар анча камайди. Бироқ турмуш ҳуқуқий тарбияни ҳар томонлама кучайтиришни, одамларнинг онги ва ҳатти-ҳаракатидаги ўтмиш сарқитларига қарши, ҳар хил ҳуқуқбузарларга қарши курашишни талаб қилмоқда.

Жамият манфаатларига зид ҳатти-ҳаракатларга, халқ мулкини ўғирлаш, ичкиликбозлик, текинхўрлик, порахўрлик, молпарастлик фактларига, хусусий мулкчилик психологияси кўринишларига баъзи коллективларда принципиал баҳо берилмаётганлигига тоқат қилиб бўлмайди. Совет қонунларини бузувчиларга, социалистик жамият қоидаларини менсимаётган кишиларга нисбатан либераллик қилинишига йўл қўйиб бўлмайди.

Республика партия ташкилоти ҳаётимиз манфаатларига зид бўлган бундай ҳолларга қарши муросасиз кураш олиб борди ва олиб бориши лозим. Ўртоқ Л. И. Брежнев айтганидек, жиноятчилик, жамият манфаатларига қарши ножўя ҳатти-ҳаракатларнинг ҳар қандай формалари ёмон социал иллатдир, буларга қарши ҳар доим кураш олиб бориш керак, қатъият ва кескинлик билан курашмоқ керак.

Вазифа шуки, бизнинг совет қонунларимизни аҳолига яхшироқ тушунтириш, барча гражданларнинг бу қонунларни сўзсиз бажаришларига эришиш лозим. Шу мақсадда прокуратура органлари, ички ишлар, суд ва юстиция фаолиятини тағин ҳам кўпроқ активлаштириш зарур. Бошқарув аппаратининг ҳамма бўғинларида ҳуқуқий маданиятни муттасил ошираверыш керак.

Кейинги йилларда республикада атеистик тарбия кучайтирилди. Лекин аҳолининг маълум қисми дин таъсиридан ҳали ҳам қутилмаганлигидан, диний урф-одатларни ҳануз бажо келтираётганлигидан кўз юмиб бўлмайди. Атеистик пропаганданинг таъсирчанлигини кучайтириш, социалистик турмуш тарзини барқарор этишнинг муҳим воситалари бўлган прогрессив одатларни ва расм-русумларни жорий қилишга кўпроқ эътибор бериш зарур.

Ҳисобот даврида хотин-қизларнинг ижтимоий-сиёсий ва меҳнат активлиги ўсиб борди. Коммунистик партиянинг идеалларига садоқатли бўлган ва партиямиз тарбиялаган хотин-қизлар турмушимизнинг ҳамма соҳаларида актив меҳнат қилмоқдалар. Республикадаги моддий ва маънавий бойликларнинг ярмидан кўпроғи хотин-қизларимизнинг чевар қўллари ва ақл-заковати билан яратилмоқда. Республикамизда хотин-қизлар инженерларнинг учдан бир қисмини, врачларнинг тўртдан уч қисмини, ўқитувчиларнинг қирқ беш процентдан кўпроғини ташкил этади.

Халқимизнинг қирқ минг нафардан кўпроқ шонли қизлари СССР, Ўзбекистон ССР, Қорақалпоғистон АССР Олий Советларига ҳамда меҳнаткашлар депутатларининг маҳаллий Советларига депутат қилиб сайланган, хотин-қизлардан 135 киши область, шаҳар ва район партия комитетларининг секретарлари бўлиб, 5200 киши бошланғич партия ташкилотларининг секретарлари бўлиб, 23 киши министр, идораларнинг раҳбарлари ва уларнинг ўринбосарлари бўлиб ишламоқда. Минглаб хотин-қизлар корхоналар, колхозлар, совхозлар, цехлар, участкалар, бригадалар, фермаларга ва турли муассасаларга раҳбарлик қилмоқда, фан докторларидан 93 киши, фан кандидатларидан 2440 киши хотин-қизлардир.

Хуллас, бизда хотин-қизлар ҳамманинг ҳурматига сазовор ва ҳамма уларга ғамхўрлик қилмоқда. Хотин-қизларнинг ҳар томонлама ўсиб ривожланиши, маънавий маданиятнинг бойликларини эгаллаши учун, уларнинг қобилиятларини ва истеъдодларини ривожлантириш учун бутун шарт-шароит вужудга келтирилган. Меҳрибон она, фидокор меҳнаткаш ва жамоат арбоби бўлган совет хотин-қизларининг образи ҳозирги давр хотин-қизларининг, жаҳондаги барча мамлакатлар хотин-қизларининг идеали бўлиб қолмоқда. Совет хотин-қизларининг коммунизм қурилишида актив қатнашишларини таъминлайдиган кенг имкониятлар яратиб бериш учун бундан буён ҳам ҳамма чораларни кўраверамиз.

Ўртоқлар! Республика партия ташкилоти интернационал тарбияни кучайтириш, халқлар дўстлиги ва қардошлигининг ўлмас ленинча ғояларини пропаганда қилиш борасида катта иш олиб бормоқда. Ўзбекистонда юздан кўпроқ миллат ва элатларнинг вакиллари ягона оила бўлиб яшамоқдалар. Уларнинг ҳаммаси социалистик Ватанни равнақ топтириш йўлида қон-қардош оға-инилардек қўлни-қўлга бериб меҳнат қилмоқдалар. Халқларнинг бузилмас дўстлиги йил сайин мустаҳкамланмоқда, гуллаб-яшнамоқда, ўзининг янгидан-янги самараларини бермоқда.

Оғамиз улуғ рус халқининг тили бўлган рус тили миллатлараро алоқа қилишнинг ва одамларнинг интернационал руҳда тарбиялашнинг муҳим воситасидир. Мамлакат мактабларида, ўрта махсус ва олий ўқув юртларида рус тилини ўрганиш тажрибаси тўғрисида бултур октябрь ойида Тошкентда ўтказилган Бутуниттифоқ илмий-амалий конференцияси, шунингдек СССРдаги социалистик ўзгартишларнинг тажрибаси ва бу тажрибанинг халқаро аҳамияти ҳақидаги халқаро илмий конференция, мактаб ўқувчиларини интернационал руҳда тарбиялашга бағишланган республикалараро конференция ва бошқа тадбирлар кишиларни қардошларча дўстлик ва ўзаро ҳурмат руҳида тарбиялашни яхшилашга ёрдам берди.

Меҳнаткашларни СССР халқларининг қардошларча дўстлиги ва интернационализм руҳида тарбиялаш ишларини бундан буён ҳам ривожлантириш, такомиллаштириш зарур. Социал, сиёсий, иқтисодий ва маданий ўзгартишларнинг ҳаммаси Ватанимиздаги барча халқлар ҳамкорлиги ва бир-бирига ёрдамлашуви мустаҳкамланиб борганлигининг натижаси эканлигини конкрет мисоллар билан ёрқин ва ишонарли қилиб очиб бериш керак.

Пролетар интернационализми байроғига содиқ бўлган Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, бутун республика партия ташкилоти меҳнаткашларни барча қардош совет халқларига чексиз муҳаббат, чуқур ҳурмат руҳида бундан буён ҳам тарбиялайверади.

Агитация-оммавий ишлар ва лекция пропагандаси меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашда катта роль ўйнайди. Республикада «Билим» жамияти ташкилотлари, маданий-оқартув муассасалари халқ университетлари, лекторийларнинг кенг шоҳобчалари самарали ишлаб турибди. Ленинча жумаликлар, учрашув кечалари ва бошқа тадбирлар мунтазам равишда ўтказилмоқда. 280 мингдан кўпроқ агитатор ва пропагандист сиёсий ахборот бериш билан шуғулланиб, партия ғояларини ва сиёсатини ҳар бир меҳнаткаш онгига етказмоқда. Кўргазмали агитацияни яхшилаш учун кўпгина иш қилинди. Оммавий пропагандани такомиллаштириш манфаатлари бу ишга барча партия комитетларининг доимий диққат ва эътибор беришини, бу иш билан шуғулланаётган ҳамма ташкилотлар куч-ғайратини янада яхшироқ мувофиқлаштиришни талаб қилади.

Матбуот, телевидение ва радио оммага идеологик таъсир ўтказиш ишидаги энг чаққон воситалардир. Республикада 265 та газета, 130 та журнал ва журнал типидаги нашрлар чоп этилмоқда. Аслини олганда Ўзбекистоннинг бутун аҳолиси радиоэшиттиришларини ва телевидение кўрсатувларини эшитиши ва кўриши мумкин. Кейинги йилларда бу ахборот воситаларининг иши сезиларли равишда яхшиланди.

Шу билан бирга, кўпгина мақолаларнинг, телевидение кўрсатувлари ва радиоэшиттиришларнинг савияси ҳануз паст даражада қолиб келмоқда, оммабоп, аналитик материаллар кам берилмоқда. Биз журналистлардан ижтимоий аҳамиятга эга бўлган ҳодисаларни тағин ҳам чуқур, жозибали қилиб ва пухта ўйлаб ёритишларини кутмоқдамиз. Матбуот, телевидение ва радио республика меҳнаткашларининг коммунистик қурилишдаги янги муваффақиятлар учун курашини ишонарли, ёрқин ва мароқли қилиб акс эттиришлари, илғорлар тажрибасини ёйишга ёрдам беришлари, одамларни меҳнатдаги янги бунёдкорликларга жалб этишлари, буржуазиянинг нуқул ёлғондан иборат бўлган пропагандасига зарба беришлари лозим. Империалистик кучлар ва уларнинг маддоҳлари — Пекиндаги маочилар совет кишиларини сиёсатдан четда туришга, умидсизликка, коммунистик идеаллар тантанасига ишонмасликка тарғиб қилиб, уларнинг онгини заҳарлашга уринаётганликларини унутмаслик керак. Улар социализмга туҳмат қилмоқдалар, бизнинг совет воқелигига туҳмат қилмоқдалар. Идеология ходимларининг, барча коммунистларнинг бурчи шуки, улар мана шу уйдирмаларга кескин зарба беришлари, КПССнинг ички ва ташқи сиёсати тўғрисидаги, мамлакатимизда рўй берган жуда катта ўзгаришлар тўғрисидаги ҳақиқатни одамларга ҳикоя қилиб беришлари лозим.

Бизнинг пропагандамиз меҳнаткашларда чуқур синфий онгни шакллантирадиган, уларнинг ғоявий позицияларини мустаҳкамлайдиган доимий, жанговар ҳужумкор пропаганда бўлиши лозим. Жамиятимиз гражданларини буржуазиянинг душманлик қарашларига ва ахлоқига кескин зарба беришга ҳамиша тайёр бўлиб турадиган актив ва онгли кишилар қилиб ўстириш ва тарбиялаш керак. Ғоявий-тарбиявий ишимизнинг ҳамма соҳаларида худди мана шу йўлни ҳар доим амалга оширишимиз лозим.

Коммунистик қурилишнинг ҳозирги босқичи, халқнинг маънавий савияси мислсиз юксалганлиги маориф, фан ва маданият олдига янги, тағин ҳам юксак талаблар қўймоқда.

Ҳисобот даврида Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети умумий таълим, ҳунар-техника, ўрта махсус ва олий мактабларни такомиллаштириш ва мустаҳкамлаш борасида бир қанча катта тадбирларни амалга оширди. Республикада беш миллион нафардан кўпроқ киши, яъни гражданларнинг учдан бир қисми ўқитилмоқда. Бу — партия ва Совет давлатининг буюк социал ғалабасидир.

Умумий ўрта таълим янада ривож топди, унинг моддий базаси яхшиланди. Давлат ва колхозларнинг маблағлари ҳисобига қарийб 700 минг ўқувчига мўлжалланган янги мактаблар қурилди. Муаллимлар сони 50 минг нафар кўпайди. Ҳозирги пайтда икки юз мингдан кўпроқ киши олижаноб иш бўлган халқ маорифи соҳасида меҳнат қилмоқда. Ўқувчиларнинг билим даражаси тўхтовсиз оширилмоқда, ўқувчиларни коммунистик руҳда тарбиялаш яхшиланмоқда.

Ишчилар синфининг муносиб ўринбосарларини тайёрлаш ва тарбиялаш ишида ҳунар-техника ўқув юртларининг роли ошди. Кейинги беш йил ичида 149 та янги ҳунар-техника билим юрти ташкил этилди. Халқ хўжалиги учун 264 минг нафар ёки саккизинчи беш йилликдагига нисбатан юз минг нафар кўп малакали ишчи тайёрлаб берилди. Айни бир вақтда ҳам ихтисос, ҳам ўрта маълумот бераётган ҳунар-техника билим юртларида ўқувчилар сони 15 баравар кўпайди. Бу соҳада ушбу беш йилликда тағин ҳам кенгроқ миқёсдаги ишлар қилиш мўлжаллаб қўйилди.

Республикада олий ва ўрта махсус ўқув юртларининг сони кўпайди. Тўртта олий ўқув юрти ва 23 та техникум очилди, халқ хўжалиги учун 450 мингга яқин мутахассис тайёрлаб берилди. Шу йил сентябридан бошлаб Нукус Давлат университетида биринчи марта машғулотлар бошланади. Республика олий ўқув юртларида 400 нафарга яқин фан докторлари ва 5 минг нафардан кўпроқ фан кандидатлари самарали меҳнат қилмоқда.

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, область, шаҳар ва район партия комитетлари студентлар ва ўқувчиларни ўқитиш сифатини яхшилаш, ёшларга ғоявий ва меҳнат тарбияси беришни яхшилаш, мактаблар, техникумлар ва олий ўқув юртларида ижтимоий фанларни ўқитишни, педагогик кадрларни танлашни яхшилаш, уларнинг коммунистик тарбия беришдаги ролини кучайтириш борасида катта ишлар қилдилар. Студентларнинг қурилиш отрядларида, республика ва мамлакатдаги зарбдор халқ хўжалик объектларини барпо этишда ўқувчи ёшлар қатнашаётганлиги уларни меҳнатда чиниқтиришнинг ажойиб мактабидир.

Айни вақтда шуни ҳам айтиб ўтиш кераккки, бир қанча мактаблар, олий ва ўрта махсус ўқув юртларида машғулотларнинг юксак даражада самарали бўлиши тўғрисида ҳали ҳам етарли даражада ғамхўрлик қилинмаяпти.

Партия комитетлари, Маориф министрлиги, Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги, Ҳунар-техника таълими давлат комитети, ўқув юртларининг раҳбарлари ва партия ташкилотлари ўқувчи ёшларнинг чуқур ва мустаҳкам билим олишлари, материалистик дунёқарашни эгаллаб олишлари ва юксак маънавий фазилатларга эга бўлишлари, сиёсий масалаларни тўғри тушинишлари, ижтимоий фойдали меҳнатга яхши тайёрланишлари тўғрисида катта ғамхўрлик қилишлари лозим. Айни вақтда ўқитувчиларга, уларнинг малакасини оширишга ва уларни ғоявий жиҳатдан чиниқтиришга диққат-эътиборни кучайтириш керак.

Ижтимоий ва табиий фанларнинг коммунистик қурилиш вазифаларини ҳал этишдаги роли тобора ошиб бормоқда. В. И. Ленин. янгидан-янги илмий кашфиётлар қилмай туриб, амалий ишларда шу кашфиётлардан энг кўп даражада фойдаланмай туриб, техникани тараққий эттирмай туриб коммунизм қуриб бўлмаслигини неча марталаб уқтириб ўтган эди. Тўққизинчи беш йиллик мобайнида республиканинг илмий-тадқиқот муассасалари ва олий ўқув юртлари тадқиқотларнинг самарадорлигини ошириш, илмий кадрлар тайёрлаш, фаннинг ишлаб чиқариш билан алоқасини янада мустаҳкамлаш борасида катта ишлар қилдилар.

Ҳозирги вақтда Ўзбекистонда 192 та илмий муассаса ишлаб турибди. Бу илмий муассасаларда ҳозирги замон фанининг барча етакчи тармоқларига оид тадқиқотлар олиб борилмоқда. Ўзбекистон Фанлар академияси, республика олимлари Ватанимиз ва жаҳон фанини ривожлантиришга муносиб ҳисса қўшаётганликларини зўр мамнуният билан қайд қилмоқдамиз.

Тарих, иқтисод, фалсафа, ҳуқуқ фанларининг ва бошқа ижтимоий фанларнинг актуал проблемаларини тадқиқ қилишга берилаётган эътиборни олимларимиз кучайтирганликлари ҳам қувонарли бир ҳолдир. Улар Ўзбекистонда революцион-озодлик ҳаракатининг пайдо бўлиши ва унинг ривожланиш қонуниятлари тўғрисидаги, ленинчи Коммунистлар партиясининг, Россия пролетариатининг ўзбек халқи тақдиридаги тарихий роли тўғрисидаги масалаларни назарий жиҳатдан ишлаб чиқмоқдалар. Жамиятшунос олимлар Ўзбекистоннинг ҳозирги турмушини тадқиқ қилиш, меҳнаткашларни ғоявий тарбиялашни яхшилаш учун анчагина иш қилдилар.

Шу билан бирга, ижтимоий фанлар соҳасидаги тадқиқотларнинг илмий, назарий савияси, бу тадқиқотларнинг актуаллиги ҳозирги замон талабларига ҳали ҳам тўла равишда жавоб беролмайди. Илмий ишларнинг маълум қисми воқеаларни кўпроқ шарҳлаб беришдан иборат бўлиб қолмоқда, енгил-елпи тасвирлаб бериш ва бир қолипга солиб баён қилиш билан чекланмоқда. Бу асарларда Ленин меросидан кам фойдаланилмоқда, янги жараёнлар чуқур анализ қилинмаётир ва умумлаштириб берилмаётир. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети баъзи илмий асарларда айрим ижтимоий ҳодисаларга баҳо беришда синфий, партиявий ёндошиш принципларига амал қилинмаганлигини кескин равишда қоралади.

Илмий ходимларга нисбатан партиявий талабчанликни ошириш, жамиятшуносларнинг диққат-эътиборини коммунистик қурилишнинг ҳозирги босқичини ўрганишга ҳамда ижтимоий ривожланишнинг актуал проблемаларини ишлаб чиқишга қаратиш зарур.

Олимларимизнинг математика, механика, физика, геология, биология, химия, медицина соҳасидаги кўпгина тадқиқотлари кенг кўпчиликка манзур бўлди. Бир қанча халқ хўжалик проблемалари, шу жумладан пахтачиликни ривожлантириш, республиканинг минерал хом ашё базасини кенгайтириш билан боғлиқ бўлган проблемалар фундаментал фанларнинг муваффақиятлари асосида яхши ҳал қилиб берилди. Олимлар ишининг самарадорлиги анча ошди.

Ўзбекистоннинг илмий ходимлари кўпгина иш қилдилар, лекин тағин ҳам кўпроқ иш қилишлари мумкин эди. Чунки тегишли самара бермай ишлаётган, тадқиқотлар муддатини чўзиб юбораётган, олимларнинг куч ва ғайратини иккинчи даражали мавзуларга банд қилиб қўяётган илмий муассасалар бизда ҳали ҳам борлиги сир эмас, ахир.

Фанлар академияси, илмий-тадқиқот муассасаларининг ва олий ўқув юртларининг, конструкторлик бюролари ҳамда тажриба корхоналарининг раҳбарлари ва партия ташкилотлари олдида шундай бир вазифа турибди — улар саноатни, қишлоқ хўжалигини янада юксалтиришнинг, янги ерларни ўзлаштиришнинг, мелиорация ва ирригациянинг, табиий бойликлардан фойдаланишнинг актуал масалаларини ишлаб чиқишга диққат-эътиборни кучайтиришлари керак. Олимларнинг куч ва ғайратларини фан-техника тараққиёти билан боғлиқ бўлган энг муҳим проблемаларни ҳал этишга қаратиш, фаннинг ишлаб чиқариш билан алоқасини мустаҳкамлаш, фан муваффақиятларини халқ хўжалигида тадбиқ қилишни тезлаштириш зарур.

Олимларни бундан буён ҳам юксак ғоявийлик, топширилган иш учун масъулият руҳида тарбиялаш, олимлар орасида ижодкорлик, дадил изланиш, ўртоқларча ёрдамлашиш ва талабчанлик вазиятини вужудга келтириш керак.

Совет кишисининг дунёқарашини, ахлоқий ва маънавий эътиқодларини, маънавий маданиятини шакллантиришда адабиёт ва санъатнинг роли катта ва олижанобдир. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети идеология ишининг бу муҳим участкасига катта эътибор бериб келди, барча маданият, адабиёт ва санъат арбобларининг куч ва ғайратини партиянинг бадиий ижод соҳасидаги кўрсатмаларини актив амалга оширишга йўллаб турди.

Партиянинг диққат-эътибори ва ғамхўрлигидан руҳланган ёзувчилар, рассомлар, архитекторлар, композиторлар, театр ва кино ходимлари халқимиз ҳаётидаги ва унинг қаҳрамонона тарихидаги энг муҳим ҳодисаларни акс эттирувчи бир талай асарлар яратдилар. Адабиёт ва санъат арбоблари яратган кўпгина асарлар жамоатчиликка кенг манзур бўлди. Замон воқеаларининг иштирокчиси бўлиш, турмушни чуқур ўрганиш, воқелигимизни чинакам бадиий акс эттириш шу асарларнинг характерли белгиси бўлиб қолди. Бу асарларда ишлаб чиқариш новаторлари ва илғорлари бош қаҳрамонлардир. Ёрқин бадиий образларда гавдалантирилган бу қаҳрамонлар барча меҳнаткашлар учун ўрнак бўлмоқда.

Янги ижодий кучлар, талантли ёшлар адабиёт ва санъатга кириб келганлигини қувончли ҳол деб ҳисобламоқ керак.

Шу билан бирга меҳнаткашларни маънавий ўсиши адабиёт ва санъат муваффақиятларидан илдам илгарилаб кетаётганлигини кўрмаслик мумкин эмас. Айрим авторлар баъзан ўз талантларини майда мавзуларга сарфламоқдалар, ўз қаҳрамонларини турмушдаги аҳамиятсиз воқеаларнинг тор доираси билан чеклаб қўймоқдалар. Баъзан композицияси бўш, юзаки, бадиий қиймати паст бўлган жўн асарлар яратилмоқда ва босилиб чиқмоқда. Бу асарларда жўшқин ҳаётимизнинг томир уриши сезилмайди, совет кишиси кўп қиррали маънавий дунёсининг бутун бойлиги очиб берилмаётир.

Ижодий союзларнинг ва шу союзлардаги партия ташкилотларининг вазифаси шуки, улар бадиий зиёлиларни ўз ижодлари учун халқ олдида юксак даражада жавобгар эканликларини ҳис қилиш руҳида тарбиялашлари, яратилаётган асарларга баҳо беришда уларни қатъий, синфий йўл тутишга йўллашлари, бизга ёт қарашларнинг суқулиб кириши имкониятига бутунлай йўл қўймасликлари лозим. Партия ташкилотлари, Маданият министрлиги, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Кинематография Давлат комитети, телевидение ва радиоэшиттириш Давлат комитети, Нашриёт, полиграфия ва китоб савдоси ишлари Давлат комитети меҳнаткашларни ғоявий-эстетик тарбиялаш, уларни совет ва жаҳон маданиятининг хазиналаридан баҳраманд қилиш соҳасидаги ўз ишларига талабчанлик билан баҳо беришлари керак.

Бадиий маданиятимизни халқ талантлари билан тўлдириб турувчи битмас-туганмас жонли чашма бўлган ҳаваскорлик санъатига кўпроқ эътибор бериш, бу санъатни ривожлантириш ва тўғри йўллаб туриш зарур. Ҳаваскорлик санъати совет маданиятининг юксак намуналарига ва энг яхши халқ анъаналарига асосланиб ривожланиши, халқ орасидан чинакам талантларни топиб бериши лозим.

Қардош совет халқларининг маданиятлари бир-бирига сингиб ва бир-бирини бойитиб тўхтовсиз ривожланиб бормаганда эди, Ўзбекистон маданиятини ривожлантиришда, унинг адабиёт ва санъатини равнақ топтиришда бундай катта ютуқларни қўлга киритиб бўлмас эди. Москвада республика кунлари, адабиёт ва санъат ўн кунликлари, ҳафталиклари, фестиваллари мунтазам равишда ўтказилаётганлиги, бадиий ижодкор коллективларни айирбошлаш шу жараённинг таъсирчан формалари бўлиб қолди. Бу иш республикамиз меҳнаткашларининг маънавий бойликларини янада ривожлантиришга, бадиий ижодкорликда янги чўққиларга кўтарилишига ёрдам бермоқда.

Коммунистик қурилишнинг ошиб бораётган вазифалари ижтимоий жараёнларни чуқур ва ҳар тарафлама анализ қилиш, ғоявий-тарбиявий ишга илмий-комплекс ёндошиш асосида идеология ишига раҳбарликни бутун чоралар билан такомиллаштиришни талаб қилади.

Ҳисобот даври мобайнида партия Марказий Комитети бир қанча партия ташкилотларининг бу соҳада тўплаган тажрибаларини ўрганиб чиқди ва кенг ёйди. Ғоявий-тарбиявий ишнинг турли соҳаларида ишлаб турган жамоат кенгашлари ва комиссияларининг фаолияти активлаштирилди. Область партия комитетлари ҳузурида идеология ходимларининг назарий семинарлари ташкил этилди. Меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш проблемаларига бағишланиб бир қанча республика кенгаш-семинарлари ва илмий-амалий конференциялари ўтказилди.

Ушбу беш йилликда барча партия комитетларининг вазифаси шуки, улар идеология ишининг услубини, методи ва формаларини муттасил такомиллаштириб боришлари, бу ишнинг меҳнаткашлар оммасининг ишлаб чиқаришдаги ва сиёсий активлигини янада оширишга, ўнинчи беш йиллик планларини муваффақиятли бажаришга ёрдам беришига эришишлари лозим.

Партия раҳбарлиги даражасини ошириш — бундан буёнги муваффақиятлар гарови

Ўртоқлар! Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳисобот даврида КПСС XXIV съездининг партия сафларини бутун чоралар билан мустаҳкамлашга, партия ташкилотларининг жанговарлик қобилиятини оширишга, коммунистларнинг интизоми ва масъулиятини кучайтиришга қаратилган ленинча йўлни оғишмай ва изчиллик билан ўтказиб келди, Ўзбекистон Коммунистик партиясининг фаолияти замон талабларига, коммунистик қурилишнинг ўсиб бораётган вазифаларига муносиб бўлиши учун конкрет ва самарали тадбирларни амалга оширди.

Ўтган йилларда партия ички ҳаёти анча активлашди, республика партия ташкилотининг обрў-эътибори ва таъсири ўсди, унинг кенг меҳнаткашлар оммаси билан алоқалари чуқурлашди ва мустаҳкамланди. Партия комитетлари ўз ишлари услуби ва методларини муттасил ва қунт билан такомиллаштириб бордилар. Буларнинг ҳаммаси КПССнинг тарихий XXIV съезди илгари сурган вазифаларни муваффақиятли ҳал этишга ижобий таъсир ўтказди.

XVIII съезддан кейинги даврда республика партия ташкилоти тобора ўсди. Унинг сифат состави анча яхшиланди. Ҳозирги вақтда Ўзбекистон Компартияси сафида 489050 коммунист, шу жумладан 467090 партия аъзоси ва 21960 партия аъзолигига кандидатлар бор. Ҳисобот даврида партия сафига 90 мингдан ортиқ киши қабул қилинди. Шу билан бирга КПСС XXIV съездининг партия составида ишчилар синфи етакчи ўрин олиши керак, деган кўрсатмаси оғишмай амалга оширилди. 1975 йилда партия аъзолигига қабул қилинган кандидатларнинг 49 проценти ишчиларни ташкил этди, ваҳоланки 1970 йилда улар 42.5 процентни ташкил этган эди. Партия сафига қабул қилинганларнинг 22 проценти колхозчилардан, хизматчиларнинг тўртдан уч қисми эса халқ хўжалигининг етакчи мутахассисларидан иборат бўлди. Партия ташкилотимизга яхши муносиб кишилар келиб қўшилди. Булар ишлаб чиқариш новаторлари, ватанпарварлик ташаббусларини бошлаб берган кишилар, тўққизинчи беш йиллик қаҳрамонлари, донғи кетган пахтакорлар, қўриқ ерларни ўзлаштирувчилар, ҳуллас халқ хўжалиги барча тармоқларининг пешқадам меҳнатчилари, зиёлиларнинг энг яхши вакилларидир.

Шу нарса диққатга сазоворки, партия сафлари ишчи, колхозчи ва студент ёшлар ҳисобига, асосан комсомоллар ҳисобига тобора кенгайди. Ўтган йили партия сафига қабул қилинганларнинг 73 процентини шулар ташкил этди. Партия сафига қабул қилинаётган хотин-қизлар миқдори йил сайин ортa борди.

Партия ташкилотлари бундан буён ҳам Ўзбекистон Компартиясида ишчи ядросини мустаҳкамлаб боришлари керак. Вазифа — экономика ва маданиятнинг барча ҳал қилувчи соҳаларида партиявий таъсирни кучайтириш учун партия сафларининг ўсишини тартибга солувчи воситалар таъсирини кучайтиришдан, ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлар ва халқ зиёлиларининг энг муносиб вакилларини партия сафига якка-якка танлаб олиш ленинча принципларига қаттиқ риоя қилишдан иборат.

Партия ҳужжатларининг алмаштирилиши партия ташкилотларининг жанговарлик қобилиятини, партия сафига кирувчиларга нисбатан талабчанликни оширишда муҳим роль ўйнади. Ана шу катта ва муҳим ташкилий-сиёсий тадбир партия сафларини янада мустаҳкамлаш, коммунистларнинг сиёсий активлиги ва меҳнат ғайратини ўстиришдан иборат асосий мақсадга бўйсундирилди.

Партия ҳужжатларини алмаштиришга тайёргарлик кўриш ва алмаштириш жараёнида партия ташкилотлари янада кўпроқ мустаҳкамланди, партия аъзоси деган юксак номга доғ туширган шахслардан халос бўлди, ғоявий-сиёсий ва ташкилотчилик ишининг янги формалари ва методлари билан бойиди. Бунинг натижасида партия ташкилотларининг обрў-эътибори ўсди, уларнинг меҳнат коллективларидаги таъсири кучайди. Партия комитетлари тўпланган тажрибани ошира боришлари, партия ташкилотларининг ҳаётида рўй бераётган ижобий жараёнларни бутун чоралар билан қўллаб-қувватлашлари ва ривожлантиришлари, Ленин партияси аъзоси деган номни ва унинг аҳамиятини тобора юксак даражага кўтаришлари, коммунистларнинг активлигини кучайтиришлари ва интизомини мустаҳкамлашлари лозим.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, область, шаҳар ва район партия комитетлари қуйи партия звеноларининг фаолиятини яхшилаш юзасидан конкрет тадбирлар системасини ишлаб чиқдилар ва амалга оширдилар, уларнинг ҳисоботларини мунтазам суратда муҳокама қилиб турдилар, структураларини такомиллаштирдилар. Ҳисобот даврида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленумларида бошланғич партия ташкилотларининг жанговарлик қобилиятини ошириш соҳасидаги вазифалар икки марта муҳокама қилинди. Ҳозирги вақтда Ўзбекистон Компартиясида 15 минг 800 дан ортиқ бошланғич, 20 мингга яқин цех партия ташкилотлари ва 10 мингдан ортиқ партия группалари бор. Уларнинг умумий сони ҳисобот даврида 6430 та кўпайди.

Партия ташкилотлари ва партия группаларининг секретарлари составида катта ижобий ўзгаришлар рўй берди. Эндиликда уларнинг қарийб ҳаммаси олий ва ўрта маълумотлидир. Партия активларининг 46 минг кишидан зиёд бўлган ана шу энг кўп сонли отряди тўғрисида алоҳида гапириб ўтишни истар эдик. Ўз ўртоқларининг ишончига сазовор бўлган бу активлар станок ёнида, шахтада, қурилишда ёки машина штурвалида, пахта даласида ёки ғалла майдонида, лаборатория, мактаб ёки касалхонада меҳнат вахтасида ишлаб, коллективларда жамоатчилик асосларида оғир, лекин жуда керакли ва фойдали иш қилмоқдалар. Бу кишилар партия комитетларининг мустаҳкам таянчи бўлиб, хормай-толмай қилаётган ишлари учун самимий ташаккур ва миннатдорчиликка сазовор бўлмоқдалар.

Кейинги йилларда партия йиғилишларининг роли ва аҳамияти анча ўсди. Ўзбекистон Компартиясида йиғилишларни ўтказиш тўғрисида ягона статистика ҳисоботи белгиланди. Бу ҳисобот яхши натижа берди, партия йиғилишларини ўтказиш юзасидан Уставда белгиланган муддатларга янада қаттиқ риоя қилишга, бу йиғилишларда муҳокама қилинадиган масалаларнинг характерини таҳлил этишга, коммунистларнинг активлигини оширишга, партия аъзолари ва кандидатларининг танқидий мулоҳазалари ва таклифларини бажариш устидан контролни кучайтиришга имконият туғдирди.

(Давоми олтинчи бетда).

ЎРТОҚ Ш. Р. РАШИДОВ ДОКЛАДИ

(Боши бешинчи бетда).

Бу тадбирлар ва бошқа чоралар партия ташкилотларининг ишини яхши йўлга қўйишга ёрдам берди. Партия ташкилотларининг фаолияти сермазмун, ўз формалари жиҳатидан хилма-хил, самарали натижалар берадиган бўлиб қолди. Партиянинг барча қуйи звеноларини бундан буён ҳам зўр ғайрат-шижоат билан мустаҳкамлаш, уларнинг ролини ошириш, уларнинг ишларини қўллаб-қувватлаб, конкрет ёрдам бериш керак. Уларнинг диққат-эътиборини партия ва давлат интизомини кучайтиришга, топширилган иш учун кадрларнинг масъулиятини оширишга, маъмуриятнинг фаолиятини контрол қилишни такомиллаштиришга, план топшириқларини ва қабул қилинган мажбуриятларни муваффақиятли бажаришга қаратиш лозим.

Партиянинг XXIII ва XXIV съездлари КПСС Уставига ўзгартишлар киритган эди. Бу ўзгартишлар партиянинг бутун ички ҳаётига катта ижобий таъсир ўтказди.

Марказий Комитет кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялаш ишини бутун чоралар билан яхшилаш тўғрисида зўр ғамхўрлик қилди, партия, совет, хўжалик органлари ва жамоат ташкилотларининг барча бўғинларини ишнинг кўзини биладиган, кишиларни жипслаштириб, уларнинг аҳиллик билан пухта ишлашларини йўлга қўя оладиган тажрибали, сиёсий етук ходимлар билан муттасил ва қатъий равишда мустаҳкамлаб борди.

Ўтган беш йилликда кадрларнинг сифат составида ижобий ўзгаришлар рўй берди. Область ва район бўғинларидаги барча раҳбар ходимлар асосан олий маълумотлидир. Шаҳар ва район партия комитетлари секретарларининг қарийб ярми инженер, экономист, агроном, зоотехниклардан иборат. Уларнинг сони 1970 йилдагидан анча зиёд. Меҳнаткашлар депутатлари Советлари шаҳар ва район ижроия комитетлари раислари орасида мутахассислар сони учдан бир ҳисса кўпайди.

Саноат корхоналари ва қурилишларнинг раҳбарлари, совхозларнинг директорлари, колхозларнинг раислари, халқ маорифи, фан, маданият, соғлиқни сақлаш, касаба союз, комсомол ташкилотлари ва бошқарув аппарати ходимларининг состави анча яхшиланди.

Бизда махсус билим билан бир қаторда партиявий сиёсий билим ҳосил қилган раҳбарлар тобора кўпаймоқда. Бу эса замонамизнинг талабларига мос бўлиб тушади.

Бизнинг кадрларимиз ташкилотчилар сифатида йил сайин ўсиб бормоқда, уларнинг ғоявий сиёсий, умумий билим ва маданий савияси юксалмоқда. Турли миллат ва турли элатларга мансуб кишилар раҳбарлик лавозимларида самарали меҳнат қилмоқдалар. Раҳбар кадрларнинг кўп миллатли состави интернационализмни яққол акс эттиради, совет халқларининг бирлиги ва қардошлигини мужассамлаштиради. Кадрларни ишчанлик, сиёсий ва маънавий ҳислатларига қараб танлашдан иборат бўлган ва ҳаёт синовидан ўтган бирдан-бир тўғри ленинча принцип кадрлар масаласида асосий мезон бўлиб келди, ҳозирда шундай ва бундан буён ҳам шундай бўлиб қолаверади.

Ходимларни алмаштириб туриш сезиларли даражада қисқариб бормоқда. Кадрлар состави стабилроқ, тобора барқарор бўлиб қолмоқда. Шу сабабли кишилар комил ишонч билан меҳнат қилмоқдалар, ташаббус кўрсатмоқдалар, ўз қобилият ва истеъдодларини намойиш қилмоқдалар. Бу эса уларнинг самарали ишлашига ижобий таъсир ўтказмоқда.

Ленин кекса кадрларнинг тажрибасига, уларнинг билими ва буюк обрў-эътиборига юксак баҳо берган эди, партия сиёсатини амалга оширишда катта роль ўйнаганлигини таъкидлаганди. Ленин бу кадрларни партия гвардияси, деб атади ва бу гвардияни авайлаб асрашни зўр бериб тавсия қилди. Шу билан бирга Владимир Ильич партияга ёш кучлар, ёш кадрлар керак, буларнинг ғайрат шижоати тажрибадаги нуқсонларни ортиғи билан қоплайди, деб бир неча бор уқтириб ўтди. Ленин ёш талантларни рўёбга чиқариш ва уларни ишга жалб этишни маслаҳат кўрди. Биз Лениннинг ана шу кўрсатмаларига қаттиқ амал қилмоқдамиз.

Ишчилар, колхозчилар, зиёлилар кадрларни партия, давлат, хўжалик ва жамоат фаолиятига кўтаришнинг битмас-туганмас резервидир. Ишлаб чиқаришнинг истеъдодли ташкилотчилари, талантли раҳбарлар халқ орасидан чиқмоқда. Министрларимиз, партия комитетларининг секретарлари, меҳнаткашлар депутатлари Советлари ижроия комитетларининг раислари орасида ўз фаолиятини ишчи ва колхозчи сифатида бошлаган кишилар оз эмас. Шу йиллар ичида кўпгина саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши новаторлари корхона ва совхозларнинг директорлари, колхоз раислари лавозимига кўтарилди.

Ҳозирги вақтда илғор ишчилар ва колхозчилардан кўп киши Олий партия мактабида, олий ўқув юртлари ва техникумларда ўқимоқда. Булар келгусидаги ишончли резервимиздир.

Республикада кадрларни ўқитиш, уларнинг малакасини ошириш учун кенг имкониятлар яратиб берилди. Тошкент Олий партия мактаби, республикалараро ва областлараро курслар бу соҳада катта роль ўйнайди. Буларда партия, совет органлари раҳбарлари ва матбуот ходимларидан етти мингга яқин киши таълим олди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида шаҳар, район партия комитетлари ва бошланғич партия ташкилотлари секретарларининг семинарларини мунтазам ўтказиб туришдан иборат самарали практика таркиб топди. Раҳбарлар бу семинарларда актуал назарий ва амалий масалалар юзасидан замонавий билимларни эгаллайдилар, илғорларнинг тажрибасини ўрганадилар.

Барча раҳбар кадрларнинг ўқувини бундан буён ҳам яхши йўлга қўйиш керак. Назария ва ҳаётни чуқур биладиган, ўзининг эътиқоди ва билимдонлиги билан оммага таъсир ўтказадиган кишигина Ленин типидаги раҳбар бўла олади. Ўқимайдиган, ўзининг билим савиясини мунтазам суратда ошириб бормайдиган киши муқаррар ҳаётдан орқада қолади, истар-истамас ғов бўлиб қолади ва чинакам раҳбар, чинакам ташкилотчи ва мураббий бўла олмайди.

Ўқишни назар-писанд қилмайдиган ва хўжалик проблемаларини ҳал этиш вақтида сиёсий масалаларни иккинчи ўринга қўядиган ходимлар ҳануз борлиги сабабли буни эслатиб ўтиш зарур. Маълумки, шу хилдаги маҳдудлик идеология иши билан ташкилотчилик ишининг ленинча бирлиги принципига хилофдир.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, унинг Бюроси ва Секретариати кадрларни пухта танлаш ва тарбиялаш билан кифояланмай, балки ўз вақтида тўғри йўлга солиш, уларни янглиш хатти-ҳаракатлардан халос қилишга ҳам интилдилар. Шу билан бирга биз шошма-шошарлик билан иш кўришга йўл қўймаслик, кишиларни сабр-тоқат билан тўғри йўлга солиш, уларнинг ўз хатоларини тузатишларига ва ишни яхши йўлга қўйишларига ёрдам беришга ҳам ҳаракат қилдик.

Умуман олганда кадрлар билан ишлаш яхши йўлга қўйилганлигига ва катта муваффақиятлар қўлга киритилганига қарамай бизда ҳамма иш кўнгилдагидек борди, деб айта олмаймиз. Кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялашда жиддий нуқсонлар бўлди.

Марказий Комитет кейинги вақтларда кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйишда партиявий принципларни бузган, ўзининг хизмат вазифасини суиистеъмол қилган, кўнгилдагидек ишламаган область, шаҳар ва район партия комитетларининг айрим секретарларини, баъзи министрларни, идораларнинг баъзи раҳбарлари ва уларнинг ўринбосарларини ишдан олишга мажбур бўлди. Бир қанча раҳбарларни эгаллаб турган лавозимларидан бўшатиш билан чекланмай, қаттиқ партиявий жавобгарликка тортишга ҳам тўғри келди.

Партия ташкилотлари ўз сафларини шу хилдаги ходимлардан тозалаб бормоқдалар. Бу — соғлом партия организмининг табиий талабидир. Соғлом партия организми ўзининг ўсиши ва ривожланишига халақит берадиган ҳар қандай шахслардан халос бўлиш учун куч ва қобилиятга эгадир.

Партия комитетлари партия ва давлат интизомининг бузилишига тобора зўр қатъият ва муросасизлик билан кураш олиб боришлари лозим. План ва топшириқларни бажармаслик, партия ҳаёти ва коммунистик ахлоқ нормаларидан четга чиқиш, хизмат вазифасини суиистеъмол қилиш, виждонсизлик ҳуқуқ-тартиботни бузувчиларга нисбатан либералларча муносабатда бўлиш — партия сафларида ва раҳбарлик лавозимида бўлишга тамомила хилоф бир ҳолат, деб қаралиши лозим.

Раҳбар бўлиш фақат юксак шараф бўлибгина қолмай, балки катта масъулиятдан ҳам дарак беради. Юксак ғоявий ва ахлоқий хусусиятларга эга бўлган, партия ва халқнинг ишончини қадрлайдиган кишигина раҳбарлик лавозимида бўлиш учун маънавий ҳуқуққа эгадир. Коллективдаги маънавий-ахлоқий вазият, ўзаро талабчанлик ва чинакам ўртоқлик вазияти раҳбарнинг қиёфасига, унинг шахсан намуна кўрсатишига, партиявийлиги ва принципиаллигига, камтарлиги ва сезгирлигига кўп жиҳатдан боғлиқ эканлигини эсдан чиқариш мумкин эмас.

Партия ва халқнинг ишончини ҳар қандай объектив сабабларни рўкач қилмай, меҳнат ва амалий натижалар билангина оқлаш керак. Раҳбар зиммасига юкланган вазифаларни муваффақиятли бажариш учун ирода, ишонч, оптимизм кучига эга бўлиши керак. Ҳар бир раҳбар ўз фаолиятининг натижаларига сергаклик билан танқидий баҳо бериши, ишдаги ютуқлар ва нуқсонларни равшан кўра билиши, масалаларни ишнинг кўзини билиб оқилона ҳал этиш йўлларини қидириб топа билиши, ташаббус ва социалистик тадбиркорлик билан иш кўриши лозим.

Партиямизнинг синалган қуроли — танқид ва ўзини танқид камчиликларга қарши курашнинг, кадрларни тўғри тарбиялашнинг муҳим воситасидир. Бизда танқиднинг характери йил сайин ўзгариб бораётганлигини сезмаслик мумкин эмас. Танқид ўткир, принципиал ва ишчанлик руҳини сақлаб қолгани ҳолда тобора ижобий, ижодий тус олмоқда, ўртоқларча руҳда ўтмоқда. Бундай танқид кишилар ўртасида принципиал асосда тўғри, самимий ўзаро муносабатларни вужудга келтиради. У кишиларнинг обрўсини тўкмай, балки ишда уларга янги куч, ишонч бахш этади. Биз қўпол хато қилаётган кишиларнигина эмас, балки истиқболни кўрмайдиган, ташаббус кўрсатмайдиган, пассив ҳаракат қиладиган кишиларни ҳам танқид қиламиз.

Барча партия ташкилотларининг вазифаси — бундан буён ҳам юқоридан пастгача танқид ва ўз-ўзини танқидни ривожлантириш, ана шу таъсирчан воситадан масъулиятни сезмасликка, кибрланиб кетишга, беғамлик ва парвосизликка қарши тўлароқ қўлланишдан иборат. Танқид беғубор ва пок, соғлом маънавий-сиёсий иқлимни вужудга келтириши керак.

Коллегиячилик принципига риоя қилиш, КПССнинг тарихий тажрибаси жуда яққол исботлаб берганидек, тўғри раҳбарликнинг энг зарур шартидир. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети чинакам коллектив раҳбарлик органи сифатида иш кўрди. XVIII съезддан кейин 21 пленум ва республика партия активининг 12 йиғилиши ўтказилди. Бюро ва Секретариатнинг мажлислари ҳар ойда 2 марта мунтазам суратда ўтказилиб турди.

Марказий Комитетнинг пленумларида ва Бюро мажлисларида партия ташкилотларининг экономика ва маданиятни юксалтириш соҳасидаги энг актуал ва проблемали вазифалари, партия ички ҳаётига доир энг муҳим проблемалар муҳокама қилинди. Марказий Комитет муҳокама этиладиган масалаларнинг характеридан қатъий назар, партия комитетларининг эътиборини доим кадрларни танлаш ва тарбиялаш ишини яхшилашга, ижрони текширишга, партия, давлат интизомини ва социалистик қонунчиликни мустаҳкамлашга, совет кишиси тўғрисида ғамхўрлик қилиш — партиямизнинг олий қонуни эканлигини эсда тутиб, кишиларга нисбатан зўр эътибор билан муносабатда бўлиш, уларнинг маданий-маиший ва уй-жой шароитларини яхшилаш зарурлигига қаратди.

Ҳисобот даврида Марказий Комитет Секретариатининг роли ошди. Секретариатнинг диққат-эътибори кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйиш, ижрони текшириш масалаларига қаратилди. Секретариатнинг бевосита раҳбарлигида республика экономикаси ва маданиятини ривожлантиришнинг йирик актуал, перспектив вазифалари ишлаб чиқилди ва шундан кейин бу вазифалар Марказий Комитет Бюроси ва унинг пленумлари муҳокамасига қўйилди. Бу чора Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг фаолиятида оперативчилик, ишчанлик ва конкретликни оширишга ёрдам берди.

Область, шаҳар, район партия комитетлари ҳам ўз пленумлари ва бюро мажлисларини мунтазам суратда ўтказиб турдилар ва коллегиал раҳбарлик органлари сифатида иш олиб бордилар.

Марказий Комитет партия комитетларининг иш практикасини ҳар томонлама ўрганди ва умумлаштирди, Самарқанд, Бухоро ва Сирдарё область партия комитетларининг комплекс ҳисоботларини тинглади. Экономика, маданиятни ривожлантириш, партия қурилишининг туб масалалари юзасидан бошқа область партия комитетларининг, Ўзбекистон Компартияси кўпгина район ва шаҳар комитетларининг ҳисоботлари ҳам мунтазам суратда муҳокама қилинди. Марказий Комитет Бюроси ва Секретариатида министрликлар ҳамда идораларнинг ҳисоботлари муҳокама қилинди. Бу чора қимматли тажрибани аниқлаш, ишдаги камчиликларни ўз вақтида очиб ташлаш ва бартараф қилиш, партия ва ҳукумат Директиваларининг бажарилиши устидан контролни планли суратда амалга ошириш имкониятини туғдирди.

Айни вақтда бу ҳисоботлар Марказий Комитетга ҳам ўз ишининг заиф томонларини ва нуқсонларини аниқ-равшан ҳис этиш ва кўриб олишга ёрдам берди. Бу эса Марказий Комитетнинг раҳбарлик фаолиятини яхшилашга кўмаклашди.

Марказий Комитет аъзолари ва Марказий Комитет аъзолигига кандидатларнинг кўпчилиги партия иши тажрибасини ўрганиш ва умумлаштиришда актив қатнашдилар, партия қарорларининг бажарилишини назорат қилиб турдилар, жойларда конкрет ёрдам бердилар. Уларнинг ҳисобот-сайлов конференцияларида ва партия йиғилишларида иштирок этиши яхши анъана бўлиб қолди.

Коммунистик қурилишнинг миқёслари ва вазифалари орта борган сари ижрони текширишнинг роли ва аҳамияти ҳам тўхтовсиз ўса боради. Республика партия комитетлари КПСС XXIV съездидан кейин контролни ташкил этиш соҳасида янги тажрибаларни тўпладилар. Марказий Комитетда, кўпгина область, шаҳар, район партия комитетларида контролнинг самарали системаси ишлаб чиқилди ва тасдиқланди, текшириш ҳар томонлама, таъсирчан тус олди.

Аммо шуни очиқ айтиш керакки, интизомсизлик ва текшириш ишларининг суст, баъзан эса кечикиб олиб борилиши натижасида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика ҳукуматининг айрим қарорлари ўз вақтида бажарилмаётир. Ишнинг амалий ижроси устидан контролни бутун чоралар билан такомиллаштириш, контролни чуқур, конкрет, принципиал ва самарали ўтказиш, қарорлар бажарилмай қолишининг олдини олиш зарур.

Ҳисобот даврида партиявий иш юритишни такомиллаштириш чоралари кўрилди. Партия аппаратининг ҳамма бўғинларида ҳужжатлар билан ишлаш яхшиланди. Бундан буён ҳам ана шу муҳим соҳага эътиборни сусайтирмаслик керак.

Марказий Комитет фанни кундалик ҳаётимизнинг тўла ва чинакам таркибий элементига айлантириш тўғрисидаги ленинча талабга амал қилиб, барча вазифалар ва барча проблемаларни илмий асосда ҳал этишга ҳаракат қилди. Партия комитетлари ўз ишларида объектив жараёнларни чуқур анализ қилиш ва пухта ҳисобга олишга, мавжуд имкониятларни реал баҳолашга, асосий бўғинни топиб олишга, омманинг коллектив ижоди вужудга келтирадиган бутун янгилик, илғорликдан энг кўп фойдаланишга интилдилар.

Перспектив планлаштириш — илмий ёндошишнинг муҳим элементидир. Кейинги йилларда республика партия ташкилотида бундай ёндошиш кенг ёйилди. Узоқ даврга мўлжалланган планларни тузиш истиқболни кўришга, асосий нарсани эътибордан четда қолдирмасликка, шошма-шошарликка йўл қўймай ишнинг аҳволини чуқур ўрганишга, кучларни тўғри жойлаштиришга, олимлар, мутахассислар ва ишлаб чиқариш новаторларининг билими ҳамда тажрибасидан фойдаланишга, асослаб берилган конкрет қарорларни ишлаб чиқиш ва қабул қилишга имконият яратиб беради. Ҳозирги вақтда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, область комитетлари, шунингдек шаҳар, район партия комитетлари ва бошланғич партия ташкилотларининг кўпчилиги перспектив планлар асосида иш олиб бормоқдалар. Партия фаолиятига доир асосий масалаларнинг ҳаммаси бу планларда ўз ифодасини топмоқда.

Марказий Комитетда, область, район, шаҳар партия комитетларида ва кўпгина бошланғич партия ташкилотларида мавжуд бўлган ташкилий-партиявий иш кабинетлари ва методик советлари партия қурилиши тажрибасини илмий жиҳатдан умумлаштириш, пропаганда қилишга ёрдам бермоқдалар. Кабинетлар ва методик советлар партия активига кўпроқ ёрдам беришлари, партия ички ишини яхшилаш юзасидан фойдали тавсияларни ишлаб чиқишлари учун яхши натижа берган ана шу практикани бундан буён ҳам ривожлантириш ва такомиллаштириш зарур.

Ўртоқлар! Тўққизинчи беш йилликда республиканинг ишлаб чиқарувчи кучлари тез суръатлар билан ривожланди. Янги корхоналар ва бирлашмалар вужудга келди, ўзлаштирилган қўриқ ерлар кенгайди, янги районлар ташкил этилди. Ана шу ўзгаришлар эътиборга олиниб, Ўзбекистон Компартиясининг ташкилий структурасини такомиллаштириш жараёни давом этди. Ҳисобот даврида Жиззах область партия комитети, учта шаҳар партия комитети, 19 та қишлоқ ва битта шаҳар район партия комитети ташкил этилди. Ҳозирги вақтда бизда 12 область партия комитети, 26 шаҳар партия комитети, 134 қишлоқ ва 9 шаҳар район партия комитетлари, райком ҳуқуқига эга бўлган 7 партия комитети ишлаб турибди.

Ҳисобот даврида партия комитетлари партиявий раҳбарликнинг услуб ва методларини қунт билан такомиллаштирдилар ва ихчамлаштирдилар, бу раҳбарликнинг самарадорлигини оширишга эришдилар, хўжалик ва маданий қурилишнинг мураккаб ва масъулиятли вазифаларини малакали ҳал этдилар. Уларнинг фаолиятида ишчанлик, собитқадамлик, область, шаҳар ва районни ривожлантиришга доир барча проблемаларни моҳирлик билан комплекс тарзда ҳал этиш, резервларни қидириб топиш ва мавжуд резервларни ишга солиш маҳорати тобора яққол намоён бўлмоқда.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети партия комитетларининг кўп қиррали ва самарали фаолиятига юксак баҳо бермоқда. Марказий Комитет уларга тамомила ишониб келди ва ишонади, ҳамиша уларга таяниб келди ва республика Компартиясининг область, шаҳар ва район комитетлари бундан буён ҳам юксак сиёсий етуклик намуналарини кўрсатадилар, ленинча, партиявий иш услубини қунт билан эгаллайдилар, омма билан алоқани мустаҳкамлайдилар, эришилган ютуқларга танқидий баҳо берадилар, партиянинг бош йўлини амалга ошириш учун янада зўр ғайрат ва сабот-матонат билан кураш олиб борадилар, деб қаттиқ ишонади.

Сиёсий раҳбарлик органлари бўлмиш партия комитетларининг ролини бундан буён ҳам бутун чоралар билан ошириш, уларнинг диққат-эътиборини кадрларни танлаш ва тарбиялашга, ижрони текширишга, бошланғич партия ташкилотларининг ролини ўстиришга, омма ўртасида ташкилотчилик иши ва сиёсий ишни кучайтиришга қаратиш лозим. Бизда барча вазифаларни ҳал этишни партия аппарати зиммасига юклашга интилаётган, хўжалик бошқарув органлари ва жамоат ташкилотларининг роли ҳамда масъулиятини оширмаётган, уларга суст таянаётган партия комитетлари ҳали ҳам борлиги сабабли бу тадбирни амалга ошириш зарур.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, область, шаҳар ва район партия комитетлари давлат бошқарув органларининг, меҳнаткашларнинг оммавий ташкилотлари бўлмиш Советлар, касаба союзлари ва комсомолнинг фаолиятини янада яхшилаш соҳасида кўп иш қилдилар. Бу ташкилотларда партия сиёсатини амалга оширувчи коммунистларнинг роли кучайтирилди.

Республикадаги меҳнаткашлар депутатлари Советларининг фаолияти тобора актив ва хилма-хил бўлиб қолди. Улар халқ ҳокимиятининг чинакам органлари сифатида ўзларининг катта ҳуқуқларидан тўлароқ фойдаланмоқдалар. Советлар составида 90 мингга яқин депутат бор. Бу — катта кучдир. Депутатлар одатда сайловчилар билан мунтазам учрашиб турадилар, улар олдида ҳисоб берадилар, уларнинг наказларини қунт билан бажарадилар. Депутатлар кейинги сайлов вақтидагина 76 мингдан зиёд наказ олишди. Бу наказлар бажариш учун қабул қилинди.

Депутатларнинг активлигини бундан буён ҳам ошириш, депутатлар статуси тўғрисидаги қонунга қаттиқ риоя қилиш, Советларнинг фаолиятини такомиллаштириш керак, токи улар ўз функцияларини тўлароқ амалга оширсинлар, экономика ва маданиятни ривожлантиришга самарали таъсир ўтказсинлар, аҳолига хизмат кўрсатишни, жамоат тартибини муҳофаза қилишни яхшироқ таъминласинлар.

Партия комитетлари халқ контроли органларининг фаолиятини бутун чоралар билан яхши йўлга қўйишлари, уларга доим ёрдам бериб туришлари, ташаббусни қўллаб-қувватлашлари, яхши тайёрланган ва принципиал активларни уларнинг ишларига жалб этишлари зарур.

Касаба союз ташкилотлари йил сайин мустаҳкамланиб бормоқда, республика экономикаси ва маданиятини ривожлантиришга муносиб ҳиссасини қўшмоқда. Ҳозирги вақтда касаба союзлари сафида уч миллиондан зиёд киши бор. Касаба союзлари мусобақага раҳбарликни яхши йўлга қўйдилар, хавфсизлик техникаси, меҳнаткашларнинг меҳнати ва дам олишини уюштириш масалалари билан, туризм, физкультура ва спорт масалалари билан конкрет шуғулланмоқдалар. Меҳнаткашларнинг энг оммавий ташкилоти бўлмиш касаба союзларига партия раҳбарлигини бундан буён ҳам яхшилаш, фабрика-завод, район, шаҳар, область республика касаба союз комитетлари ва Советларининг ишларини юксак даражага кўтариш керак.

Ўзбекистон Компартиясининг содиқ ва жанговар ёрдамчиси — республика комсомоли кейинги вақтларда ўз фаолиятини кучайтирди, тобора кўпроқ конкрет ва собитқадамлик билан ишлай бошлади. Комсомол ташкилоти кўпгина почин ва ташаббус кўрсатди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети мақуллаган бу ташаббуслар жойларда кенг ёйилди. Бизнинг шонли ёшларимиз экономика ва маданиятнинг ҳамма соҳаларида зўр ғайрат ва фидокорлик билан меҳнат қилмоқдалар. Улар тўққизинчи беш йиллик топшириқларини муваффақиятли бажаришга муносиб ҳиссаларини қўшдилар.

Ўзбекистон комсомоли бундан буён ҳам ўз фаолиятини яхшилаб, йигит ва қизларни партия ишига чексиз садоқат руҳида, ўнинчи беш йилликнинг улкан вазифаларини бажариш учун актив курашчилар бўлиш руҳида тарбиялашда партия органларига ёрдам беражагига ҳеч қандай шак-шубҳа йўқ. Биринчи бўлиб йўл очган, биринчи бўлиб ташаббус кўрсатган ва биринчи бўлиб кашф этган кишиларнинг юксак шон-шуҳрати шонли ёшларимизни бундан буён ҳам ўзига жалб этаверсин.

Ўртоқлар! Съездимиз олдидан республика партия ташкилотларида ҳисобот ва сайловлар ўтказилди. Бу ҳисобот ва сайловлар юксак даражада уюшқоқлик, активлик ва ишчанлик вазиятида ўтди. Бошланғич партия ташкилотларида ўтказилган йиғилишларда коммунистларнинг 95 процентдан кўпи қатнашди. Музокараларда 126 мингдан зиёд киши сўзга чиқди. Партия ташкилотларининг етти минг йиғилишида ва 54 партия конференциясида коммунистлар ва делегатларнинг ҳаммаси иштирок қилди.

Ҳисобот-сайлов йиғилишларининг ҳамма қатнашчилари, конференцияларнинг барча делегатлари КПСС Марказий Комитети, унинг Сиёсий бюросининг ички ва ташқи сиёсатини тўла-тўкис маъқулладилар, Леонид Ильич Брежнев совет халқининг бахт-саодати йўлида, ер юзида бахт ва тинчлик йўлида хормай-толмай қилаётган меҳнати учун унинг шаънига жуда кўп самимий миннатдорчилик сўзларини айтдилар.

КПСС Марказий Комитети, унинг Сиёсий бюроси ва шахсан Леонид Ильич Брежнев партиямизда ва мамлакатимизда ўзаро ҳурмат, ўртоқлик, юксак ишонч, партиявий принципиаллик ва ўзаро талабчанлик каби соғлом сиёсий вазиятни вужудга келтирдилар. Бу вазият барча партия ташкилотларига сингиб кетди, ҳисобот-сайлов йиғилишларида, район, шаҳар ва область партия конференцияларида ўзининг ёрқин ифодасини топди.

Партия органларининг ҳисобот ва сайловлари республика коммунистлари беш йиллик планларини бажариш учун курашда ғоявий жиҳатдан ўсганлигини, сиёсий жиҳатдан чиниққанлигини кўрсатди. Беш йиллик якунларини ва ҳал этилмаган вазифаларни чуқур, объектив таҳлил этиш конференция ва йиғилишларнинг диққат марказида турди. Коммунистлар беш йиллик даврида бажарилган ташкилотчилик ва идеологик ишларга талабчанлик билан танқидий баҳо бердилар, келгусидаги конкрет вазифаларни белгилаб олдилар. Кўп делегатлар катта давлат аҳамиятига молик бўлган проблемали масалаларни кўтардилар. Ҳисобот ва сайлов вақтида коммунистлар томонидан айтилган танқидий мулоҳазалар ва таклифларни пухта қараб чиқиш ва уларни амалга ошириш учун конкрет чоралар кўриш лозим.

Партия ички демократиясини янада ривожлантириш, партия ҳаётининг ленинча нормаларига қаттиқ риоя қилиш, партия сафларини янада мустаҳкам жипслаштириш, омма билан алоқани мустаҳкамлаш, бутун партиявий иш сифатини ошириш, бундан буён ҳам партия ҳал этаётган буюк тарихий вазифалар тақозо этган юксак даражада бўлиш — бизнинг биринчи навбатдаги бурчимиздир.

Делегат ўртоқлар!

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ўзининг ҳисобот давридаги амалий фаолияти тўғрисида сизларга ҳисобот берди. Докладда Марказий Комитетнинг миқёслари кенг, вазифалари жиҳатидан мураккаб ва йўналишлари жиҳатидан кўп қиррали бўлган бутун амалий фаолиятини қамраб олишнинг иложи йўқ, албатта.

Делегатлар қилинган ишларни батафсил якунлаштирадилар, иш тажрибаси ва практикасини умумлаштирадилар, энг муҳими шуки, камчилик ва нуқсонларни очиб ташлайдилар, ижтимоий ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини ошириш учун, бутун республика партия ташкилотининг ишини яхшилаш учун қўшимча резервларни қидириб топадилар. Бунга шак-шубҳа йўқ.

Биз ўнинчи беш йилликка қадам қўйдик. Бу беш йилликнинг планлари улкан, вазифалари мураккаб бўлса ҳам лекин реал планлардир. Кўп коллективлар янги йилнинг биринчи кунлариданоқ ишни яхши бошлаб юбордилар. КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг қарорига мувофиқ ишлаб чиқариш самарадорлиги ва иш сифатини ошириш учун, 1976 йил халқ хўжалик планини сўзсиз амалга ошириш учун ўтказилаётган социалистик мусобақа мумкин қадар кенгроқ авж олдирилиши зарур.

Бизнинг съездимиз КПСС XXV съездини муносиб кутиб олиш ва ўнинчи беш йиллик топшириқларини муваффақиятли суратда тўла ва ошириб бажариш учун барча коммунистларнинг сиёсий ғайрат-шижоатини шубҳасиз, янада кучайтириб юборди.

Ҳар бир коллектив ижодий меҳнат қилиши, планларнинг бажарилишини таъминлаши, қолоқликка йўл қўймай, доим илдам олға бориши лозим. Бизнинг партия ташкилотимиз жипслашган ва мустаҳкам ташкилотдир. Бизнинг куч-қувватимиз кўп ва биз янги, янада юксак марраларга эришувимизга ҳеч қандай шак-шубҳа йўқ.

КПСС Марказий Комитети, Марказий Комитет Сиёсий бюроси бизга катта ишонч билдириб, ёрдам ва мадад кўрсатмоқда. Делегат ўртоқлар, съезд номидан ва сизлар орқали республиканинг коммунистлари, барча меҳнаткашлари номидан КПСС ленинчи Марказий Комитетини, унинг Сиёсий бюросини, шахсан КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневни ишонтириб Ўзбекистон Коммунистик партияси КПСС XXV съезди томонидан қўйиладиган барча вазифаларнинг бажарилишини таъминлайди, деб айтишга ижозат бергайсиз.

Яшасин Совет Иттифоқи барча халқларининг буюк ва бузилмас дўстлиги ҳамда қардошлиги!

Яшасин совет халқининг жанговар ва синалган авангарди — Совет Иттифоқи Коммунистик партияси!

(Ўртоқ Ш. Р. Рашидовнинг доклади зўр эътибор билан тингланди ва бир неча бор қарсаклар билан бўлиниб турди).

Редактор С. М. ҚАРОМАТОВ.

ФАРОВОНЛИК ОШМОҚДА

Ўтган тўққизинчи беш йилликда шаҳримиз меҳнаткашларининг фаровонлиги анча ошди. Буни 1975 йилда аҳолига бир миллиард 319 миллион сўмликдан зиёд кенг истеъмол буюмлари ва озиқ-овқат маҳсулотлари сотилганлигидан билиб олиш мумкин. Беш йиллик планга қўшимча 34 миллион сўмлик савдо қилинди.

Шаҳар савдо корхоналари 1976 йилда аҳолига планга қўшимча 16 миллион сўмлик савдо хизмати кўрсатадилар. 155 та магазин ўз-ўзига хизмат қилиш усулига ўтказилади, умумий майдони 7 минг квадрат метрдан иборат бўлган 40 та магазин ишга тушади.

Муҳим ҳужжатга бағишланди

Темир йўлчилар маданият саройи ҳузурида пойтахтимизда ҳарбий-ватанпарварлик тарбияси билимлари ягона халқ университети ишлаб турибди. Ленин район саноат корхоналари, қурилиш, транспорт, алоқа ташкилотлари, муассасалар ҳамда маҳаллаларидан беш юздан ортиқ киши унинг актив тингловчиларидир. Халқ университетининг навбатдаги бўлиб ўтган машғулоти «1976—1980 йилларда СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари тўғрисида» КПСС Марказий Комитетининг партия XXV съездига лойиҳасига бағишланди. Машғулотдаги лекция ва суҳбатларни «Билим» жамияти лекторлари олиб боришди.

ТЕЛЕВИЗОР

4 ФЕВРАЛЬ — ЧОРШАНБА

Биринчи программа. Тошкент кўрсатади. 17.45 Кўрсатувлар программаси. Болалар учун «Камалак» программаси. **Рус тилида:** 17.50 «Гулла республикам». 18.20 «Ғаройиб саргузашт». Мультфильм. **Ўзбек тилида:** 18.30 «Миллионлар ленинча университети». «Халқ фаровонлигини ошириш — КПСС нинг асосий иқтисодий вазифаси». 18.45 «Ахборот» информацион программаси. Ўзбекистон Компартиясининг XIX съездида (рус.). 19.05 «Иқбол» программаси. Ўзбекистон Компартияси XIX съездининг делегатлари — меҳмонимиз. **Москва кўрсатади.** 19.25 XII Қишки олимпия ўйинларининг очилиши. Инсбрукдан олиб кўрсатилади. **Тошкент кўрсатади. Ўзбек тилида:** 21.00 «Ахборот» информацион программаси. Ўзбекистон Компартиясининг XIX съездида. 21.30 Ўзбек куйларидан концерт. **Москва кўрсатади.** 22.00 «Вақт» информацион программаси. **Тошкент кўрсатади.** 22.30 «Инқилоб чавандозлари». Бадиий фильм. 00.05 Кўрсатувлар программаси.

Иккинчи программа. Москва кўрсатади. 17.45 «Фан оламида». 18.15 «Горнчилар, қаердасиз!». 19.00 Янгиликлар 19.15 «Спортлото» тиражи. **Тошкент кўрсатади. Ўзбек тилида:** 19.25 «Ёзувчи ва замон». «Партиявийлик — совет адабиётининг байроғи». 19.55 «Экранда коммунист образи». Кинокўрсатув. **Москва кўрсатади.** 21.00 «Партия планлари — халқ планлари». 21.45 Концерт. **Тошкент кўрсатади.** 22.00 Ўқитувчи экрани (ўзб.). **Москва кўрсатади.** 22.30 Оноре де Бальзак. «Қизил меҳмонхона». 23.20 «Сизнинг фикрингизча». Кўрсатув тугагач — Янгиликлар.

Учинчи программа. Тошкент кўрсатади. 18.55 Кўрсатувлар программаси. **Ўзбек тилида:** 19.00 Сиртдан ўқиётган студентлар учун. Олий математика. 20.00 Тошкент янгиликлари. 20.20 «Санъат турлари». Хореография». Эстетикадан ўқув кўрсатуви (рус.). 21.00 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Оталар сўзи — ақлнинг кўзи».

5 ФЕВРАЛЬ — ПАЙШАНБА

Биринчи программа. Москва кўрсатади. 10.00 Янгиликлар. 10.10 Эрталабки гимнастика машғулотлари. 10.30 «Горнчилар, қаердасиз!», 13.15 XII Қишки олимпия ўйинларида. **Тошкент кўрсатади.** 17.00 Кўрсатувлар программаси. Болалар учун «Камалак» программаси. **Рус тилида:** 17.05 Ўсмирлар учун. «Авлодлар учрашуви». 17.45 «Булутни ким яратган», «Қўғирчоқбоз». Кинофильмлар. **Ўзбек тилида:** 18.20 «Гуллаётган ўлка». Қарши чўлқуварлари ҳақида 1-кўрсатув. 18.40 «Ахборот» информацион программаси. Ўзбекистон Компартиясининг XIX съездида. 19.00 Ўзбекистон Компартияси XIX съездининг делегатларига бағишланган санъат усталари ва ёш ижрочилар концерти. 21.00 «Ахборот» информацион программаси. Ўзбекистон Компартиясининг XIX съездида. 21.30 «Республикамни куйлайман». Ғафур Ғулом шеърларидан адабий композиция. **Москва кўрсатади.** 22.00 «Вақт» информацион программаси. **Тошкент кўрсатади.** 22.30 Эртага — Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги илғорларининг қурултойи. «Олтин водий» программасининг махсус сони (ўзб.). 24.00 Кўрсатувлар программаси.

Иккинчи программа. Москва кўрсатади. 17.00 «Буюк бунёдкорлик кундалиги». Кинопрограмма. 18.00 «Шахмат мактаби». 18.30 «Социалистик мамлакатлар ҳамдўстлиги». Вьетнам Демократик Республикаси. 19.00 Янгиликлар. 19.15 «Миллионлар ленинча университети». «Меҳнат ва фаровонлик». «Днепроспецсталь» заводи коллективи ҳақида очерк. 19.45 «Дружба» ансамблининг концерти. 20.10 «Съезддан — Съездгача. Совет Туркманистони». **Тошкент кўрсатади.** 22.00 Ҳужжатли фильмлар экрани (ўзб.). **Москва кўрсатади.** 22.30 XII Қишки олимпия ўйинларида. 23.30 Янгиликлар.

Учинчи программа. Тошкент кўрсатади. 18.55 Кўрсатувлар программаси. **Ўзбек тилида:** 19.00 Сиртдан ўқиётган студентлар учун. Физика 20.00 Тошкент янгиликлари. 20.20 «Санъат турлари». «Хореография». Эстетикадан ўқув кўрсатуви. 21.00 «Тошкент» телепрограммаси. Чирчиқ шаҳридаги пойафзал фабрикаси ва «Ғунча» тикувчилик фабрикаси коллективларининг янги марралари. 21.25 «Ўзбекистон композиторларининг янги асарлари».

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ» («ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ») — орган Ташкентского горкома КП Узбекистана и Ташгорсовета

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.000; ТОШКЕНТ, ГСП, «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ, 26-УЙ.

Р—03182. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри «Правда Востока» кўчаси, 26. ИНДЕКС 64579. Нашр Б—3000

ТЕЛЕФОНЛАР: коммутатор — 33.02.49 дан 33.02.58 гача. Эълонлар бўлими — 33.81.42.